

ALMANAC



L'ESQUELLA
DE LA
TORRATXA



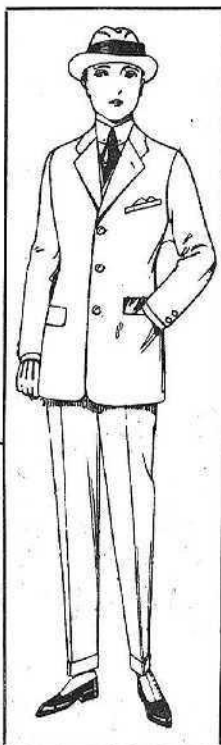
1922



GRANS MAGATZEMS

EL ÀGUILA

Plaça Real, 13 - BARCELONA



: SUCURSALS :

Madrid, Alacant,
Almeria, Bilbao,
Cádiz, València,
Cartagena, Gra-
nada, Santander,
Gijón, Palma de
Mallorca, Sara-
gossa, Sevilla,
Málaga, Valla-
do ~ ~ dolid ~ ~

PEL'LETERIA
CORBATERIA
SOMBRERERIA
PARAIGÜES
GÈNERES DE
PUNT
CAMISERIA
GUANTERIA
SABATERIA
BASTONS
ARTICLES DE
VIATGE

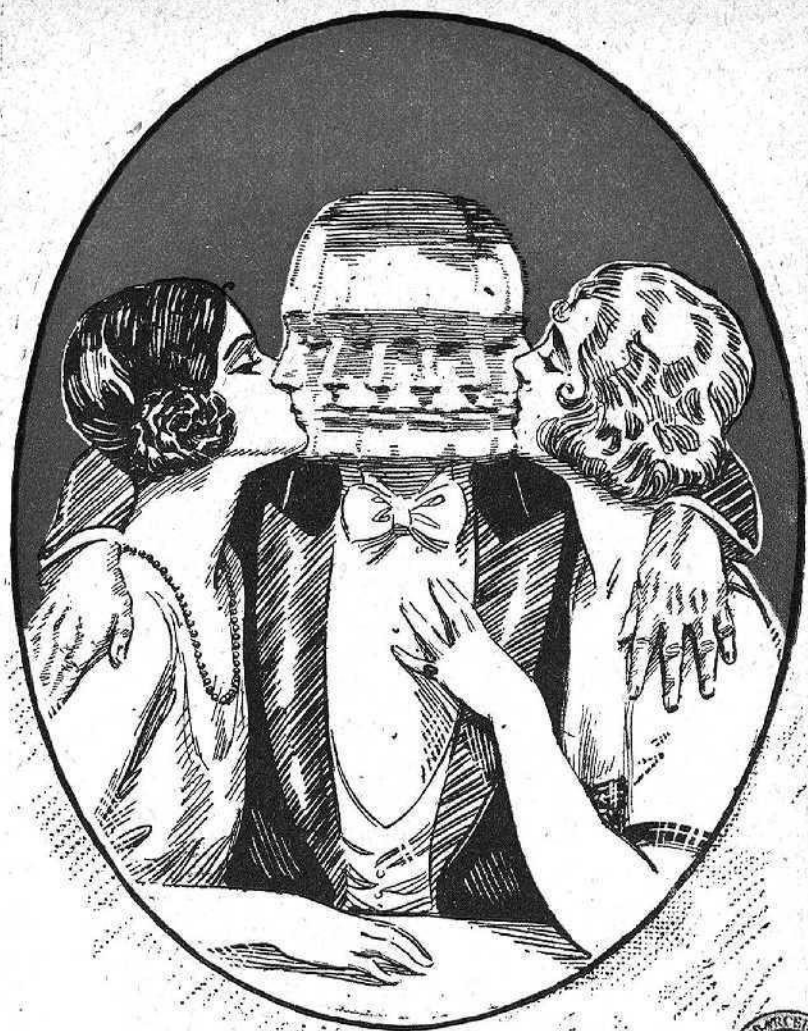


ROBES CONFECCIONADES PER A
CAVALLER, S'NYORA, NEN I NENA

ESPECIALITAT EN TRAJOS A MIDA

Preu fixe ——— Vendes al comptat

Demani's el catàleg general



**L'ESQUELLA
DE LA TORRATXA**



LES ESTACIONS DE L'ANY



HIVERN

GENER	FEBRE	MARÇ
1 diu. La Circumsició.	1 dim. Sts. Ignasi i Cecili.	1 dim. Cendra. S. Rossendo.
2 dill. Sts. Isidor i Marcel	2 dij. La Purificació de la Verge.	2 dij. S. Lluçà.
3 dim. Sts. Anter i Daniel.	3 div. S. Blai, bisbe.	3 div. S. Emeteri.
4 dim. S. Aquilí i comp. ms.	4 dis. S. Andreu Corsino.	4 dis. S. Casimir, rei.
5 dij. S. Telesfor, mr.	5 diu. Santa Agueda.	5 diu. I de Cuar. S. Eusebi.
6 div. Els Sants Reis.	6 dill. Sta. Dorotea, verge.	6 dill. S. Olaguer.
7 dis. Sts. Julià i Teodor.	7 dim. S. Romuald.	7 dim. S. Tomàs de Déu.
8 diu. S. Lluçà i comp. ms.	8 dim. S. Joan de Mata.	8 dim. S. Joan de Déu.
9 dill. Sta. Basilissa, verge.	9 dij. Sta. Polónia.	9 dij. Sta. Francisca.
10 dim. S. Gonzal, mr.	10 div. Sta. Escolàstica.	10 div. S. Melitó.
11 dim. Sts. Higiní i Silvi.	11 dis. S. Sadurní.	11 dis. S. Eulogi.
12 dij. Sts. Benet i Arcadi	12 diu. Sta. Eularia, verge.	12 diu. II de Cuar. S. Gregori
13 div. S. Gumersinde, mr.	13 dill. St. Benigne.	13 dill. Sts. Ramir i Salomó.
14 dis. S. Hilari, bisbe.	14 dim. Sts. Vital i Valentí.	14 dim. S.* Matilde.
15 diu. S. Joan de P.	15 dim. S. Faustí.	15 dim. Sta. Madrona, verge.
16 dill. El dolç Nom de Jesús.	16 dij. S. Julià, mr.	16 dij. S. Julià
17 dim. S. Antoni, abad.	17 div. S. Julià Capadocia.	17 div. S. Patricí.
18 dim. La càtedra de S. Pere.	18 dis. S. Simeó.	18 dis. S. Gabriel arcàngel.
19 dij. S. Canut, rei.	19 diu. S. Gabí, mr.	19 diu. III de Cuar. S. Josep
20 div. S. Sebastià, mr.	20 dill. Sts. Lleó i Nemesi.	20 dill. S. Nicet.
21 dis. S. Fructuós, mr.	21 dim. S. Feliu b.	21 dim. S. Benet.
22 diu. S. Vicens i Atanasi.	22 dim. La C. de S. Pere en en Antioquia.	22 dim. Sta. Dèogracies.
23 dill. S. Ildefons, bisbe.	23 dij. Sta. Marguerida.	23 dij. S. Victòria.
24 dim. Ntra. Sra. de la Pau.	24 div. S. Maties.	24 div. S. Agapí.
25 dim. Conversió de S. Pau.	25 dis. S. Cesàreo.	25 dis. L'Anunc. de N.* S.*
26 dij. S. Policarp.	26 diu. S. Alexandre.	26 diu. IV de Cuar. S. Brauli
27 div. S. Joan Crisostom.	27 dill. S. Leandre, arqueb., i S. Baldomer.	27 dill. S. Rupert.
28 dis. S. Julià, bisbe.	28 dim. S. Romà, abad.	28 dim. S. Càstor.
29 diu. S. Francisco de Sales		29 dim. S. Eustasi.
30 dill. Sta. Martina.		30 dij. S. Joan Clímac.
31 dim. S. Pere Nolasc.		31 div. St. Amós.

LES ESTACIONS DE L'ANY



PRIMAVERA

ABRIL

- 1 dis. S. Venanci.
- 2 diu. S. *Passió* S. Francisco de Paula.
- 3 dill. S. Pancràs.
- 4 dim. S. Isidor.
- 5 dim. S. Vic. Ferrer.
- 6 dij. S. Celestí.
- 7 div. Dolors de Ntra. Sra.
- 8 dis. St. Dionís.
- 9 diu. Rams. Sta. Casilda.
- 10 dill. St. Esequiel.
- 11 dim. S. Lleó.
- 12 dim. Sts. Victor i Zenón.
- 13 dij. Sant. S. Armengold.
- 14 div. Sant. S. Tiburci.
- 15 dis. Sant. Sta. Anastasia.
- 16 diu. *Pasqua de R.*
- 17 dill. S. Anicet p.
- 18 dim. S. Eleuteri.
- 19 dim. S. Vicens m.
- 10 dij. Sta. Agnès.
- 11 div. S. Anselm.
- 12 dis. S. Soter.
- 23 diu. S. Jordi.
- 24 dill. Sts. Gregori i Fidel.
- 25 dim. S. Marc, evangelista.
- 26 dim. S. Filemó.
- 27 dij. S. Pere Armengol.
- 28 div. S. Didim, mr.
- 29 dis. St. Pere mr.
- 30 diu. Sta. Caterina de Sena.

MAIG

- 1 dill. S. Felip, ap.
- 2 dim. S. Atanasi, bisbe.
- 3 dim. L'Inv. de la Sta. Creu.
- 4 dij. Sta. Mònica.
- 5 div. La C. de S. Agustí.
- 6 dis. S. Joan A. P. L.
- 7 diu. S. Prudenci.
- 8 dill. L'apar. de S. Miquel.
- 9 dim. S. Gregori.
- 10 dim. S. Ladislau d'Av.
- 11 dij. Patrocini de St. Josep
- 12 div. S. Domènec.
- 13 dis. S. Pere Regalat.
- 14 diu. S. Bonifaci, mr.
- 15 dill. S. Isidre llaurador.
- 16 dim. S. Joan Nepom.
- 17 dim. S. Pasqual B.
- 18 dij. S. Venanci, mr.
- 19 div. St. Pere C.
- 20 dis. S. Bernardí de Sena.
- 21 diu. Sta. Maria de Socors.
- 22 dill. Sta. Rita de Casia.
- 23 dim. L'A. de Santiago, ap.
- 24 dim. S. Joan F. de Regis
- 25 dij. *L'Ascensió del S.*
- 26 div. S. Felip Neri.
- 27 dis. S. Joan, papa.
- 28 diu. S. Just.
- 29 dill. S. Màxim.
- 30 dim. La Sant.' Trinitat.
- 31 dim. Sta. Petronella.

JUNY

- 1 dij. S. Segond, mr.
- 2 div. S. Marcellí i Sta. Paula
- 3 dis. S. Isaac, monjo.
- 4 diu. *Pasqua de Pent.*
- 5 dill. S. Bonifaci, bisbe.
- 6 dim. S. Robert.
- 7 dim. Sts. Pere i Companys
- 8 dij. S. Salustia, conf.
- 9 div. Sts. Prim i Felícia.
- 10 dis. Sta. Marguerida.
- 11 diu. La Santíssima Tri.
- 12 dill. S. Joan de Sahagún.
- 13 dim. Antoni de Padua.
- 14 dim. S. Basili, bisbe.
- 15 dij. *Corpus Christi.*
- 16 div. S. Aureli.
- 17 dis. Sts. Manel i Sabel.
- 18 diu. Sts. Marc i Marcellí.
- 19 dill. S. Gervasi.
- 20 dim. S. Silveri, papa.
- 21 dim. S. Lluís Gonzaga.
- 22 dij. S. Paulí, bisbe i cf.
- 23 div. Sagrat Cor de Jesús.
- 24 dis. La Nat. de St. Joan Baptista.
- 25 diu. S. Prosper.
- 26 dill. Sts. Joan i Pau.
- 27 dim. S. Zolli i Companys.
- 28 dim. S. Argimir i Lleó.
- 29 dij. Sts. Pere i Pau.
- 30 div. La Con. de S. Pau.

LES ESTACIONS DE L'ANY



ESTIU

JULIOL

- 1 dis. Sts. Cast i Secundí.
- 2 diu. La Visit. de N.ª S.ª
- 3 dill. S. Heliodor.
- 4 dim. S. Laureà, bisbe.
- 5 dim. S. Miquel dels Sants.
- 6 dij. Sta. Llúcia.
- 7 div. S. Fermí, bisbe.
- 8 dis. Sta. Isabel, viuda.
- 9 diu. Sts. Cirilo i Zenon.
- 10 dill. Sta. Amalia.
- 11 dim. S. Pio i papa.
- 12 dim. S. Joan Gualbert.
- 13 dij. S. Anacleto, papa.
- 14 div. S. Bonaventura.
- 15 dis. S. Enric emperador.
- 16 diu. Ntra. Sra. del Carme.
- 17 dill. Sta. Marcelina.
- 18 dim. Sta. Sinforsosa, mr.
- 19 dim. Stes. Justa i Rufina.
- 20 dij. Sts. Elies i Geroni.
- 21 div. Stes. Pràxedes i Julia.
- 22 dis. Sta. Maria Magd.ª
- 23 diu. S. Llibori.
- 24 dill. Sta. Cristina, verge.
- 25 dim. **Sant Jaume**, apostol.
- 26 dim. Sta. Agna.
- 27 dij. S. Pantaleó.
- 28 div. Sts. Nasari i Cels.
- 29 dis. Stes. Marta i Beatriu.
- 30 diu. Sts. Abdon i Senén
- 31 dill. S. Ignaci de Loyola.

AGOST

- 1 dim. S. Pere Advincula.
- 2 dim. Ntra. Sra. dels Angels
- 3 dij. S. Nicodemus.
- 4 div. S. Domingo de G.
- 5 dis. La Verge de les Neus.
- 6 diu. Transfiguració del S.
- 7 dill. S. Gaietà.
- 8 dim. S. Ciriac i cons. mrs.
- 9 dim. Sts. Romà i Secundí.
- 10 dij. S. Llorenç.
- 11 div. Sta. Susagna.
- 12 dis. Sta. Clara.
- 13 diu. Sts. Cassià i Hipòlit.
- 14 dill. S. Eusebi.
- 15 dim. **L'Assumpció de M.ª**
- 16 dim. S. Joaquim.
- 17 dij. S. Pau, mr.
- 18 div. Sta. Elena.
- 19 dis. Sts. Lluis y Donat.
- 20 diu. S. Bernard.
- 21 dill. S. Donós, mr.
- 22 dim. S. Timoten.
- 23 dim. S. Felip Benicó.
- 24 dij. S. Bartomeu, ap.
- 25 div. S. Lluis.
- 26 dis. S. Ceferi.
- 27 diu. S. Josep de Calasanz.
- 28 dill. Sts. Agustí i Moisès.
- 29 dim. Degoll. de St. Joan.
- 30 dim. Sta. Rosa de Lima.
- 31 dij. S. Ramon Nonat.

SETEMBRE

- 1 div. S. Artur.
- 2 dis. Sts. Esteve i Antolí.
- 3 diu. S. Ladislau.
- 4 dill. Sta. Rosalia.
- 5 dim. S. Llorenç Justinià.
- 6 dim. S. Eugeni.
- 7 dij. Sta. Regina, verge.
- 8 div. La Nativitat de Maria.
- 9 dis. S. Gorgoni, màrtir.
- 10 diu. S. Ciprià Eng.
- 11 dill. S. Emilià.
- 12 dim. El Dolç Nom de M.ª
- 13 dim. Sts. Felip i Eulogi.
- 14 dij. **L'Exaltació de la Santa Creu**
- 15 div. S. Nicomedes, mr.
- 16 dis. S. Corneli.
- 17 diu. Les llagues de S. F
- 18 dill. S. Tomas de V.
- 19 dim. S. Genari.
- 20 dim. S. Eustaqui, mr.
- 21 dij. S. Mateu, ap.
- 22 div. S. Maurici, mr.
- 23 dis. Sta. Tecla.
- 24 diu. La Verge de la Mercè.
- 25 dill. Sts. Llop i Cleofà.
- 26 dim. S. Cebrià.
- 27 dim. Sts. Cosme i Damià.
- 28 dij. S. Wenceslau.
- 29 div. S. Miquel Arcàngel.
- 30 dis. S. Geroni.

LES ESTACIONS DE L'ANY



TARDOR

OCTUBRE

- 1 diu. S. Remigl, b. i. c.
- 2 dill. S. Satori.
- 3 dim. S. Candid.
- 4 dim. S. Francisco d'Assís.
- 5 dij. Sts. Placid i Froilà.
- 6 div. Sts. Bru i Emili.
- 7 dis. Ntra. Sra. del Roser.
- 8 diu. Sta. Brigida.
- 9 dill. S. Dionís Aeropag.
- 10 dim. S. Francisco de B.
- 11 dim. S. Nicasi.
- 12 dij. La Verge del Pilar.
- 13 div. S. Eduard.
- 14 dis. S. Calixte I, papa.
- 15 diu. Sta. Teresa de Jesús.
- 16 dill. Sts. Gal i Ambrosi.
- 17 dim. Sta. Eduvigis, viuda.
- 18 dim. S. Lluç i Sta. Julia.
- 19 dij. S. Pere d'Alcantara.
- 20 div. S. Joan Canci.
- 21 dis. Sta. Ursula.
- 22 diu. Sta. Maria Salomé.
- 23 dill. S. Pere Pasqual.
- 24 dim. S. Rafel, arcangel.
- 25 dim. S. Crisanto.
- 26 dij. S. Evarist, papa.
- 27 div. S. Vicens.
- 28 dis. S. Judes Tadeu.
- 29 diu. S. Narcís, bisbe.
- 30 dill. S. Claudi.
- 31 dim. S. Quinti

NOVEMBRE

- 1 dim. Tots-Sants.
- 2 dij. Comm. dels Difunts.
- 3 div. Inn. Mrs. de Saragossa.
- 4 dis. S. Carles Borromeu.
- 5 diu. S. Zacaries.
- 6 dill. S. Sever.
- 7 dim. S. Florenci.
- 8 dim. S. Arme igol.
- 9 dij. El Patr. de Ntra. Sra.
- 10 div. S. Andreu Aveli.
- 11 dis. Sts. Martí i Millà.
- 12 diu. S. Diego d'Alcalá.
- 13 dill. S. Eugeni III, arq.
- 14 dim. S. Serapi.
- 15 dim. S. Eugeni.
- 16 dij. S. Rufi.
- 17 div. Sta. Gertrudis.
- 18 dis. La D. de la B. S. P.
- 19 diu. Sta. Isabel, reina.
- 20 dill. S. Feliu de Valois.
- 21 dim. La Presentació de Ntra. Sra.
- 22 dim. Sta. Cecília.
- 23 dij. S. Climent, papa.
- 24 div. S. Joan de la Creu.
- 25 dis. Sta. Caterina.
- 26 diu. Les noces de la Verge
- 27 dill. S. Primitiu.
- 28 dim. S. Gregori III, papa.
- 29 dim. S. Sadurní.
- 30 dij. S. Andreu.

DESEMBRE

- 1 div. Sta. Natalia.
- 2 dis. Sta. Bibiana.
- 3 diu. S. Francisco Xavier.
- 4 dill. Sta. Bàrbara, verge.
- 5 dim. S. Dalmau.
- 6 dim. S. Nicolau de Bari.
- 7 dij. S. Ambrós.
- 8 div. Puríssima Concepció.
- 9 dis. Sta. Llúcia.
- 10 diu. La Verge de Loreto.
- 11 dill. S. Sabí.
- 12 dim. N. S. de Guadalupe.
- 13 dim. Sta. Llúcia.
- 14 dij. S. Nicasi.
- 15 div. S. Ireneu, mr.
- 16 dis. S. Eusebi.
- 17 diu. S. Llatzer, bisbe.
- 18 dill. Verge de l'Esperança.
- 19 dim. Sta. Fausta.
- 20 dim. S. Domingo de Silos.
- 21 dij. S. Tomàs.
- 22 div. S. Demetri.
- 23 dis. Sta. Victoria.
- 24 diu. S. Gregori.
- 25 dill. Naixement de Jesús.
- 26 dim. S. Esteve.
- 27 dim. S. Joan, apòst. i ev.
- 28 dij. Els Sants Ignocents.
- 29 div. S. Tomàs Cantu.
- 30 dis. Trasl. de Santiago.
- 31 diu. S. Silvestre, papa.

L'estiueig de la senyora Salitroncs

La senyora Maria Joana Salitroncs, veïna del costat de casa, se n'és anada a estiuejar. Per cert, que les xafarderes del carrer, quan l'han vista que, tota empolistrada, junt amb el marit i la quitxalla, pujava a la tartana que els havia de conduir a l'estació del ferrocarril, li han tingut una mena d'enveja que tots els budells els hi ha fet bellugar. ¡On s'és vist — deien — que una senyora de quatre dies, que abans de la guerra es rentava la cara amb saliva, ara gosés anar a passar la calor a un poble de la costa, el mateix que si es tractés de la famella del virrei de les Índies!

Però la senyora Salitroncs, amb santa resignació triomfadora, ni menys n'ha fet cas d'aquella xerrameca de paraules amagades. Amb el cap ben alt, que diuen els polítics deshonorats, s'ha ficat al vehicle, s'hi ha assegut tota encarxofada, i s'ha posat la canalla al costat. Després hi ha pujat el feliç del seu home, i en acabat, l'auriga, agafant les regnes amb la mà esquerra i amb l'altra la xurriaca, tot xupant un cigar, mandrós de gastar-se, ha donat un fort i característic "arri!" per a indicar a l'animaló de quatre potes, que comencés a trotar.

A aquestes hores la senyora Salitroncs ja deu haver arribat al lloc escollit per a passar l'estiu, la cèlebre Vilabufona, on si conserva la salut com ara, els banys de sol la faran tornar morena i els de mar li donaran línies cobejables. Morena i cobejable com una gran sultana.

S'erraria de mig a mig, però, aquell que es cregués que a la senyora Salitroncs només la preocupen aquestes menudències. La fi primordial de tot estiueig, més que cercar l'encís de la carn o la calor de les galtes, és demostrar al veí observador que es poden passar impunement tres o quatre mesos en *dolce far niente* o que es tenen diners de sobres per a fer el maco i donar-se pisto com qualsevol altre. Doncs, què es pensaven? Per aconseguir això, de vegades s'estalvia tot l'any o es passen més penes i incomoditats que el Dant no va passar a l'Infern de "La Divina Comèdia".

Per no anar més lluny, a la senyora Salitroncs mateix, deixant de banda l'estalviar que, ara com ara, gràcies a Déu, no té necessitat de fer-ho, li passa que a Vilabufona hi està molt més malament que a casa seva. A Vilabufona, que no és tan bufnoa com diuen, la majoria de les cases resulten xiques per a enquibir-hi una família nombrosa. I la senyora Salitroncs, després de rumiar tres dies seguits per a endevinar on podrà ficar, sense que facin nosa, els baguls i maletes del viatge, es troba que els ha de posar de qualsevol manera pels recons i passadissos de la casa. També ha d'endreçar les minyones a un rebost ple de teranyines, que hi ha al costat de la golfia i ha de fer dormir la canalla a la mateixa cambra amb alcova on s'estimen ella i el seu home. Sort que els fills són una colla de mamadits i no entenen res encara de les trifolgues matrimonials.

No obstant, la comoditat més enyorada per la senyora Salitroncs, és aquell gros mirall de tres cares que li va regalar el seu marit el dia ditxós que varen casar-se. A casa seva, esguardant-s'hi les superbes formes amb què Déu la va adornar, hi passava dues hores cada matí, d'aquelles que el dia només no té dotze. No cal dir que a Vilabufona,

UNA PLANA DE CRIATURES, per J. Robert



per més bufona que una dona sigui, no s'hi pot entretenir amb aquestes coses, car en el mobiliari de la casa on viuen pagant el lloguer a la bestreta, només hi ha un mirall d'una sola cara i gràcies.

Un altre dels patiments de la senyora Salitroncs són les raonotes interminables amb les quals l'obsequia de tant en tant el seu home. Aqueix bon senyor, satisfet, que d'ençà que en la seva fàbrica va fer mantes per a França ha après d'atipar-se mantes vegades, sempre li parla de menjars exquisits per a condimentar els quals cal un equip de mitja dotzena de fondistes. Es clar, com que Vilabufona és xica, si no

ja no li dirien bufona, no té gent prou especialitzada per a satisfer tanta gormanderia.

Naturalment, això augmenta el malestar de la senyora, la qual es veu precisada a dissimular-ho als amics d'estiu, prenent aires de felicitat desacostumada; però es allò que diuen: a les penes punyalades. I la senyora Salitroncs està convençuda que els mals-de-cap li passaran una hora o altra, sobretot el dia que es faci la *Kermesa* en els jardins de l'aristocràtic Casino de l'Aigua Salada o s'organitzi un ball de casades a la terrassa del Cafè-Restaurant dels Desvagats. Allà, donant el braç nú a l'amic del seu home, dançant un fox-trot d'aquells moguts, complimentant a gent que fa cara de pessetes, o parlant de modes amb altres companyes amigues de retallar a tothom, s'hi passa una estona ben agradable.

El punt àlgid de l'estiueig serà, no obstant, el viatge de retorn a la ciutat nadiua, en el qual s'ha previst tot, fins els més petits detalls, com en una ofensiva germànica. La senyora Salitroncs va imposar-lo al seu marit, un dia que aquest tenia ganes de pessigar-la.

Per a aconteixement tan senyalat, ella estrenarà un vestit de seda d'un color vert esmortuït, igual que les fulles de l'Octubre quan comencen a assecar-se. Això, amb un *maquillage* preparat *ad-hoc*, com ella sola sap portar-lo, li donarà una certa melangia de infinit com les punxes de les catedrals gòtiques de l'Edat Mitjana. Aquell dia no aniran a casa amb el tren, que és vehicle vulgaritzat i té les primeres massa gastades. Un auto de 80 HP., vingut expressament de París, a manca d'arioplà de sis ales, els anirà a cercar directament a Vilabufona i els tornarà a la ciutat aimada.

Per espenterrarr més els seus compatricis, la senyora Salitroncs ja té pensat el què dirà al xòfer:

—Miri, quan entrem al carrer de casa vagi ben a poc a poc, per a no fer cap desgràcia; però sobretot, toqui la bocina, toqui la bocina, sap?

I amb posat de persona interessant, a cada taf taf de l'auto, com la Gioconda de Lleonard de Vinci, farà una mitja rialla.

PERE LLOBERA.

ELS BOSCOS D'EN ROBINSON

Els boscos de Robinson
frondosos i bells com son,
conviden a fer-hi estada.

Els boscos de Robinson
frondosos i bells com són,
deixen l'ànima encantada.

Són un niu tot alegria,
i un breçol de poesia.

Són un himne de psalteri
impregnat d'un gran misteri.

Els boscos de Robinson
frondosos i bells com són,
fan mes plaenta la vida.

Els boscos de Robinson
frondosos i bells com són
fan que Amor tregui florida.

J. PONS I MARTORELL

A T U

*...el besar a una virgen
nunca es pecado."*

(D'un cantar popular).

Sé que estàs enutjada amb mi, nineta;
l'altre dia va dir-m'ho una oreneta
que té en ta cambra el niu,
i diu que n'és la causa de l'enfado
un bes suau com l'oreig, dolç com bolado
que al rostre t'imprimí.

Dient-me havia comès repugnant falta
al posà el llavi en ta rosada galta
vas fer-me agafar por,
i avui mateix, encara no apuntava
el dia de bon troç, que ja'm trobava
als peus del confessò.

Igual que'l lladregot que vol fê entendre
que no és furtar lo que ha acabat de pendre,
jo feia agenollat.
;I que bé dec haver fet ma defensa
quan desseguida l'he lograt convence
de què no vaig pecar!

Recordo li he parlat, entre altres coses,
de les enceses i flairoses roses
que dus al rostre teu,
molt més pintades, odorants i belles
que les que escollir solen les abelles
per a extraure'n la mel.

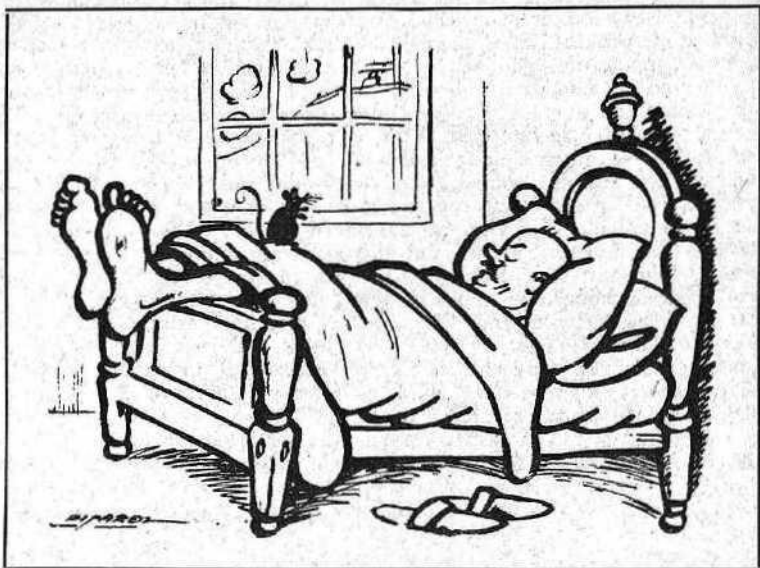
Dels teus ulls resplandents com el sol qu'ara
acarona la teva hermosa cara,
n'hi he dit també aquests mots:
que tenen la mirada tan serena
que per a les ferides del cor, nena,
no hi ha bàlsem millor.

Li he dit mil gracies de ton bell somriure;
que sens besar-te no podria viure;
qu'eres bona en excés,
i senyalant, per fi, a la Verge pia
que al centre d'un altar es distingia,
he dit: —El retrat séu!

—Si és bella com Aquesta i és tan bona,
—m'ha fet el bon senyò, al cap d'una estona —
la pots petonejar
sense temor ni escrúpols de cap mena,
que'l besar a una Verge,—m'ha dit, nena,—
no és falta, és santetat.

R. PAMONICAS.

UN SOCI DE L'U. M. N., per *Picard*



—Salves a Montjaic?... Té raó que avui és el sant de l'amo!

Sacrifici

La tarda era calmosa, i el calor xafogós, no feia gens grat el passejar. Estava assedegat i a l'arribar davant l'hotel, decidí pujar a prendre un refresc.

L'ampla terrassa i la galeria estaven atapeïdes de gent; estiuejants dels més distants llocs i països, qui, fugint de les urbs cercaven redós i esplai al bres de la mar en aquell lloc escollit.

A poc d'asseure'm, es produí una general commoció, entre el xiscle de les dames, ocasionada per un tret a un ocell marí, disparat inopinadament, sota mateix, en la platja. Una dona degué sobressaltar-se excessivament, perquè en el recó de l'altre cap de galeria hi hagué més moviment i s'aixecaren com per a donar-li assistència.

Passat l'esbalot, vaig dirigir la vista cap on es produí l'accident; no havia sigut res, perquè tothom tornava ja asseure's. Seria el surt d'una persona molt impresionable; potser una dona faltada de salut. Durant el temps que estava allí no l'havia reparat i vaig mirar-la; efectivament, no hi havia dubte, que era malalta; el seu semblant, extraordinàriament pàlid i demacrat, així ho denotava, aparentant ésser molt jove.

Tenia el cap recalcat en el respaller d'una cadira de vímets, el rostre envers el costat en que jo em trobava; mes al moment de mirar-la l'aixecà amb certa vivesa i fità els seus ulls en mi. Vaig reparar

L'insistència d'aquella mirada i per més que hauria dit que a mi anava dirigida no vaig fer-ne cabal, deixant de mirar allí per a seguir, com tothom, el pas incissivament ràpid d'un petit bot automòbil que en aquell moment despertava l'arredossada badia amb el seu retrunyidor trepidar, deixant una estela luminosa en la mar encalmada. Però, a poc, vaig tornar, no sé perquè, els ulls cap a ella, i, com abans, també estava esguardant cap a mi. Els malalts solen fixar la vista en una direcció de tal manera, que fan pensar en una contemplació detinguda quan, en realitat, no miren elloc o no veuen res. Però no, no; aquella no era una mirada absorta. A més, hauria assegurat que reparant que jo la mirava havia mogut el cap com per a denotar clarament la seva intenció de fer-se vistent. Vaig girar-me a l'entorn, seguint la seva visual aproximada per si fos algun altre qui mogués el seu interès, no reparant en ningú. Reparant, sens dubte, que em donava compte de la seva atenció deixà de mirar tan seguit, prenent interès per altres coses. Jo, que no tenia res a fer ni cap dèria que em preocupés de moment, estava intrigat pensant en ella. Perquè mirava amb aquella insistència aquella dona, visiblement tan malalta? Prou l'esguardava procurant recordar si m'era coneguda; mes era inútil, no tenia present haver-la vist mai; des de allí no podia pas reconèixer-la.

Recolzada, amb la lassitud pròpia del seu estat, se l'hi veia marcat el deix d'una profunda amargor i, a pesar de l'alteració produïda per l'enfermetat, podia endevinar-se-li una rara bellesa.

Vestia robes obscures, a diferència d'altres malalts que, com per un esforç instintiu d'allunyar l'interior negrura o per natural interès de la família de procurar distracció, van vestits de tonalitats clares. Tres persones l'acompanyaven; dues, ja d'edat avançada i que per la sol·licitud amb què l'atenien, semblava es tractés dels seus pares. L'altre, jove, assegut al seu costat, podia ésser el marit o un germà; no vaig veure extremès l'atenció per a ella, ans el contrari, a mi em va semblar notar-li marcada indiferència. Ella, continuava mirant, més, així com al principi ses mirades eren llargues i intenses, com afanyoses de cridar l'atenció, ara eren curtes i d'un caient completament abandonat.

Feia una estona que, preocupat enterament amb ells, espiava tots els seus gestes i moviments en interès d'aquella dona que per la condició de malalta més m'avivava la curiositat, quan, a seguit de canviar els quatre unes paraules, s'aixecàren, dirigint-se, per a sortir a fora, a l'escalinata situada del meu cantó i que descendia a la petita carretera-passeig. Al passar davant meu vaig contemplar atentament aquella figura pàlida, d'una debilitat portada a l'extrem i sagellada d'una infinita tristesa. Vaig reparar aquella faç que no caracteritzava pas a moltes enfermetats, estats patològics que donen un matís com de transparència, ni els ulls aquella brillantor incissiva de quan la vida sembla escapar-se per ells; sinó que era un mirar insignificant, d'una apagada esblaimada passivitat. Tot ella deia d'una resignació corpenedora.

Al girar-se, per a agafar l'escala em dirigí la vista amb una lleu, quasi imperceptible inclinació de cap i contracció de llavis per a somriure; i baixaren lentament. Llavors, tot d'un cop, em va sobtar saber qui era; ràpid, instantani el seu nom em vingué al pensament abans d'haver-me assetjat la més petita noció de coneixença; era la Lídia. Sí, sí; ella. I que estrany! Ara no dubtava gens de què l'era, ho veia clarament, la reconeixia amb tota seguretat i, no obstant, fins allavors no m'havia passat per la ment ni l'idea de tenir-la per vista; bé és veritat que no era més que un reflexe de la que jo havia conegut.

Aquella noia xamosa, superbament esbelta, d'ulls lleugerament oblics, que fitaven una mirada que era un brollar continu d'apassionament. L'imatge obsessionant de mon íntim amic Enric Fornés, qui mostrava no pensar més que en ella, per cert, també, igualment correspost. Jo la recordava bé, amb sa parla suggestiva que prenia girs i inflexions d'una ingenuïtat que desconcertava.

I de l'Enric, què era? ¿Còm havia acabat aquell amor que semblava indestructible? Còm es trobava ella allí d'aquella manera? Qui era la seva companyia? M'anava formulant interrogacions i venint-me agabelladament, a la pensa, fets i detalls del temps que rememorava i amb una dèria que em deixà bona estona completament abstret.

La Lidia, amb sos acompanyants, ja no es veien. El jove, essent



ART DE LA TERRA

Natura decorativa, per Urgellés

a baix, s'havia dirigit a la vila propera, i ella, junt amb els que jo suposava eren els seus pares seguien passejant camí avall. Vaig pensar que devia mirar de saludar-la, donada la marcada atenció que m'havia mostrat i per quant la forma de fer memòria no em donà lloc de complir-ho amb més oportunitat, que per altra part potser tampoc hauria estat prou discret.

La veritat és que a ella jo l'havia tractada poc. Després que el meu amic me l'havia fet conèixer, passejàrem junts unes quantes vegades en que ella anava amb alguna de ses amigues, Pilar i Anita, per cert, una deliciosa companyia. Però si bé el tracte personal fou bastant limitat, era tant lo que l'Enric m'havia parlat d'ella i contat sos afers i anhels que en aquell temps jo em figurava conèixer-la de tota la vida. Ella també sabia prou la forta amistat que m'unia amb l'Enric.

D'això feia uns tres anys. Eixí jo de la capital. Continuàrem comunicant-nos un temps i després, lo de sempre, es feren menys fre-

qüents les notícies fins quedar interrompudes. Des de llavors res més n'havia sabut. Però ara, amb l'encontre de la Lúdia tot retornava al meu magí, depurat i amanit amb l'encant pruitjós de les coses passades que han deixat un solc en el cor.

Vaig sortir de l'hotel seguint igual camí que ella havia emprès, no portant cap intenció determinada; més fortament interessat en parlar-hi. Els vaig alcansar, contemplant unes ruïnes pròximes, en companyia d'una família amb qui sostenien animada conversa i que al vist serien coneguts. Al veure'm, la Lúdia va donar uns passos, en aparent indiferència, separant-se dels seus que vaig aprofitar jo per a acostar-me-hi a saludar-la i parlar així amb més franquesa que si algú ens escoltés. Al allargar-li la mà i sentir el contacte de la seva, fred contacte de nuoses falanges, i esguardar la clara demacració d'aquell rostre reflexe de serenitat i dolor, me sentí corprès i no se quina mena de temor em sobtà de que no podria ni suportar la conversa. Després, unes frases de compliment.

—No pensava pas trobar-lo per aquí; l'he reconegut desseguit que ha pujat a l'hotel. Vostè no em veia, i després, tampoc me coneixia; no és veritat? Ah! estic molt cambiada, ho sé; l'eclipse de la meua salut se va fent total i dec semblar ja no més que una sombra. — I deia aquestes paraules mig somrient amb un deix de tranquila conformitat que esglaiava.

—Efectivament, no la coneixia... la distància... fins el moment de marxar no l'he conegut, i d'una manera sobtada que ha donat lloc a no saber què fer; per això no l'he saludada llavors: perdoni'm. Pel que veig deu estar convalescent d'alguna malaltia.

—L'estic passant, hi soc pel mig o millor potser, en l'acabament, encara que no per convalescència. Però com es troba vostè aquí? Cregui'm que m'he alegrat molt, moltíssim al veure'l. M'ha portat tan bells records d'aquells dies inoblidables en que ens coneguerem, es clar que, per donar-me, a l'últim més pena, més tristesa.

—Però aquí es posarà bé i tornaran els dies de plenitud i alegria. No veu la bellesa i bondat del lloc, de l'aire, del cel i d'aquest mar que joïós el bresa?

—No, no; tot això que reconec valiosíssim no te per a mí cap encant. Els meus pares — i senyalà sos acompanyants — m'han induït a venir aquí confiant que el canvi d'aires, el mar, la distracció del estiuicig foren remei al meu mal. Pobres pares, qué saben ells del meu mal!

I ses paraules dites sense esma, fredament, eren punyidores. Després, ràpida.

—Vostè es aquí de temps?... hi viu?

—Sí, sí; desde que sortí de Barcelona en el temps de nostra co-neixença, aquí resideixo.

—I de l'Enric, no n'ha sabut res? — Me preguntà com temerosa i anhelant, animant la mirada opaca dels seus ulls.

—Precisament, per ell anava a preguntar-li, puig jo, de molt temps, no sé qué se n'és fet, i, amb franquesa, ateses les últimes referències tingudes d'ell, pensava que era vostè la persona més indicada per a dar-me'n notícies, per sabedora de sa vida.

—Jo! — digué, baixa la mirada i reflexant concentrada amargor. — No, no. A més, volia dir ara, de poc, d'ahir o d'avui... no sé, no sé... miri; vol creure'm? sofreixo molt; molt. — I restà penosament pensativa.

Aquella manera enigmàtica de parlar, l'estranya actitud de Lúdia amb el seu aspecte físic destroçat per la malura i més agoviada encara

pel dolor moral que mostrava, me tenia desconcertat i no sabia com respondre la conversa.

—Ja veu, d'ara tampoc n'he sabut res. Pel que observo vostès han interromput les relacions — vaig aventurar. Me mirà un moment i baixà el cap, mentres es cobria son rostre d'un lleu tint sonrosat.

—Vostè ignora que, d'algún temps, soc casada. Ja haurà pogut veure el meu marit que m'ha acompanyat fins la sortida de l'hotel. El meu marit està bo i és molt ric; jo soc desgraciada, molt desgraciada.—

Estava tremolosa; el respir entrebancat com precursor del sanglot que origina la continència del plor, i vaig quedar-me callat tement que una paraula meva donés lloc a un esbandiment d'aquella angoixa retinuda. Me sentia fortament impresionat de l'escena, de ses paraules banyades de la límpida sinceritat privativa de les enfermetats d'última hora. Jo que sols havia conegut aquella noia en l'esplet d'una joventut joiosa en que no hi ha gest ni paraula que no sigui un revoloteig infinit de volicions intencionades, la veia ara davant meu com una silueta netament definida del dolor, natural i inequívoca.

Ja un xic asserenada i com intentant somriure:

—Tenen poc atractiu les queixes d'un malalt i l'estaré cansant, veritat?

VIANDES CARES, per *Pícarol*



—Esgarrifi's. Tres rals me n'han acanat de un ou per a beure!...

—Doncs que no'n diguin per a beure; que'n diguin per a mirar.

—De cap manera. En l'esperança de que el seu mal no serà res, ara mon desig fóra poder-la ésser útil en alguna cosa.

—Gràcies. El meu mal es greu; miri, abans d'ahir tinguí una diada dolenta, molt dolenta. Els desvaneixements se succeïen l'un a l'altre; vaig temer que la cosa s'acabés prompte, pot passar el moment menys pensat, i vaig procurar notificar-ho a l'Enric. Es per això que li he preguntat si n'havia sabut res. Vostè ha sigut amic íntim seu, veritat?

—I m'ho considero encara.

—Li diré que fora la pena més gran per a mi no tornar a veure'l. — va dir poc a poc, amb una veu de ressò que s'allunya.

En aquell moment, els seus pares, que es despedien dels coneguts amb qui parlaven, venien vers nosaltres. Tinguí temps d'indicar-li que per la combinació dels correus de segur no hi hauria prou temps per a saber d'ell, i després d'una breu presentació amb els pares em despedí de la Lídia; l'ànima plena de commiseració pel sofriment d'aquella dona que potser estés en lo cert amb sos pensaments fatídics.

No podia pas endevinar tot el que hi havia en aquell cas malhaurat, i, de retorn, me confonia amb conjeturas sobre el seu possible alçans, i com conceixia la veemència del temperament de l'Enric i la passió sentida per ella, no dubtava pas gens de que si havia rebut l'avis, a pesar de tot el què hagués pogut haver-hi, vindria.

Al vespre, pròxima l'hora d'arribar el correu, el cel estava en un rebulliment tempestuós que espantava. Començà a ploure seguint-se els xàfecs de tal manera que els carrers de la vila, plens de gom a gom, aviat es feren completament intransitables.

Els òmnibus arribaren molt retardats, eren prop de les onze quan parà el primer. A l'acostar-m'hi no em va estranyar poc ni molt des-cobrir l'Enric a dins, tant així ho suposava. Al contemplar-lo poguí veure que sa cara, més que altra cosa reflexava consternació. Ja en l'estrep i a l'allargar-li els braços, feu, al reconèixe'm, un gest d'es-tranyesa.

—Tu aquí! M'esperaves? L'has vista?

—Sí, avui mateix, per casualitat i pel què m'ha dit he suposat la teva arribada.

—Com està i què és lo que t'ha dit?

—Crec que està millor, amic meu, i pel poc que hem parlat penso que no t'oblida mai.

—Mira, la primera cosa que anava a fer era preguntar per tu, ja veus la teva oportunitat, perquè m'acompanyaras, oi? I ara, ¿em portaras desseguida on és la Lídia, veritat?

Vaig explicar-li que s'allotjaven en un hotel una miqueta distant, procurant dissuadir-lo d'anar-hi puix fora dificultós amb aquell temps, i donada l'hora hi hauria lloc a fer parar l'atenció que no li convenia; explicant-li que el perill immediat que ella es temia havia passat. S'hiavingué de mala gana.

Estava pàlit, transmutat, i tenia ben marcats els signes de la tensió nerviosa que el dominava. Esperant el sopar vaig contar-li, a prec seu, de quina manera ens havíem trobat amb la Lídia i la curta conversació tinguda, prenent interès pel més nimi detall.

—Tu no t'explicaras l'actitut seva — va dir-me — perquè ignores el què ha mitjançat durant aquest temps. Són, si tu vols, petits fets de la vida corrent, anells vulgars de la cadena de l'existència; mes que s'han enllaçat de tal forma que han destruït la nostra i més, si cab, la d'ella. Pobre Lídia!



ART DE LA TERRA

Noies de Complègne
(Quadre de Farré i Pallejà)



ART DE LA TERRA

L'alegria de l'àvia,
per Elvira Malagarriga

No cal que et digui com ens estimàvem, quan eres entre nosaltres tu ho sabies prou, doncs després que marxàres igual continuàrem, i més encara. Nostre amor era la plenitud delitosa de sentir la penetració de l'un en l'altre. Potser una mica infantívola, la nostra estimació, i imprevisora, — l'amor avui també necessita càlcul i estratègia — i nosaltres no desconfiàvem de res ni de ningú. Un dia, per una futesa, vaig deixar d'anar a veure-la; una interrupció fantasiosa a la qual no dava cap importància i que ni tan sols recordo bé què ocasionà: Una paraula breu, de les que solen ésser un incentiu de l'amor, que l'aviven amb les incidències de la reconciliació; però que a mi, no sé per quin motiu, envanescut va entossudir-me amb excés. Això sí, ni som-

niant pogués ésser causa d'entebiar poc ni molt nostres relacions futures.

En això me sobtà el viatge a Hamburg, que si mal no recordo t'el vaig comunicar, i jo, obrant de la manera més grollera, no sols no m'en vaig despedir; sinó que ni tan sols vaig procurar fer-li saber; i això que en ella i per ella eren tots els meus pensaments. El viatge que devia ésser de curta durada, per incidències no pensades es va anar perllongant força més del compte, i ja de retorn, ben curat de la rabiola passada, me sorprèn, aterradora, tan confiat estava en l'impossible interrupció del nostre afecte, la notícia del matrimoni de la Lúdia, projectat per a dintre pocs dies.

Ja m'havia fet esment ella, d'un pretendent molt ric, conegut dels seus pares i amb qui ells tenien la dèria de què es casés, perdent ocasió de sermonejar-la en aquest sentit; mes era tanta la nostra mútua confiança que no hi pensàvem per res, i si alguna vegada en parlàvem era per a riure'ns de la pretensió; jo ni el coneixia.

Pots fer-te càrrec com va deixar-me la notícia; vaig quedar anonedat, estava furios contra mi i contra els demés. Ens vàrem entrevistar i parlàrem llargament. Ella, instrument passiu de la facècia, en la concentració del seu dolor, crec que encara sofria més.

Ho tenien tot a punt, documents i equips, amb l'anunci definitiu a les amistats, sols faltava la cerimònia. I jo, en aquells moments que més necessitava d'una serena energia, sols me conduïa un estèril i enrabiament frenesí, me faltà la decissió i el valor que hauria evitat aquella situació odiosa. Cabia la fugida, era tot el que es podia exigir d'ella, i d'empenyar-m'hi jo, m'hauria seguit a tot arreu. En lloc d'això, esmaïndut, vaig demanar l'avençament d'un nou viatge que devia fer a Hamburg. Més tard, quan ho haguera remeiât, no hi era a temps; estava consumat el sacrifici. La Lúdia, sola, no pogué pas sostreure's a l'influència de l'ambient, de la família i de les conveniències socials. Vaig ésser un covard i el fruit d'aquella covardia és el que ara pots veure.

Després, per la part meua, una vida desfeta, de pena i sense cap alicient; perquè la vui com la volia, l'estimo més que mai. Per la d'ella, la forçosa convivència amb un home a qui no te cap afecte, per qui no ha sentit mai amor i el qual, no sols no ha sabut comprendre el delicat tresor que enclou l'ànima de la Lúdia; sino que sembla s'ha esforçat en fer-li l'existència més penosa, que ja més que sentir la vida morta es veu condemnada a viure en cotinu turment.

I fins ara, amic meu, inútilment he procurat desfer aquesta absurditat, evitar aquest martiri ajuntant les vides que sabem, que sentim totalment compenetrades; ella no vol, no pot, no s'atreveix a una acció que contraria tan el costum i la moral amb què l'han educada. I ja has vist com s'ha marcit la seva joventut, el seu cos ple de salut i bellesa en què ha vingut a parar, i com la vida va fugint, poc a poc, d'ella. I jo, que em sé capaç de fer-la rejevenir i retornar la nostra felicitat perduda, no hi puc fer res; tinc de presenciar, en sofriment impassible, aquest acabament dolorós. A ella és a qui ara falta el valor!

Va callar el meu amic. Estava fortament excitat i sa veu expressava tanta amargura que jo em sentia vivament compadit d'ell. Vaig procurar distreure'l amb mes preguntes frívols d'actualitat, acabant el vespre en variada conversa.

L'endema, a l'aixecar-me, vaig saber que feia ja estona que havia sortit, havent preguntat abans per l'hotel on ella s'hostatjava; allí em

vaig dirigir. Era d'hora i encara estava tancat, i seguí endavant alcançant al meu amic un tros més enllà. Al veure'm vingué ràpid cap a mi.

—Perdona que hagi sortit sense esperar-te, no podia dormir, estava neguitós i sentia necessitat de fer una mica d'exercici. Crec que la passejada m'ha fet un gran bé. Trobo aquest camí imponderable.

Anarem parlant de la boniquesa del lloc, comentant la successió de platjes i roquissos que la ruta atravesava enfront l'ample golf lluminós.

Un tros enllà del camí ens adonàrem del moviment inusitat d'unes persones en actitud d'auxiliar-ne alguna altra. Seguírem caminant notant jo que l'Enric perdia la tranquil·la serenitat que fins llavors havia mostrat i que es manifestava en una desusada acceleració del pas, que em vaig explicar, amb tot, per la excitabilitat pel què li passava, que forçosament devia estar alterada.

—Mira! — me digué de prompte, senyalant a terra i amb els ulls esverats, unes gotes vermelles de sang que anaven tot davant senyalant un rastre fresc. I sense dir res més, ni jo amb temps de fer-li cap observació es posà a correr desenfrenadament.

Vaig seguirlo a pas ràpid, no explicant-me, a pesar de tot, aquella per a mi immotivada carrera.

El rastre seguia fins el grup de gent que havíem observat més enllà, i on, pantejant estava parat el meu amic. Allí saberem lo succeït. Una dona vella, al intentar traspasar el camí, un peu va quedar-li clavat en els alambres espinosos de la vorada produint-se una petita ferida que li hauria interessat alguna vena, i, com el dolor era quasi nul havia seguit caminant fins que, aturant-se mig desvanescuda fou auxiliada d'algun vianant. No era gran cosa, i com que ja era ben atesa, continuàrem el nostre camí.

—Però, ¿perquè t'has posat a correr d'aquesta manera, no havent-hi, com indubtablement no hi havia, motiu per a tant?

—Comprenc que t'estranyis de la meua actitud, perquè desconeixes el meu estat d'ànim que m'incita a relacionar les coses més diverses amb la Lúcia. Tots els esforços no bastarien pas a treure-me-la del magí, creu-me, no puc pas deixar de pensar-hi. I, a demés, no t'he pas explicat encara un detall importantíssim d'aquesta història fatal.

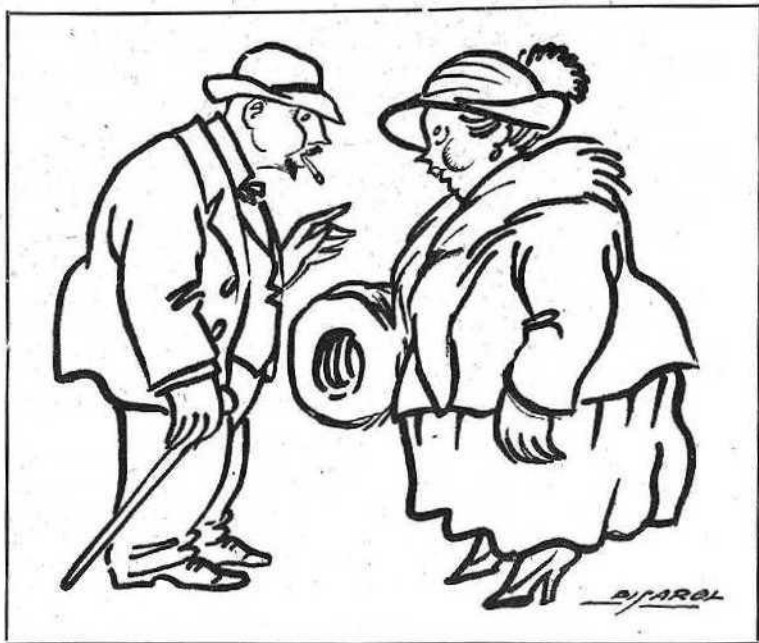
Totalment interessat en lo que a ella fa referència i per millor conèixer el curs de la seva enfermetat, he procurat comunicar-me amb el metge que l'ha visitada i de l'entrevista n'he tret estranyes coneixències. He pogut endevinar que el seu mal no és, com si diguessim, propiament una enfermetat; que en ella no intervé, en paraules de les seves, com agent patògen. I és més encara, n'he pogut entreveure una cosa terrible, l'insinuació d'unes pèrdues sanguínees voluntàries; així com d'un lent i cruelíssim suïcidí...

Te fas càrrec, ara, de la meua exasperació davant d'aquestes gotes sanguinolents de procedència que ignorava?

LL. PUJOL MASSAGUER.



VELLES CONEIXENCES, per *Picard*



—El noi?... Ai, és a Mellilí des de fa tres mesos i no'n sabem res.
—Si no'n saben res... doncs ja'n sabne massa.

CONTES D'AMOR I DOLOR

Rosina

I

Per la carretera que conduia al col·legi avançava magestuós un luxós automòvil.

Pocs moments després tornava cap a ciutat portant un nou passatger, era la Rosina, que aquell dia els seus pares l'havien treta del col·legi per a presentar-la en societat.

La seva alegria era indescriptible; amb el pit bategant de joia s'apropava a la casa senyorial, pensant en què allavors podria veure realitzats els seus somnis daurats. Luxe, gales, joies, tot ho tindria a pleret, i pensava també amb l'enveja que tindrien les seves amigues de col·legi al sapiguer que resplandia, radiant de glòria, en mig de l'alta societat.

Al principi, tot anava tal com ella havia somniat, festes al palau en honor seu, plenes de llum, d'elegància, de música i de poesia; vol-

tada sempre d'una cort de jovincels elegants, que la festejaven i la distreien constantment.

Amb quin goig assitia a les caceries!, a ple camp, a l'aire lliure, respirant el perium de les flors selvatges, besades pel sol de primavera, corrent entre esbarzers, saltant rierons d'aigua pura i cristallina, sense cansar-se mai i sempre hermosa i riallera, com rosa que comença el seu esclat al neixer el dia.

Mes un jorn, el seu pare va cridar-la al seu despatx, dient-li tant melosament com la seva rigidesa de vell aristòcrata li permeté: — Mira, estimada Rosina, tens 20 anys i s'han presentat dos pretendents sol·licitant la teva mà, l'un és l'Albert d'Oboug i l'altre és el marquès de Sant Fosc, l'un i l'altre, són una bona garantia per a la nostra família, aixís, doncs, et dono dos dies de temps per a escollir entre els dos. — I tement potser, que la resposta de la Rosina fos rebel·lar-se contra les manies dels vells aristòcrates, que ni tan sols l'hi deixaven lliure el cor, considerant el matrimoni com un contracte mercantil, sense esperar contestació va sortir del seu despatx, deixant a la seva filla per a que's refés del astorament que li havien produït les paternes paraules.

Des d'aquell moment s'enfosquí l'alegria d'aquell rostre ple de candor i hermosura. "Per què — pensava ella — m'han de volguer lligar per a sempre amb un de dos homes a quins tot just he vist una sola vegada? i, quin goig pot sentir el meu cor al entregar-me a un home, que més que espòs serà per a mi un estrany? I pensant i plorant també en silenci el seu desconort, passaren els dos dies de plaç, resolgent, per fi, enmaridar-se amb el marquès, doncs, pensava ella, ja que tots mercaderen amb la meua hermosura, jo, a la recíproca, voldré tenir l'orgull d'ostentar el títol de marquesa.

II

Feia ja un any que eren casats i vivien en un immens castell, batent-hi a un costat furientes les ones del mar, i a l'altre costat boscuria immensa.

La Rosina sentia la nostàlgia de la gran vida, i el seu espòs aimava l'apacible quietut del seu castell, se sentia encara, senyor feudal dels seus terrers, i en lloc de fer neixer l'amor en aquell cor verge encara, sols es preocupava de les seves immenses hisendes.

Que n'eren de llargs els dies per a ella! I com sofria aquella ànima desterrada de la vida, aquell cor que bategava cada dia més fort en cerca de l'amor que li mancava.

Ella, la nina apassionada que havia somniat sempre amb princeses encantades i trovadors gentils, i més tart amb l'home que a cau d'orella li parlés de l'amor sublim i ardorós, portador del baume encisador d'una vida plena d'emocions intenses, d'aquell home que ella volia trovar en el seu espòs, no hi trobava més que l'extracte d'un assentament de Caixa a Capital.

I en tant, el sofriment de la Rosina anava augmentant, fins al punt que les seves forces ja començaven a defallir, el seu semblant anava demacrant-se cada dia més i la seva mirada havia adquirit una resplandor extranya, pròduida per les llàgrimes que sovint vessaven els seus ulls, avans encesos i guspirejants.

Per fi, un defalliment complert s'apoderà d'ella, retenint-la constantment tancada a la seva cambra.

Un jorn en què el seu espòs entrà per a saludar-la, li va preguntar

ingènuament: "Diga'm, Rosina, què podria fer per a salvar-te?" I allavors la Rosina, no poguent aguantar ja el seu silenci, va contestar-li: "Fins avui he esperat inútilment que dels teus llavis n'eixís una paraula de consol. Me plau que avui t'hagis interessat tant per mi, mes ja és tart; els teus negocis han pogut més que tota la meua hermosura i has deixat que poc a poc el dolor m'anés consumint... Vés, ja et perdono, per fi he triomfat; mes no'm parlis més amb la dolcesa d'avui, ja és tart ara... ja és tart..." I no poguent més, deixà caure's damunt d'un sofà i apoiant el cap entre les seves mans, estigué llarga estona plorant.

Poc temps després, la Rosina, minada per la més cruenta de les enfermetats, deixà d'existir.

III

El Marquès de Sant Fosc, des de la mort de la seva esposa, restà molt trist. Fins a l'últim moment no havia comprès el mal de la Rosina, i una forta recança per el mal comès semblava tenir-lo aclaparat.

Moltes vegades girava la vista al entorn seu i contemplava l'immenesa planuria; tot era seu, tot li pertanyia, tot ho havia adquirit a costa de la mort d'ella i allavors, mirava al cel i l'estrella més brillant li semblava que'l contemplava fit a fit, com si fos l'esguard de l'esposa morta, que li digués des de l'infinit, que'l perdonava. I una llàgrima es despenia allavors dels seus ulls, com a símbol de gratitud.

I cada dia, el Marquès de Sant Fosc, anava amb pas vacilant a depositar un ram de flors sobre la tomba d'ella.

JAUME DIVÍ TOLDRÀ.

*
* *

Deixa, mon dolç amor, que'l temps que vola s'emporti enllà d'enllà alguna il·lusió.

Aquesta és llei fatal; però aconsola pensar que seguirà a la que rodola el goig, ja pressentit, d'un temps millor.

Si allò que vam somniar tantes vegades, que tant nos feu sentir, no arriba a ser, deixa que rodi'l temps... Sempre gemades, veurem en nostres cors, aponcellades, les noves il·lusions... Tot un roser!

La vida és feta aixís. No és pas, m'aimia, nostra missió el capgirar el món.

Pressem, si arriba a be, lo que amb follia vam somniar un jorn plens d'alegria, potsè en l'esclat d'un bes que dos cors fon.

Pero si no és aixís; si el temps no sella allò que amb il·lusió vam somniar, no reneguem per xò de nostra estrella...

Disfrutant o sufrint la vida és bella per als cors que han nascut per estimar.

JOSEP ALEMANY I BORRÀS.

El pendó de Sant Lluís

Jo no sé quina pensada ha tingut el senyor Rector, al oferir-nos aquest any el pendó de la mainada; com si això no portés gasto!

—Quima, calla i tinguem la festa en pau.

—Això vols, que sempre calli, quan me sobra la raó.

—Doncs perquè ho sàpigues, li hem d'estar molt agraits d'haver pensat amb el nostre modest col·legi per portar el pendó de Sant Lluís a la processó que surt aquesta tarda de la parròquia.

—Això sí, de lletra menuda no t'en falta, però per més que facis no't surtiran els comptes.

—¿No varem comptar ahir vespre, que amb lo que puja la subscripció semi-forçosa que varem fer entre la canalla veniem a nivellar els gastos?

—Sí, però tu ja saps que avui dia tothom apunta i ningú tira, vull dir que amb vuit dies que ho saben tots, sols han portat els quartos el noi petit de la carnicera, el del barber i en Cayetà de casa la senyora Dolors i això que avui es la processó.

—I en Carlets de la bacallanera?

—El pendonista?... Ja t'ho vareig dir que la seva mare va enviar-nos per la Mariona de la tenda cinc duros; tres de llei, un sevillano i cinc pessetes en calderilla de un color verdós i que fa una pudor de peix pudent que cada vegada que entro al cuarto ne surto marejada.

—Aquesta posa-la a part, que servirà per a pagar al senyor Pau, director de la Banda, que és un home que mai ha sentit de nas.

—Mira, no t'en fuis d'aquell *mano*, perquè és més llarg que tots nosaltres. I quant t'en conta de la musica?

—Set duros i tres pessetes, però això sí, han de bufar tot el camí

—Digues que deuen ésser molts.

—Me va dir que volia quedar bé i que en atenció a nosaltres i al col·legi hi posaria dos bombos, cosa que no acostuma a fer-ho en lloc. Després hi haurà un *redoblant* que ja fa cins dies que s'enseja en el *camp de la Bota* per no fer mal de cap a ningú, uns platerets, un trompa, un cornetí i dos clarinets.

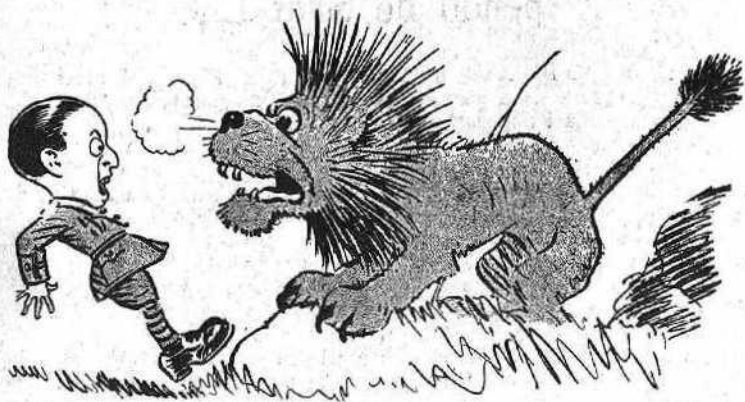
—Masses musics.

—Vull que quan surtim *uniformats* d'aquí, a la gent que'ns vegi, els hi caigui la baba.

—Sí; els gemecs vindran després.

—Quan vegin aquell bé de Deu de canalla lluint lo bó i millor de casa seva, tots arriscats, que per això vareig posar a les invitacions que era obligatori el *ir arrisado*, i amb aquella olor de pomada rosada, surtint de dos en dos, els cinc *arretgladors* al mig, amb els seus mocadors de puntes per a agafar les *vares*, el pendonista i els dos cordonistes, vestits els tres de blanc, portant en el braç el llaç de la primera comunió que varen fer ja fa tres anys, i a darrera jo, lluint la levita del senyor Quim, president del Montepío de Sant Joaquim, portant cosides a la part de fóra i en el costat esquerra les glorioses medalles de la guerra d'Àfrica i la del siti de Bilbao, també deixades desinteressadament per aquest solemne acte, pel senyor Mateu, avui *guarda paseos*, seguits de la reconeguda *banda* "La Filàrmonica de Agramunt", tocant,

TARTARIN «CHICO», per Anònim



—Caram, noi, si que ho fas fort!... Semples el lleó d'Espanya!..

com aixís varem quedar, el gran *pasa-calle* “El Gallo”, no diguis, que no hi haurà cap mare de família que no plori tot seguit.

—Ja cal que vagi a per serradures.

—I ho torno a dir.

—I en Micaló, el fill de la pentinadora, que va dir que'ns l'enviaria vestit de Sant Joan?

—I arà! on el posarem que no faci nosa?

—No anirà amb el bé?... Doncs els animals que vagin a darrera.

—No senyora, a darrera ja n'hi ha prou que hi vagi jo. El posaré davant del pendó que sempre omplirà un xic més. Han trucat?... Quina diada!...

—Porten dos paquets de ciris i un blandó, i també ha vingut el noi del pasticer que ha portat una safata amb pastes seques, sis ampolles d'horxata de xufles i tres d'aixarop d'escorxa de poncem.

—Ja tenim el refresc aquí.

—Ho posaré demunt de les cadires del nostre quarto, perquè no faci mal d'ulls a la canalla. Ja tornen a trucar?...

—Deixa la porta oberta o sinó avui ens faran malbé la campana.

—Mira qui entra. I quina monada!...

—Qui es?

—El fill de la senyora Ignasia.

—Creu que no l'hauria conegut.

—No diguis que les criatures, mudades, fan un goig!...

—Sobre tot quan són dels altres.

—I qui t'ha vestit tan maco?

—La mare.

—I quina faixa més maca que portes!

—No és meva.

—Bé, no ho diguis, que ningú ha de saber-ho.

—Què és tanta cridoria?

—Ui! ... I ara?... Quin bé de Deu que entra. Veniu que os vui veurer a tots.

—*A ver?*

—En Carlitos... en Rafalet... en Pauet... en Ramonet...

—*Muy bien, niños.*

—Ara puja Sant Joan.

—Peró on va aquesta criatura amb tant de vert sota el braç?

—El pare m'ha dit que per fer caminar el bè, ens hém d'emportar aquest feix d'afals.

—I amb aquesta garba hem de anar pel món?

—I que si hi han corredisses me pugin a coll i que m'acompanyin tot seguit a casa.

—(Me sembla que sinó ve ell.)

—Ara són aquí el pendonista i els dos cordonistes. ¡Quina patxoca que fan!

—Què me'n dius, Quima, d'aquest *terceto*?

—Semblen tres ninots de cân Rodó.

—*Muy bien. Requetebién, están ustedes.*

—Mireu nois, aneu a sentar-se en aquells bancs i tingueu conta en tacar-se de tinta.

—On son els *arretgladors*?

—*Presentes.*

—Doncs au, comenseu a repartir els ciris, i que vagi amb ordre la sortida, mentres jo entro allí dins a posar-me la levita.

—Ai mare!... Què ha sigut aquest terratremol?

—No t'espantis dona, és la senyal que ha donat el senyor Pau, perquè sapiguem que la banda ja és abaix.

—Quin susto de donar-me! Me creia que era una barrinada.

—Ja veuras quin cop d'efecte quan sortirem al carrer.

—Deu faci que no hi caiguem malalts!

—Quima, corra, que'l bè se està menjant lo de la safata!

—Treu-lo, home, a puntades de peu.

—El pare no vol que li pegui.

—El teu pare que mani a casa seva.

—Jo li diré.

—Quima, tinguis seny!

—Que també haig de callar?

—No veus que donariem un escandol?

—Ho diré al pare.

—No sé com no't dono una clatellada. Té, aguanta'l fort i que no't torni a escapar.

—Que ja estan els nois *arretglats*?

—Tots estan a punt de solfa.

—Doncs surt al balcó i fes senyes perquè la banda comenci a tocar.

—Quina patxoca que fa! Ningú diria que la levita sigui enmatlle-vada.

—Esteu?... Doncs au, comenseu a baixar l'escala.

—Quin espatèc de musica!

—I ara, què ha passat, que veig que tots miren abaix?

—No sé.

—Digues que pugi un *arretglador*.

—Es el noi de la pentinadora que s'ha entrebancat amb la corda del bè i se'n anat escales avall.

- Sant Joan?
—Sí, senyor; s'ha fet una pelada al genoll, se li han estripat els calçotets, se li ha romput la corona i el bè ha fugit com un cohet.
—Ben fet, aquella bèstia m'hi sobrava.
—Que vol que'l vagi a buscar?
—Tu t'en guardaràs prou.
—No pot anar aquesta criatura, aixís.
—A mi què m'espliques! Si no pot venir que's quedi. Anem.
SANTIAGO BOY.

SARAU BENEFIC, per Lluís Jou



- Vostè, senyor marquès, no ballia aquesta mazurka?
—M'han fet esquitxar vint duros; encara vol que la balli més?

INTIMA

Imagina't aimada, amb els ulls closos,
l'avenir d'aquells dies freturosos
en que, ambdós, lloant Deu, serem esposos.

Tanca els parpres només, ma dolça aimia,
apoia't en mon cor i amb mí somnia
aquells jorns, plens de glòria i alegria.

No veus en nostra casa quin bell sol?
no veus com les colomes amb llur vol
servaran de que a casa hi entri el dol?

No sents de besos d'àngel la remor?
no sents com al pensar s'aixampla el cor?
no frises per ja ser-hi mon amor?

No sents arreu quines olors mes belles,
emanades de flors i de poncelles
del nostre paradís de meravelles?

i entre elles, com follet al bosc dançant,
no hi veus tot rialler un tendre infant
amb gai papalloneig joguinejant?

Que triga a sê aquell jorn aimada meva!
quin viure més hermós gaudint sens treva!
quin goig al teu costat, formosa deva!

Això't deia allavors, hora benèida
d'aquells primerencs temps que festejavem,
i avui que ja s'escola nostra vida
dintre aquells jorns d'amor que imaginavem,
veig la felicitat amb tu fruida
més gran que'l minso goig que somniavem.

VERJOLIU.

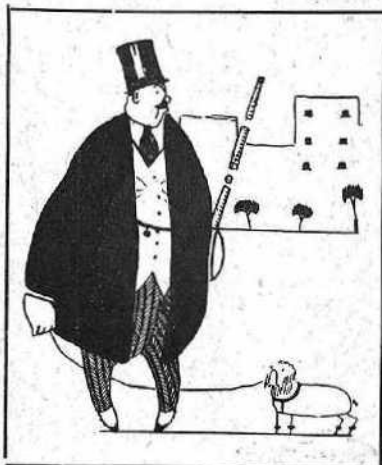


L'EX BOLXEVIC, per John



—Sort tindrem que aqueix hivern,
com que farà molt fret, els russos que
secaïfen seran molt sollicitats.

SI TENS POR, COMPRA'T UN GOS
per N.



—I jo, ara que'n tinc, com que és un
gos car, tinc por que me'l robin.

La fi d'una llegenda

“Me'n f... de la virolla.”

¿Quin català, i sobre tot, quin barceloní no coneix aquesta locució que forma part del nostre lèxic, des de que l'expressà per primera vegada el seu inventor?

Difícilment una frase popular ha tingut tanta fortuna com aquesta, atribuïda al mestre Obiols, i que va quedar empeltada en nostra llengua des de mitjans del segle passat. Efectivament, no hi ha una persona que per a demostrar la seva indiferència per una contrarietat no vençuda, sigui de l'espècie que sigui, no exclami amb to entre despectiu i burlesc:

—¡Me'n f... de la virolla!

Suposa la tradició, i així s'ha seguit creient-se sempre, que dirigint el mestre Obiols un ensaig d'una òpera en el primitiu “Liceo”, transportat pel calor de l'entusiasme, colpejant furiosament en l'atril, va fer saltar la virolla de la batuta qu'empunyava, i que al fer-li observar els músics l'averia, va exclamar amb indiferència olímpica, sense parà de dirigir:

—¡Me'n f... de la virolla!

I aquí ve lo curiós del cas.

El mestre Obiols no pot haver pronunciat mai aquesta frase, per la senzilla raó de que les batutes dels directors d'orquestra ¡no han tingut mai virolla!

Què és una batuta?... Una vareta curta, prima, blanca, lleugera... Tots el directors de música teatral es valen d'un troç de vímet de dos pams i mig de llarg, cosa que's trova fàcilment abundant i barata a cal cisteller, i aqueixa batuta ideal és la que es pot veure empunyar, lo mateix als directors del “Gran Teatro del Liceo”, que als d'òpera barata i als de sarssuela. No se'n usa d'altra, i el públic ho pot comprobar tots els dies. als d'üpera barata i als de sarçue-

GENTE BIEN, per Ton



—A dónde iremos, buelita?
—Si haces bondad, te llevaré a ver
La abanica-fuegos.

tes batutes pràctiques i usuals amb unes altres que'n podríem dir batutes d'honor i que regalen les societats filarmòniques i corals als seus directors, que són generalment d'èban i van capsades amb una lira de plata. Me fan l'efecte d'aquelles plomes d'oca que les monges fan guarnir a les nenes amb *cañutillo* de plata, per a regalar als seus papàs el dia del seu sant. Es reben, i es guarden en una *escaparata* o en un calaix de la calaixera, i no s'hi pensa més. Ni aquestes serveixen per a escriure, ni aquelles per a dirigir.

La famosa frase que no va pronunciar el mestre Obiols, quedarà a pesar de tot, perquè la costum és més indestructible que la mateixa realitat. Però la llegenda, com aital, queda desvanescuda.

UN ESTRIPAQUENTOS.

REGATEJANT

Gentil donzella d'escaient tirat
que esteu comprant la fruita vellutada;
¿no heu fet esment que vostre escot combat
del venedor captiva la mirada?

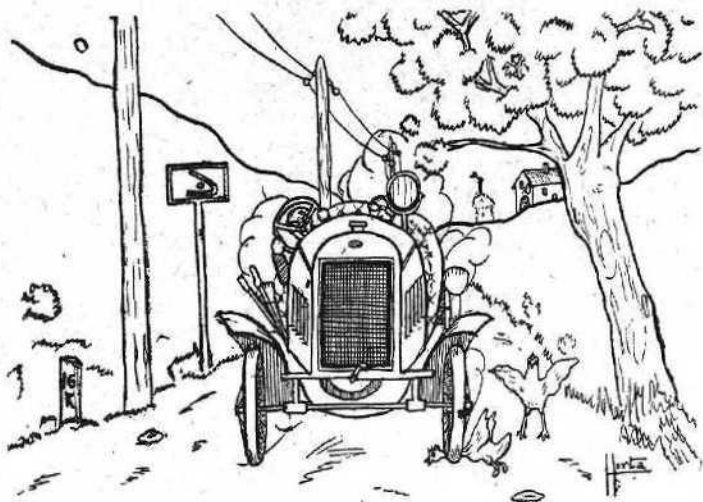
Ell, contemplant sos prèssecs grocs, rodons,
que sab prou bé són dolços i sucosos,
sens dar-se'n compte fa comparacions
amb altres que'n presum de mes formosos.

I jutjant del que's veu pel que no's veu
troba que aquella deu ser fruita rica,
i amb intenció a sos prèssecs posa un preu
alçat, per rebaixar de mica en mica.

El fruit es bo, flairós, i saonat;
i mentres vos l'esteu triant corbada
regateja ell, i en vostre escot combat
àvidament hi fita la mirada.

LL. BARCELÓ I BOU.

CARRETERA ENLLÀ, per Horta



—Tira, no és res: una gallina que fa l'ànec.

Una topada

INTROITO. — Aquest conte no és tal conte, sinó un fet rigurosament històric, ocorregut fa més d'una centúria.

LLOC DE L'ACCIÓ. — Fitor, un poblet d'una quinzena de cases, escampades ençà i enllà, entre comals i serrelades, enclavats en el cos mateix de *Les Gabarres* i vehí dels extensos boscos de l'*Iglesia vella* (ma casa pairal).

Com la casualitat ha dont que *mutatis mutemdis*, enguany n'he llegit un d'igual en *Les Mille et un Matin*, per més que son autor posi al peu del mateix el: *Queda prohibida la reproducció*, jo m'he determinat endreçar-lo al ALMANAC DE L'ESQUELLA, per si l'editor te a bé publicar-lo.

Com la casualitat ha donat que *mutatis mutemdis*, enguany n'he llegit, el patriarca de l'*Iglesia vella*, a qui, durant les nits d'hivern al escalf i redós de la llar, li havia sentit contar més de set vegades. Coincidències?... Exportació, Deu sab perquè, des de les muntanyes de *Les Gabarres* al *Matin*, de París? Aneu a saber.

Va d'història.

Aquell capvespre, mentres el ballet que guardava les cabres del

Mas petit d'En Plaja, quedava adormit com un sòc al damunt de la *Roca-filanera*, repetint-se el cas d'aquells dos immortals poetes:

—O el niño es bronce
o la piedra es lana.

—¡Qué más bronce
que tener años once!
¡Qué más lana,
que dormir de gana!

el remat, sense guia ni pastor, s'arredossà al peu de l'iglesia del llogaret.

En aquell moment, la majordona, que per manca de vèhins exercia de campanera, sortia de tocar l'*Angelus*.

Quan devallà del cloquer no s'adonà de qué el boc s'havia introduït dintre el temple, i sense desconfiança tancà la porta amb clau.

A l'endemà quan a trenc d'auba la majordona entrà a tocar l'oració, el boc, que havia passat la nit repapat com a cal sogre, al peu de l'altar major, a on hi trobà un dolç escalf i una tebió més placentera que allà en el corral del *Mas Petit*, que s'hi plovia per tot arreu i la tramontana bufava com al carrer, al sentir grinyolar la clau dintre el pany, s'aixecà dret com un ciri, fixant l'esguard amenaçador sobre l'intrusa que venia a dexondar-lo.

A la tèrbola claror que desprenia la llàntia del Santíssim, el boc presentava l'aspecte d'una bèstia apocalíptica. Els ulls vermells, oberts com dues taronges, llançaven flames; la seva barbèta roig-grisenca es movia amb aire esferèidor; les banyes llargues i punxagudes projectaven una sombra sinistra sobre l'altar major.

La majordona donà un crit d'esglai tornant a tancar la porta, i camés ajudeu-me, amb dugues gambades entrà a la rectoria xisclant com una folla.

—¡Senyor rector, per l'amor de Deu i tots el sants, cuiti, vingui corrent, que'l dimoni és dintre l'iglesia!

Què t'empatolles ara? — contestà el vell mossèn, fregant-se els ulls, mig endormiscat — ¡El diable dintre l'iglesia? Déus somniar.

—No somnio, no, que estic ben desperta. Acabo de veure'l dret al peu del altar major.

—Vaja, no és possible.

—Li juro per lo més sagrat. ¡Quina basarda!

—Ves, ves, a tocar l'oració, poruga.

—Lo qu'és, si vostè no ve al devant, no hi torno.

—Vaja, plaga, passa, aném. Demés, per a lo que pugui esser, practicarém l'exorcisme.

L'exorcisme és, com tothom sab, el conjur manat, per l'Iglesia contra el mal esperit.

Generalment encar se tenen per sinònimes les paraules conjur i exorcisme.

En totes les religions han estat en ús els exorcismes. En totes les nacions, tan els sacerdots com els filòsops creien en esperits, uns dolents, i altres bons. Les benaurances i malaurances que flagellen a l'Humanitat eren obra d'ells.

Per a fer fugir als dolents que eren els productors de tota mena de malestrugàncies, s'empleaven les fumigacions, la musica i noms i frases per esporuguir-los.

FILOSOFIES DE HIVERN, per *Castanys*



— Tan blanc que és tot, i tan negre que ho veiem els pobres!...

El vell rector de Fitor era un especialista de cap de brot, en el ram. Tanta fama i nombradia havia adquirit que en tota l'encontrada dels pobles de *Les Gabarres* i *Baix Empordà*, no s'entenia de feina.

En un dos per tres es revestí amb el roquet, es tirà l'estola al coll i amb el breviari a una mà i el salpacer a l'altra, seguit de la majordona, cap a obrir falta gent.

— Escolta, a falta d'escolà, tú me'n faras.

—Oh! No sé si'n sabré.

—Si dona, és molt senzill. A tota paraula que jo digui, sigui llatina o catalana, tú respondras: *Amén*. Que en nostra parla vol dir: Aixís sigui.

A l'arrivar al peu de la porta de l'iglesia començaren la tasca.

A tentatione diabli liberanos Domini.

—*Amén*.

Quan la majordona aplicà la clau al pany, malgrat la companyia del senyor rector tranquilitzar-la, no obstant, encara les cames li feien figa i tremolava com una fulla d'arbre.

Després de dos o tres *aspergismeis* amb el salpacer i obrir la porta de bat a bat, el rector pronuncià la frase sacramental de:

—En nom de Déu, te conjur que abandonis *domus Dei*, esperit inmund i rebel.

—*Amén*.

El boc, que estava *ojo avisor*, i que entre la soletat començava a trobar a mancar les odalises del seu harém, no se feu repetir dugues vegades, pegà un salt precipitant-se com un torp entre les cames del pobre mossén, aixecant-lo enlaire amb les banyes, a la faisó d'un toro quan enfila a un matador de cartell.

Un doble crit d'esglai ressonà per la volta del temple. I mentres breviar i salpacer voleiaven en l'aire, l'infeliç rector xisclava com un desesperat:

—El diable se me'n porta! El diable se me'n porta!

I la majordona, fidel a la consigna, a cada xiscle anava contestant, esparverada:

—*Amén! Amén!*

Per sort, en aquell instant, l'amo del *Mas Petit d'En Plaja*, que des de bon matí havia sortit en busca del fugitiu, arribà a l'atri que separa l'iglesia de la rectoria, lliurant de les banyes del boc al senyor rector, que sortí de la *topada* sense conseqüències greus.

ROMUALD VIDAL.



LA DAMA ENAMORADA

Recolzada en un vell moble
del temps d'en Lluís disset
es veu fa estona una dama
de uns vint anys... als trenta tres,
en sa cambra sola i trista,
are llençant un gemec,
are murmurant paraules
que ni ella mateixa enten,
are ficsant la mirada
pels recons, com si temés
que en sa cambra coquetona
li entrés un ratolinet.

La dama resta enguniosa,
s'alça, es passeja, s'asseu,
resa, estornuda, badalla,
res li dona goig de res,
vol plorar, però no gosa,
vol riurer, i no ho sab fer.

Sabeu perquè aquesta dama
representa aital paper...?
ai, molt trist és confessar-ho,
és l'amor que li fa fer.

Al poc rato l'ampfe porta
de sa cambra ja s'ha obert:
entra un cavaller simpàtic
elegant de cap a peus,
i saludant a l'hermosa
aixís li diu molt atent:
—Que Déu vos guard, bella dama.
—Benvingut el cavaller.

Ell amb molta cerimònia
prop de la dama s'asseu,
però ho fa amb tan mala sembra,
que allí l'equilibri pert
i trenca un gerro, una estàtua,
un bust de guix i un tinter.
Mes, la dama no s'inmuta
i diu, passat l'incident:
—Parleu-me de coses dolces,
parleu-me, bon cavaller,
que per el gust d'escoltar-vos
fa temps que'l meu cor glateix.
—Perxò hi vingut, Petronila,—
(diu ell amagant un peu
i una taca que a les calces
s'ha fet al caure el tinter).
Petronila de ma vida,
el meu amor tan gran és

que per vos jo donaria
set vides... si las tingué.

Amb vos pensant, jo no dormo,
no dormo... amb els ulls oberts:
i pensant amb vos no menjo
no menjo res... al Hotel.

Pensant amb vos, moltes voltes
pel carrer vaig tan distret
que si un auto no m'aixafa...
es perquè mai vaig a peu.

La vostra imatge amorosa
no fuig de mon pensament;
jo penso amb vos, dona aimada,
sempre, sí, sempre... que us veig.

Oh, sí, Petronila meva,
voldria sempre prop meu
tenir-vos i contemplar-vos
aquest rostre d'angelét,
perquè en plau eixa oloreta
dels polvos que us hi poseu.

Quan ja sereu tota meva
jo us juro que os portaré
dintre un palau plé de joies...
si abans vos us el feu fer.

—Oh, cavaller de ma vida,
quin goig quan així em parleu, —
(diu la dama enamorada
apropant llur nas xiquet
a la tarota qu'ell porta
que sembla un pebrot vermell).

—Ja ho sé que a vos us plau força
que us faci l'amor, ja ho sé:
però avui, aimada meva,
l'amor ja us el porto fet. —

(Al dir aquestes paraules
es treu el bon cavaller
un paquet de la butxaca
i li diu: —Teniu, mengeu;
tot això son carquinyolis
de Caldes, cosa excelent;
és d'amor l'última prova
que us ofereix; els proven
i quan aquests carquinyolis
juguin amb les vostres dents
penseu que en cada un, a dintre,
hi va un trocet del cor meu.

—
Aquí dona fi el diàlec:
el cavaller molt atent

dóna comiat a la dama,
li tira un bes plè... de vent,
i en aquell moment dolcíssim
que d'allí el dos tocava ell
tocaven tres quarts de quinze
al rellotge de la Seu.

Al tornar a restar sola
la dama llença un gemec,
agafa la paperina
dels carquinyolis, i prest
se'ls menja un darrera l'altre
igual que si fam tingués,
despertant en son cor tendre (?)

un amor de goig encès.

Ben prompte es trova la dama
presa d'un ensopiment;
tanca els ulls, resta dormida
i talment un angelet
sembla, si no fos que llença
uns roncs com un carreter.

I en tant va dormint, somnia...
somnia... prou que's coneix,
amb els dolços carquinyolis
de l'aimador cavaller.

JOSEP ASMARATS.



MONDANALS

I

No't puc ni't vull seguir, oh dona descontenta,
no't puc ni't vull seguir;
pels viaranyes que'm marca'l teu caprici
no vull deixar-hi el nom ni hi vull morir.

T'has forjat una llei, t'has fet mestressa;
jo'm feia fonedic
per cullir d'una boca ensinistrada,
la momentània glòria d'un somris.

Tu no veies l'altruisme omplint de roses
el llarg del teu camí.
Jo ara'l veig passejant-s'hi la embafada;
covant una tragèdia en el séu sí.

II

Un rapte de pietat
m'ha dut a vora teu:
m'has dit lo que has volgut del teu passat,
o no me n'has dit res. Jo no soc reu.

Ets la Micomicona
del llibre cervanti;
amb tot encara dubto de la dona
que's vol curar del cor i del magí.

M'entrego al temps; ell me dirà algun dia
la fe que en tes paraules vas posar.
Si emprens la santa via,
jo sempre estic a punt de perdonar.

C. PRADES.

CARTA DE MELILLA, per Bon



- Es del seu marit?... Què li diu, si es pot saber?
- Que a causa d'haver sofert tantes baixes, li donaran una alta recompensa.

Esperant als marits

La xamosa vila de Lloret de Mar, en arribar els jorns estivals, s'omple de gernació que viu habitualment a la gran capital catalana i en poblacions de cens superior a ella.

Les portes que a l'hivern resten closes, s'obren, i s'animen els carrers i les converses i tot riu. Riu el cel blau i la mar, com riuen els llogaters de les cases i els comerciants i la mainada.

La pacífica gent de la vila queda astorada en veure el seguit d'autos i demés veïcòls moderns que brunzen pels estrets carrers de façanes emblanquinades, i mira encuriosida com arriben cada dia més plens els òmnibus, corrent de boca en boca el: no hi cap ningú més!, com una cosa mai vista ni somniada.

La gentada que s'hi aplega és immensa, duplicant el nombre d'ànimes de la vila, fent tornar petita l'església que a l'hivern és massa gran, i a la platja a ran de la blanca blonda de l'escuma de la mar s'hi aixequen, com en un campament, innombrables casetes i tendes circulars rematades amb banderes barrades les més, que volèien tremolosament al fort garbí o llevant, roncant com les ones de la mar, de les que n'ixen amb el lleuger vestit de bany els que amen de gustar de la salabror de l'aigua blava, de capbussar-se i nedar i fer el mort i el viu i de tornar-se negres com els *moros*, tombant-se en la sorra cremanta de la platja. I al costat de les casetes i de les tendes sota uns toldos de canya hi seuen o jauen els que no es banyen o tenen por a les cremades del sol i lleixeixen qualche diari o revista o novela per pur passatemps, i esguarden com salten els canots deixant a son pas ràpid una via que s'aixample fins a perdre's amb la corrent de les ones, i gosen de l'espectacle marí en tota sa esplendidesa, fins que'l rellotge de la propera Casa de la Vila els avisa de que és l'hora d'anar-se a encauar.

Els marits industrials i professionals de les famílies estiuejantes no poden abandonar llurs quefers i no son pocs, doncs, els que feinegen en les respectives urbs mentres les mullers i els fills resten en la plàcida vileta banyant-se al matí i excursionant cap al tard per les platges i cases veïnes, i per les pinedes odorantes, i es reuneixen amb les amigues fent gersels virolats i surten havent sopat al passeig i van a la platja en arribar les barques dels pescadors carregades d'argentats peixos que brillen i, salten, encara, a la llum del gas acetilè que'ls ha enlluernat.

El carter de la vila bufa a cada correu pel gran pès de la feixuga correspondència i es veu assetjat per les mullers que esperen les noves de llurs esposos i per les damisel·les que enyoren les ratlles de l'enamorat si tarda un xic més de lo habitual en enviar les llarguissimes cartes escrites amb lletra minúscula pel dret i pel travers.

Les jornades volen pels marits trevallant en ses urbs i esperant el dissabte i per les mullers i fills desitjant també aital dia, molt més encara si hi han dugues festes seguides.

I per fi arriba el dissabte. Entre sis i set de la tarde és l'hora en que els autos fan sa entrada en la vila, els quals son esguardats amb curiositat pels veïns dels carrers aon passen mentres seuen envaint aceres i fins els mateixos carrers bo i saludant i conversant amb els

vianants coneguts — a les viles tot-hom es coneix i es tuteja i se sab fins el que's menja — i mitja hora avans de la usual de fer sa estrepitosa arribada els omnibus, comença a omplir-se el carrer del garatge d'esposes i fills dels marits, com el dia de Corpus, en dugues grans files.

De prompte els infants que jogatejen pel carrer oviren com tomba al començament del carrer el primer auto, i exclamen saltant i ballant: Ja arriba, ja arriba!

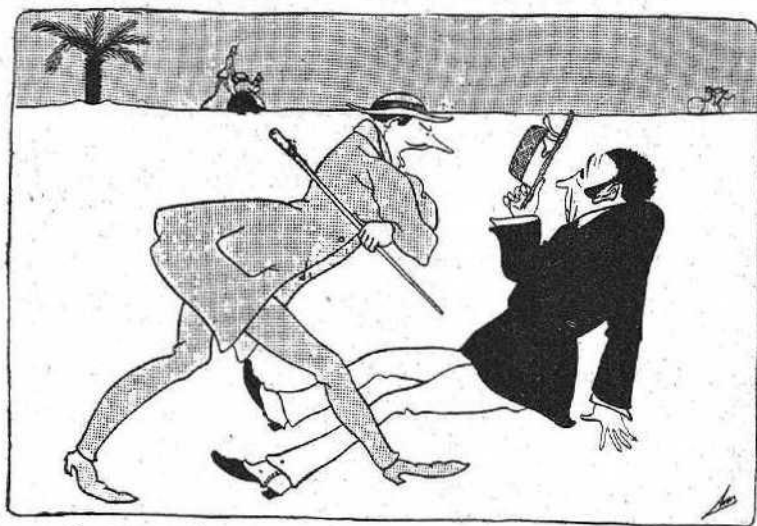
Les cares es tornen rioleres i els autos es van parant, un darrera l'altre, com un llarg convoi del que en surten formiguejant i plàcits els marits en retrobar la cara estimada de la esposa i dels fills que apar més belles amb la breu absència, i ressonen uns llargs petons i els infants es barallen per a fer-ne al pare esperant d'aquest que obri el saquet de mà en el que hi porta sempre qualque llemnadura.

I les famílies alegroies van parlant cap a casa llur i els marits es canvien la roba de viatge per la d'estiueig i més tard s'anima el passeig i la platja i les cases dels veïns i amics regnant arreu la cabal joia d'estar íntegres les famílies, fins el matí del dilluns en que a trenc d'aua sonen en les cambres dormitòries, a la mateixa hora, frenètics els timbres dels despertadors, i després d'un bes a l'esposa es van omplint poc més tard els autos pels marits que retornen a ses urbs, alegres, com el sol que naix, escampant-se pels trens que amunt i avall circulen fent tremolar la terra al seu pas i espantant als remats que pasturen per les prades.

JOSEP GRAHIT.

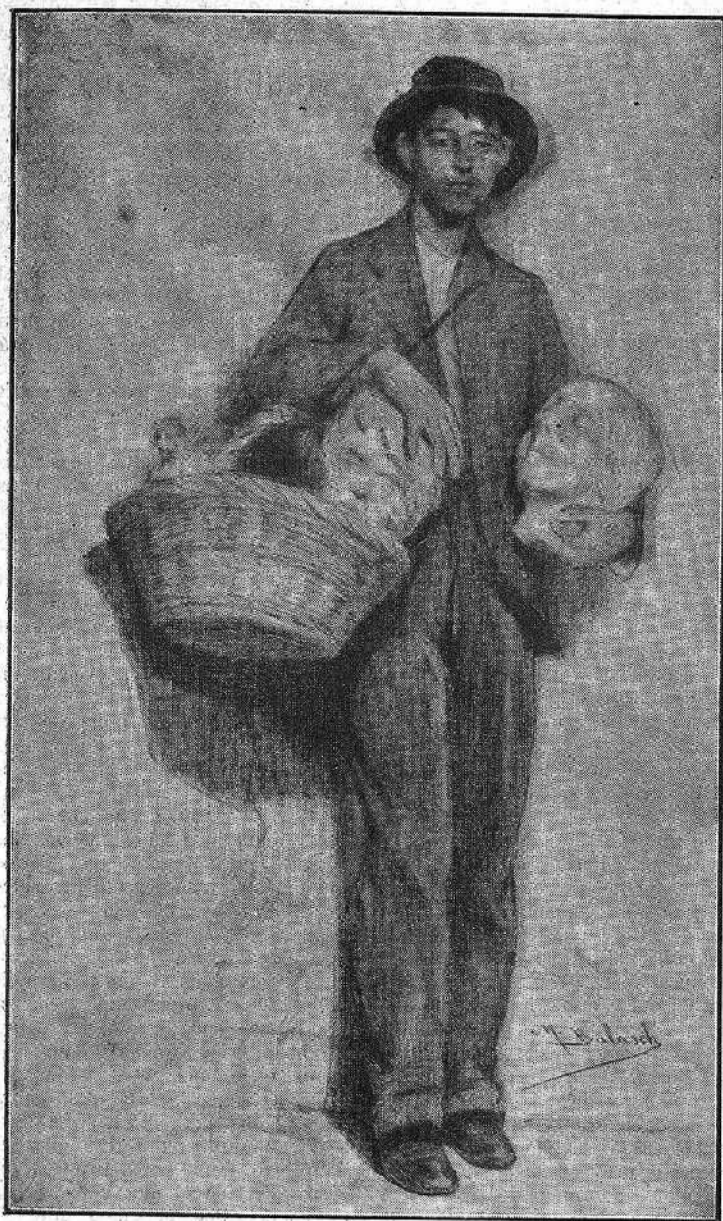
Girona, octubre de 1921.

¡VÁLGAME EL CIELO, MI SASTRE!, per Am



— O em paga o li pego!

— Senyor Peguera!... No'm peguï! Estic de pega; li pagaré així que puga.



ART DE LA TERRA

El «sancti di guixi», per Mateu Balasch

Carretera enllà

El sol cau aplomat sobre la pols de la llarga carretera que, onejant graciosament, s'enfila per la muntanya. El cel és blau, sense taca de núvol, i l'aire, d'una tebior enervadora.

La Mariona torna de ciutat. Ha deixat el tren en la vila propera, que reposa allà baix tota blanca i silenciosa, i fa camí pausadament vers el poblet que s'amaga en fonda vall, a l'altre cantó de la carena. En el braç porta el gros cistell plè de paquets i al cap el mocador tirat ben endavant per a resguardar els ulls de la vibranta claror que fa relleuir, com un espill feridor, la cinta polsosa de la ruta. La gentil pageseta fa via alegrement, riguent-li l'esguard i cantant-li l'ànima. Avui puja un xic més tart, car s'ha entretingut a ciutat per a comprar-se la roba pel vestit de festa major. I ja en el seu cervell de pocs anys s'hi forgen les més tendres il·lusions.

"La festa estarà animada. Sardanes a plaça i envelopat a l'era. Els balls se succeiran sense descans durant tres dies. S'acosten els jorns tan esperats d'alegre platxeri, de no dormir en continuat tràfec, de desfer l'encalmament del poblet quietot, de fugir de la monotonia dels dies grisos, sempre iguals, sense relleus ni sorpreses..."

I ja la Mariona veu la improvisada sala tota plena: els joves petjant suauement la tova catifa, les noies, assegudes, totes rialleres, en llurs setis de primer rengle, i tot amarat de la claror del bell matí o enllumenat per les bombetes elèctriques que pengen dels ramells de paper colorit i dels cercols de cartró daurat. La música comença a sonar i executa un vals esbojerrat que, sense volguer, fa giravoltar les cames. I és aleshores que, tot seriós i lluint la seva sapada figura, s'acosta en Janot de càn Roca...

Al esser aquí, la Mariona es desvetlla del seu somni, i no pot aguantar una fresca riallada.

—I ara! Perquè justament en Janot? Altres minyons hi han en el poble que més me festegen i més paraules galanes em diuen que no pas en Janot... Però són tabalots tots aquests! Són tan arruixats, que no cal pas fer-ne esment de llurs paraules ni de llurs maneres tan atrevides que més d'un cop, una no té més remei que parals-hi els peus... I que n'és de diferent de tots ells, el noi de càn Roca! Mai m'ha dit un mot més enllà del altre i quan me parla ho fa d'una forma tan dolça i quan me mira ho fa d'una faisó tan tendra, que m'apar ben bé que sent molt més ell que gairebé no enraona que aquells xarrais que sempre tenen a flor de llavi un mot festós i una broma intencionada.

La Mariona fa un sospir; un sospir mig de desig i mig d'ennuig.

—Tant mateix és massa curt de gènit, en Janot!

I camina més a poc a poc, car vol aprofitar la benefactora ombra que projecten sobre un bon troç de carretera els pins sapats de la marginada dreta. En aquella recolzada fa de bon aturar-s'hi. Els ulls reposen i la pell es sent amanyagada per l'airet fresc que passa lleuger fent zumzejar les branques. La Mariona s'asseu, es treu el mocador del cap i respira a plè pulmó. La dolça quietut d'aquell lloc, el sojorn tranquil d'aquell oasis de verdor entre el desert xardorós del costarut camí, convida a deixar-se breçar per les ales suaus dels bells somnis de color de rosa.

L'ORIGEN DELS BALLS EXOTICS, per A. Regan



—O arráncame el corazón,
o ámame, porque te adoro.



—Y a la jota:jota de los
españoles!...

I ella somnía, somnía...

La fa deixondir sobtadament un picaroleig sonor i una veu ferma d'home qu'entona una cançó alegre, que arriba ben clara en la quietut de l'hora.

La Mariona s'aixeca d'un salt i resta uns moments indecisa. D'una part creu que deuria seguir immediatament la seva via, i d'altre cantó voldria quedar-se par a rebre amb tota joia al qui's va acostant al pas catxassut del matxo.

En el dubte, decideix pendre'ls dos partits alhora. I emprèn la marxa, però ben lentament, a fi que aviat siga aconseguida.

En efecte; a poc, sortint d'un revol que l'amagava, apareix el carro que ocupa, mig ajegut sota la manta que li fa de cobricel, en Janot de ca'n Roca. Aquest, al ovirar la coneguda i gràcil figureta de la page-sa, es sent tot confós. Després, revenint-se, crida amb tota la seva força:

—Mariona! Mariona!

Aquesta es gira i assaija un gestic de sorpresa:

—Ai, ai; ets tu, Janot?

—I ben bé que soc jo, refúmera! Ja veuràs; espera't i pujaràs al carro, que amb aquest petarrell de sol, arribaries mig estabornida a casa teva...

—Si que pica avui, el maleït!!! Però no sé si està prou bé que anem tots dos sols a dalt del carro.

—Per tu rai, dona... A mi pot anar-me malament si s'en entera, aquell que tu sabs... Xòooo!... Alça, puja.

—Doncs pujo... I qui és aquell que jo sé, que no'l conec?

—Bé, vaja; que vols que't *recreï* les orelles?

—Ai noi, vas ben errat de comptes. No hi ha pas ningú que s'amoini per mi... que no valc pas tant la pena per a que ningú en faci esment.

—Mira que no està gens bé dir mentides a dretes. Que ja ho sabs bé prou qu'ets maca... que bé prou t'ho diuen aquests que sempre t'en-volten.

—Tant me fa si m'ho diuen, com si no. Com que tampoc me'ls escolto.

—¿Vols dir que no't plau que't digui coses boniques l'hereu de Mas Verneda?... I qu'és guapat i ric!

—¿Que't penses que és això lo que'm té de portar a creure en les paraules de broma de qualsevol desvogat? No'm tenten pas el diners, Janot.

—Oh, ja m'ho penso, Mariona. No t'ho deia pas per això, jo. Però em creia per lo que diuen al poble, que era ell el que més t'agradava.

—Cedaceries de la gent. No t'en creguis pas res.

—Vols dir?

—T'ho ben prometo.

Resten un moment silenciosos, mirant cada un a diferent costat. En Janot voldria parlar, però no troba els mots precisos. La Mariona, disposada a escoltar, espera ansiosa la paraula desitjada. El carreter esbrava el seu ennuig amb una forta garrotada al matxo, llença un "oooiuque" fenomenal i's decideix a rependre la conversa.

—Ja estàs preparada per a la festa?

—Està clar que sí; emperò, què vols que't digui?, no m'entusiasma gaire. I a tu?

—Per a mi més aviat se'm presenta trista, refúmera. Amb el meu tarannà tan sorrut, no valc pas res per anar a dir coses maques a les xicotes, i, sense això, elles no't volen pas.

—Oh, no pas totes... Vui dir, que no totes són iguals. N'hi han que potser lo que volen són fets d'home treballador i honrat i no pas paraules de saraüista festejador.

—Què vols que't digui! A vegades el no saber enraonar, fa que un no s'atreveixi a dir moltes coses que a un hom li farguen per dintre i que fan mal de guardar-les massa.

—¿Que vols dir que tu també en tens d'aquesta malura que no pot sortir?

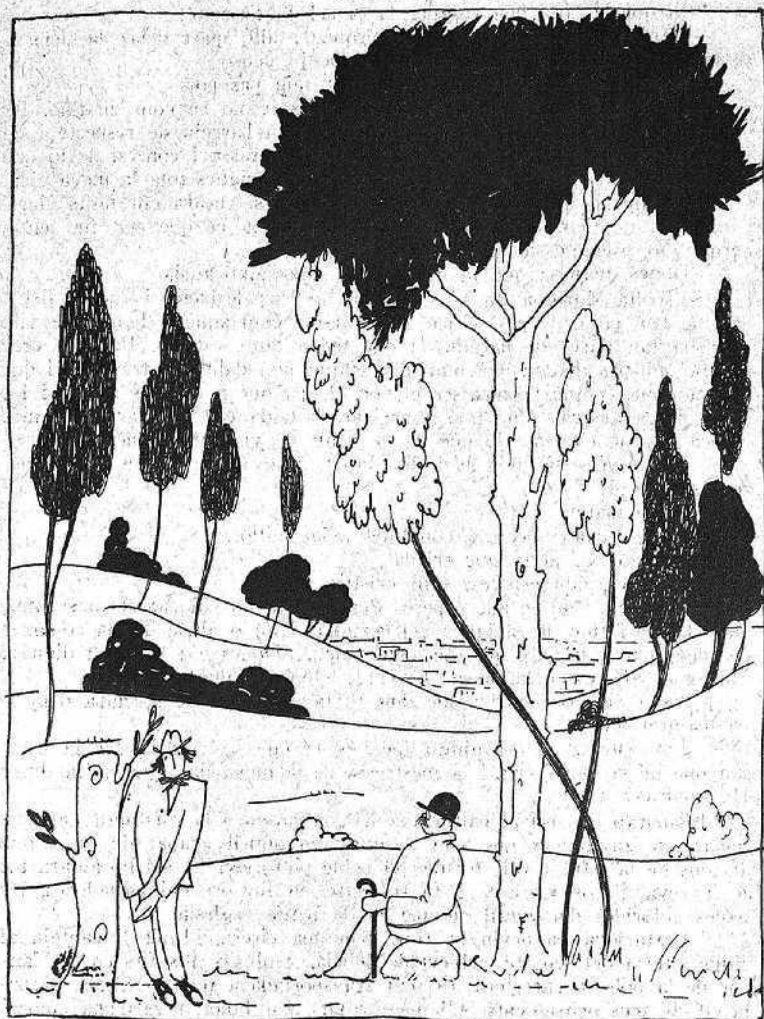
—Ja ho crec, refúmera, que la tinc, i ben ferma; tan ferma que'm fa mal com si fos una espina que tingués clavada al bell mig del cor.

—Si jo't puc ajudar...

En Janot es mira un moment a la Mariona que somriu gentilment ensenyant, per entre sa boca entreoberta, dugues restelleres de pinyonets d'ivori. Clava estirada a les regnes per avivar al matxo que ha emprès catxassudament la empinada costa que porta al cim de la carena, i afegeix amb veu que vol fer ben segura però que li surt lleugerament velada per una pregonia emoció:

—Mira si pots ben ajudar-me a gorir aquesta malura perillosa que jo crec que sols de tu depèn que'm fugi per sempre més.

PUNTS DE VISTA, per Anem



- Sembla mentida, un xicot poeta i que no disfrutis en aquest edén natural.
- Es un «edén» sense camareres, papa!

—Digues, doncs, que jo tinc més poder que'l senyor metge!

—Amb tota la seva lletra, no podria pas fer-hi res de bó, ell amb lo meu... En canvi tu, hi pots portar-hi el remei segur.

—Si que la cosa deu valguer la pena! Ja t'escolto.

—Refúmera! no sé si podré, perquè... allò que't deia; la llengua se m'anusa quan es qüestió de dir lo que jo penso.

—Prova-ho, home! Em crec que no't faig pas por.

—No; no és pas por lo que'm fas. Es... no se com dir-t'ho. Es una mena de cosa que no sé explicar. Es una barreja de respecte i de temor... com si tingués de parlar a una senyora i com si de lo que tinc de dir, i de lo que tu pots respondre en depengués tota la meua vida.

—Caram, si qu'és gros tot això. A veure si encara em faràs riure.

—No; no t'en riguis, qu'és massa important ço que per tu sento, perquè ho prenguessis a broma.

—Doncs, digues; que ja començo a estar amb ànsia.

—Ecolta Mariona. Ja sabs que soc un troç de pagès i que de lletra en tinc ben poca. Jo no se pas explicar-me com aquests homes de vila que son tan llargs de paraules i que tenen tants estudis. Però jo crec que no soc pas dolent, que mai m'ha faltat bon dalit per treballar i que si una dona volgués compartir el bocí de pa que a casa es menja i les penes i les alegries que poden arribar, la vida em semblaria pla més bonica que no es ara i lo que ha de venir de visió més plaenta.

—Tot això està molt ben dit, Janot. ¿Tu vols dir que tens ganes de casar-te, oi?

—Això mateix.

—Doncs, tria't xicota i com més aviat millor.

—Oh, jo rai, ja la tinc triada.

—I doncs, què esperes, sant cristià?

—Espero... no se què espero. Però ara ja no vui passar més temps amb duptes i tinc de sapiguer del cert una cosa ò altra. Tu ja coneixes els meus pares, ja sabs qui soc i què tinc... Doncs bé; si a tu't digués: Mariona, vols ésser la meua dona?... Què'm contestaries?

—Es a dir que aquella que tant te fa patir, que té la culpa d'aquella malura, soc jo?

—La mateixa. Tu i ningú més és la que jo voldria fer la companyona de la meua vida i la mestressa de la meua llar. Què m'en dius? Ho voldràs?

El matxo ha arribat pausadament a la carena i la carretera s'allarga encara en giragones que van a morir en aquell grapat de cases que al fons de la estreta vall formen el poble pintoresc. El sol ho amara tot de la seva claror vibranta i fa reflectir, en llusors enlluernadores, les teules colorides del gentil cloquer de la petita església.

La Mariona ha devingut roja com una cirera, i'l pit li panteja al ritme alterat del seu cor rublert de delícia. Amb els ulls fits en la blancor de la polsosa carretera, es sent transportada a regions ideals, absorpta en els seus pensaments bellament rosats. En Janot, prè d'una emoció inexplicable, la esguarda fit a fit, i amb veu que li surt rogallosa li pregunta dolçament:

—Ho vols, Mariona?

—Si que ho vui, perquè jo també...

No pot acabar. Les llàgrimes li llisquen per la cara.

—Plores, Mariona?

INCONSECUENCIES, per Mallol



—Has vist quina baixa, tots els valors austríacs?

—Sí, però els panets de Viena es mantenen al mateix preu.

LA SIRENA, per Sancho



—Recapaciti, Lluís. A vostè li convé una dona de pes.

—Sí, però entre poc i massa.

—Sí; però es de felicitat, Janot. Es de la mateixa joia.

—Doncs riu, com jo ric ara, que massa qu'he patit, refúmera, perquè no aprofiti la ocasió per a esplair-me en rialles... Em sento més content que si hagués tret la rifa grossa!

—I jo també. Que encara que l'esperés aquest moment, no'm pensava pas que tingués tanta bellesa.

—Es dir que tu ja ho havies endevinat que t'estimava? I feies la desentesa, eh, dolenta?

—Em penso que no volies pas que fos jo la que's declarés.

—Refúmera, tens tota la raó. He sigut ben talòs tan mateix.

I el bon pagès engegà una rialla sorollosa que és secundada per les més fresques de la gentil pageseta.

Veient la proximitat del poble, aquesta s'apressa a dir:

—I ara caldrà que'ns separem, car no vui que'ns vegin junts. Ves què dirien!

—Dirien lo qu'és. Que tot anat fent camí, he trovat avui la meua mitja taronja.

—Però com aquesta mitja taronja és a casa que la tens d'anar a cercar...

—Es veritat. Diré als pares que vinguin a buscar-la. I el dia de la festa major, ja podrem dir-ho a tothom. Ja veuràs quina festa més xamosa la nostra d'aquest any.

—I ballaràs?

—Ja ho crec que ballaré... i amb la més maca!

—Doncs adeu, i pensa en mi.

—Encara que no volgués hi pensaria... qu'en el meu pensament no hi cab pas altra cosa.

Encaixen i la noia baixa del carro i emprèn una drecera qu'enmena

ràpidament al poble. En Janot aixiribeix el matxo i entona a plè pulmó una cançó joiosa.

La Mariona, caminant depressa, arriba a casa seva. Sa mare la escomet:

—I doncs, filla? avui si que has tardat.

—Fa tanta calor...

—Ja tens raó, ja. Estàs tota sofocada.

—Lo qu'estic és ben contenta.

—I doncs?

—Mare... us tinc de dir una cosa.

—A veure; digues això que tant te plau.

—Teniu de saber qu'en Janot de ca'n Roca... Però deixeu-me beure, abans, un trago d'aigua, que m'escanyo de set.

—I que és fresca com una rosa. Ara mateix acabo de pouar-la.

La Mariona agafa'l cantí i beu una llarga estona, com si volgués apaivagar el foc abrusador qu'en el seu cor flameja.

—Vès, que no t'engargussis — li crida sa mare, tota somrienta.

Aleshores a la pageseta li entra una gran passió de riure i s'ennuega. I l'aigua sobrerera de la boca li rellisca coll avall i li porta al pit una delitosa esgarripança de frescor.

JORDI CATALÀ

EL MONJO BLANC

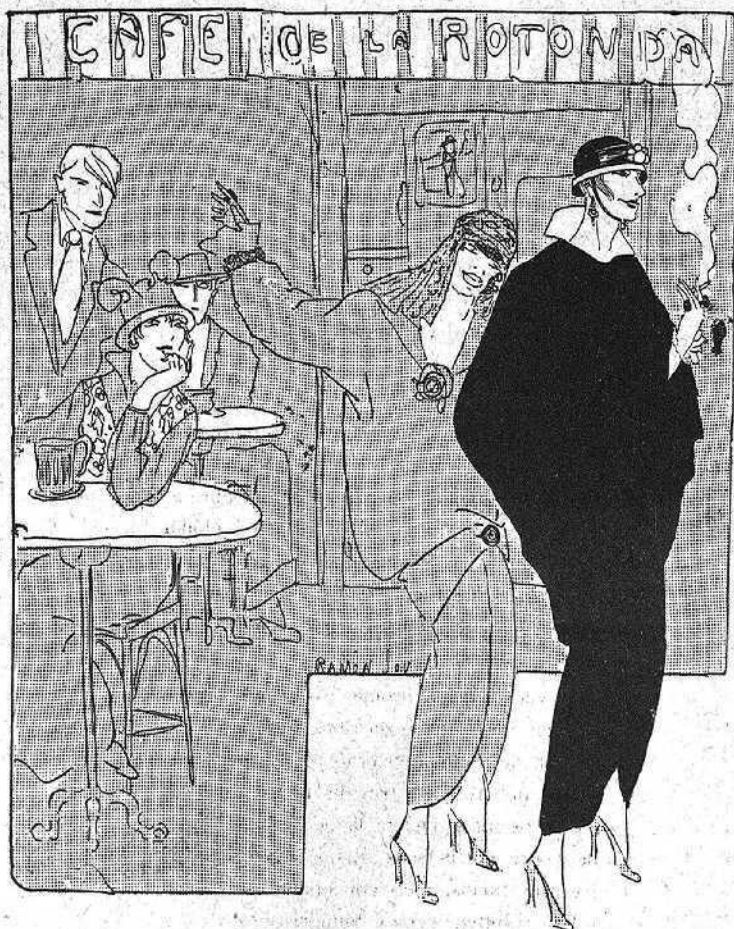
S'és feta ja silenci nocturn la posta breu.
Tot dorm al monastir, tot dorm en santa pau;
sols vetlla la xebeca damunt de la gran creu
que alça sos braços negres en mig de l'espai blau
on els estels traspúen com llagrimaig suau.

El monjo blanc, en lluita cruel amb el pecat,
s'ajau en son llit aspre, llençant un greu sospir.
Son ànima florida de flors de pietat,
de flors humils com les de l'hort del monastir,
somnia el cel pueril que va somniar ahir.

El toc de mitjanit ressona en les tenebres,
com una veu eixida del fons de l'infinit;
i, badant amatent el monjo les palpebres,
s'alça per a resar amb fervorós delit.
La terra -mare 'l crida. Déu no s'és pas dormit.

SALVADOR ALBERT.

FEMELLES DE LUXE, per Ramon Jou



— Tu, Ninon: Aquell jove diu si et vols deixar obsequiar amb una dotzena d'ostres.

— Si són ostres amb perles, no hi tinc cap inconvenient.

VA DE LLIÇÓ

Uns versos humorístics, quan s'escriuen?
Estant de bon humor? Estant de gresca?
No os ho creguessiu pas; els qui això diuen
ni saben què és calor ni·lo què és fresca!
Os volen enredar! Jo no os enganyo
i os diré la veritat, si sou sumissos
i amb atenció llegiu; conec el panyo
i sé bé de què va; soc dels *castissos*!

Un verset humorístic es compona
després d'haver renyit amb la promesa
si el versaire és un jove, que no gosa
dir que ha rebut lliçó i que ja l'ha apresat!
S'en va a casa furiós; pren papé i ploma
amb l'intent de compondre una tragèdia
i quan s'ha desfogat, fent un punt d'home...
resulta que ha compost una comèdia!

Uns versos de la broma, els sol escriure
un bon casat que te la dona guapa,
que ha de lluità amb braó per poguer viure
i que amb tots els treballs tapa i destapa.
Te gelos nit i dia; te la pena
de veure que'ls seus fills estan tots místics
i escriu furiós, i els conçonants entrena ...
i l'hi resulten versos humorístics!

S'escriuen uns versets plens d'humorisme,
quan el mal de caixal dona desvari...
quan la sogra promou un cataclisme...
o quan ve plè d'esqueles el diari!

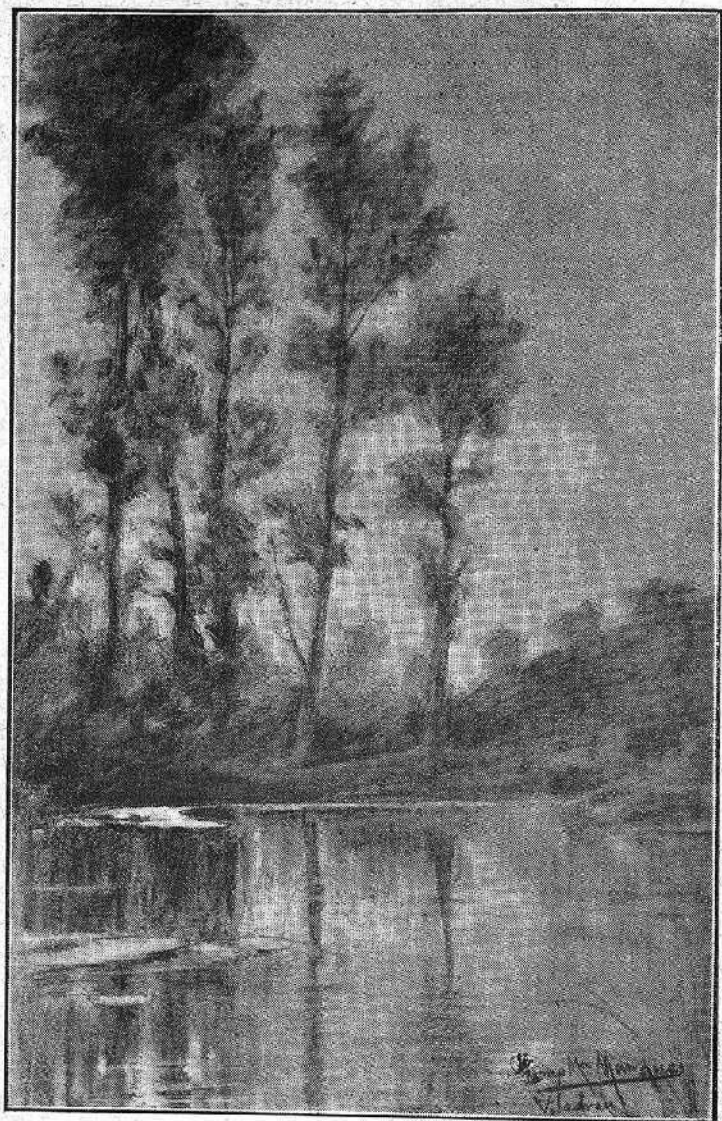
Sempre que ens posèm sèrios massa estona
i ens proposèm escriure alguna cosa
que dongui el cop i ens surti ben rodona...
ens resulta una cosa ben graciosa!

Perxò jo sempre escric en hores grises
en moments que no tinc pena ni glòria,
i aixís les conçonants van sortint llises...
fins per escriure planes de l'Història!
I surt lo que s'escrau; ni m'encaparro
en si els versos son sèrios o de broma!
Xiulo, xerro, faig fum amb el cigarro
i aixís, a tomballons, corre la ploma!

Si em volèu imitar, jo os asseguro
qu'el sistema és mol bo p'el nerviós!
Que amb els versos no hi fareu mai cap *duro*...
prò que tampoc os trencareu cap òs!

RAFAEL RIBA.





ART DE LA TERRA

Un paisatge de Viladrau, per Josep M.ª Marqués

“En Maragall, alcalde d'Horta”

L'altre dia, en el tren que'ns duia a Barcelona, trobarem a un amic nostre i, parlant d'excursions, va dir-nos que la setmana abans, havia estat a Olot — “Per cert — va afegir — que en aquesta població va passar-me un cas que'l recordaré sempre”

Conti, conti! — li diguerem. No's feu pregar i, encenent una cigarreta, va afegir:

—A les excursions jo m'en porto sempre el meu *Kodak*; ho faig per a endur-me'n un record d'allà on vaig, però com això de les fotografies dona sovint tan desagradables sorpreses, per a estar segur d'emportar-me'n alguna vista, compro sempre unes quantes postal il·lustrades.

Vaig anar, doncs, a un estanc i l'estanquereta que me les va vendre anava mostrant-me les que tenia en un àlbum, per a que fes la tria. En tenia jo ja unes quantes de posades de banda i anava a girar el full de l'àlbum, quan la xicota, detenant la meua acció, en treu una d'aquella plana i, donant-me-la, exclama: “Ai, no deixi aquesta!”

Vaig mirar encuriosit quina era aquella que amb tan d'interès em recomanava, i va semblar-me que no tenia res de particular; era un bosc. Al peu de la cartulina hi havia, imprès: “*Fageda d'En Jordà*”.

—Fageda d'En Jordà... Fageda d'En Jordà... — vaig dir jo — em sona aquest nom, però no recordo de què.

I l'estanquereta que'm diu, somrient:

—De la poesia d'En Maragall, que dú aquest títol; aquella que comença:

“*Si vas pel volts d'Olot; amunt del plà,
trobaras un indret verd i profund
com mai cap més n'hagis trobat al món*”.

I era cert que jo únicament per aquesta poesia coneixia el nom de la tal fageda.

Agradosament sorprès de trobar-me amb una estanquera que recordava versos d'En Maragall, i que, no sé per què, suposava que jo els havia de conèixer, em vaig quedar mirant-me-la un moment. La noia era lletgeta, bastant lletgeta, però... li hauria fet un petó!

Vaig endur-me'n les postals i cap al treni més que depressa, que se'm feia tart.

I ara ve la *segona part*, com en les pel·lícules.

En el vagó vaig trobar-hi uns coneguts, una família “bien”, que, acabat l'estiu, retornava a Barcelona. Rodant la conversa es va parlar d'uns amics que aquest any no han anat a Olot. Es va atribuir això a la sotregada que havien sofert amb la baixa dels cotons. S'els planyia; naturalment, amb un xic d'aquella satisfacció que'ls amics experimenten en semblants cassos.

—Crec que no s'han mogut de Barcelona — vaig dir jo. Cosa que va confirmar una de les noies. (Els meus coneguts era un matrimoni amb dugues filles).

—Són a Horta, en una torra que han llogat al Passeig Maragall — va afegir, amb un somriure malèvol, la germana de la que havia parlat primer, a la qui vaig contestar:

LES INSACIABLES DE LA MODA
per Escrivá



Juanita Escrivá

—No trobes que vesteix molt aquest trajo?

—Molt. Però estic veient que com més et vesteixes tu, més despullat em trobo jo.

EL CAMBRER IMPRUDENT
per Escrivá



—Què hi voldran els senyors?

—Carbaça!... Lluç!... Cap de bè!

—(I ara!... Quin «menú» més original!)

—Ah! no sabia que a Horta hi hagués un passeig amb aquest nom. Me'n alegro!

—I per què se'n alegra?

—Com "per què? Em sembla que En Maragall be és mereix això i molt més!

—I... qui és En Maragall?

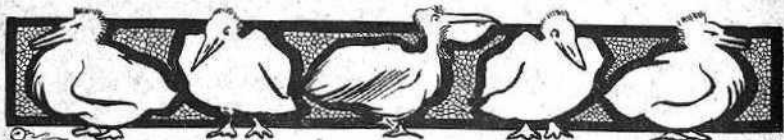
Anava a contestar-li quan la seva mamà, que seia al meu costat, em pregunta:

—No és un que havia estat alcalde d'Horta?

Em va agafar una tal passió de riure que no'm fou possible contenir... Estic segur que quan els trobi no'm saludaran.

D. I V. COROMINAS PRATS.

Setembre, 21.



SIMPLICITAT

Simplicitat: Ets una reina pobra
amb el teu vestidet de fil i seda.

Tota ma vida t'és fidel i amiga.
Tu i jo sabem l'honest secret del límit
i la claror de la paraula núa.

Simplicitat: Mai has estat ben meva
i d'aquí mon amor i mon respecte.

Tens de la lluna l'elevat silenci
que en el camí del cel s'emporta l'ànima
i del sol d'or i foc, aquella agulla
que clava en l'aire el transparent insecte.

Tens el brill de l'estrella solitària
i el desmai dels poetes que no escriuen.

Tu't poses en el vol de les gavines
i en les veles salobres i gonflades
i en les fonts de pastor i en la mirada
dels infants i les bèsties i en la crua
claretat matinal de les finestres
i en la línia de pedra rosegada
gropa de sol dels campanars romànics.

Ara mateix, alces la mà amb un geste
candi i suau de Verge florentina,
i sens dir res m'imposes el silenci.

Sia, si vols que conversém a soles.

Simplicitat: Ets una reina pobra
amb el teu vestidet de fil i seda.

R. SURIÑACH SENTÍES.

ELS EXITS DE L'OPISSO A «L'ESQUELLA» (Reproducció de caricatures cèlebres



LES DELICIES DEL «VIVAC»

*Chor de soldats. — Vinga, Trujillo!... Canta'n una altra!
En Trujillo. — «Sordafio de mi arma
(un cojo ayer me desía)
por Dios no guérbas a España
sin reconquistar las minas».*

De la Catalunya vella

Jo be prou recordo encare que quan era un infant, llegia en les rondalles de la vora del foc, que la nostra terra era plena de masies i capelletes que tenien un cloquer alt ombrejat per uns xiprés molt més alts encare.

Aleshores jo ho llegia i esporuguit en el meu cervell quantes i quantes no foren les cavilacions i extranyes visions que'm forjava; emprò avui, ja refet cercant fulls de la història he vist que mentres la meua feble imaginació d'infant, tant trevallava i somniava amb les llegendes de les rondalles, els homes poc aimants de les arts i de la història cada dia a cops de picota anaven destruint lo que jo anelaba.

Un dia, vareig reunir-me amb un estol d'aquests excursionistes que cada diumenge veiem per nostres estacions i vareig volguer seguir les seves petjades i anar a cercar lo que somniava. El camí va esser llarc emprò per çò no defallint arribàrem al lloc qu'ells havien destinat. Era a Valldoreig, prop de San Cugat del Vallès.

Allí vareig trovar lo que tantes vegades havia imaginat el meu cervell; una vella església d'aquella Catalunya tant nostra, tant catalana i tant mestresa dels seus destins.

Valldoreix encar avui cerva el segell propi de la seva antiguitat i recorda amb poc esforç, la grandesa de la nostra història i la grandesa de la nostra raça.

Antigament aquesta capella estigué aixecada al raser de la masia de càn Villalonga, situada al cantó de la Rabassada i en un cartulari ceruat en l'Arxiu de la Corona d'Aragó consta ja que aquesta capella existia amb el nom de Aiguallonga en els anys 939 a 988.

discrepàncies que assabentats que foren d'aital cosa els monjos del monestir de Sant Cugat, es reuniren a la sala capitular i acordaren fer ofrena al bisbe de Barcelona que aleshores era el qui avui es Sant Olaguer, fent-li ofrena d'un retaule que tenien a la finca de llur propietat titulada Vall-Aureix, situada al cantó de Valldaura, essent una mena de casa de convalescència pels malalts, deduint-se d'aquí el nom etimològic de Valldoreix per esser segons uns una Vall daurada per esser el seu redos catifat de vinyes; altres dedueixen qu'es perque confrontava amb Valldaura i altres per esser situada en lloc on l'oreig era molt acentuat per la molta buscuria existent.

Avui la fàbrica de la capella que describim, es un barreja d'estils que tret del cloquer que cerva el seu aspecte romànic, els restes que hi ha en peu be podriem dir que no tenen cap valor digne de tenir en compte.

Hi ha un bon nombre de retaules treballats amb certa cura i bon gust, dintre del ordre barroc a que pertanyen, emprò sense ésser cap obra d'art remarcable.

El del presbiteri, fabricat en 1709 costà 450 lliures catalanes i fou en 1790 tot daurat amb tant excés que resulta en certs moments molt groller.

Millor treballat i amb més bon gust és el retaule pertanyent a la Confraria de San Isidre, obrat en 1631 per l'artista barceloní En Pau Torrents, que cobrà per ell 195 lliures catalanes, 3 sous i 6 diners, treballant en ell bon espai de temps.

També és obra del mateix artista el retaule del Roser que data del 1601 i la imatge del 1621.

Tenim també que molt ens ha fet rumiar un petit retaule arrambat a un mur i que el poble el coneix per la "*Mare de Deu dels ous*".

Molt cercàrem per treurer l'entrellat d'aquest nom al retaule de la Candelera i al fi hem pogut deduir la veritat del cas.

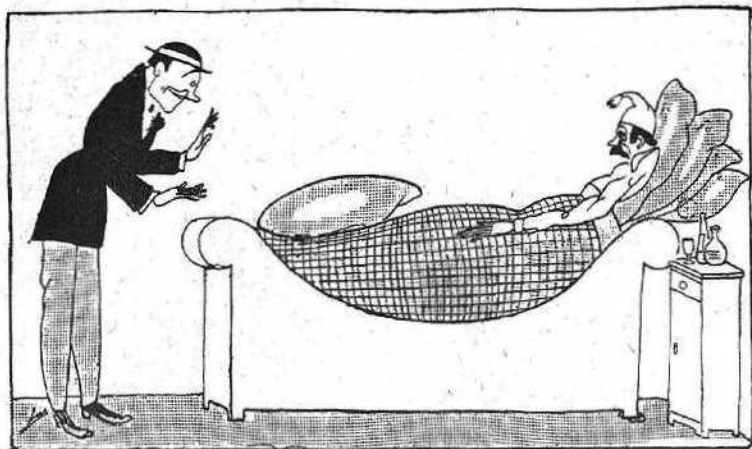
En unes columnes que sostenen un petit cobert del retaule i que cobreixen l'imatge, hi ha dos petits cistellet amb ous i d'aquí ve el sobrenom, emprò per quin motiu l'artista obrador del mateix va tenir la pensada de posar-hi els esmentats cistells, cosa que no s'escau gaire per fer d'embelliment a un altar. Doncs, si, volguts llegidors, hi ha una dita popular catalana que diu que *per la Candelera els ous a carrera*. Doncs aquí tenim la causa. ¿Que millor gala que un cistell d'ous pel retaule de la Candelera? Heus aquí un artista que sapigué aprofitar la popularitat d'una dita per fer una obra ben original.

D'aleshores ençà que no puc menys que practicar aquest excursionisme que avui està tant de moda i que no deixa d'ésser altament instructiu i patriòtic, fent-nos conèixer lo millor de la nostra història i despertant-nos sentiments que teniem adormits al fons de nostra ànima i estiguem-ne segurs, tots, que si volem que la nostra terra retorni a florir la deslliurança que avui glateix, hem de fer que la nostra gent estimi el seu passat i sens el convenciment absolut de lo que havia sigut Catalunya mai seran bons ciutadans ni mai fidels enamorats de la nostra terra.

Trevallem, lluitem i sapiguem recullir lo poc que'ns deixaren aquells homes del segle XIX, que amb tant mal acort enderrocaren obres hermoses, que totes elles, ademés de la ideologia que representaven, eren uns blaçons de la corona que cenyia el front de la nostra estimada Catalunya.

ENRIC PERBELLINI.

VISITA D'AMIC, per Am



—Diu que estàs tan malalt?... No'n fas pas la cara.
—Tu diràs, ximple!... Com que tinc el mal a la cren.

QUIETUD

Amo la dolça pau d'un poble ben petit
on pugui en hores plàcides gaudir-s'hi l'esperit;
on les àvies, filant, esperin la vesprada
i sàpiga tothom per qué serveix l'arada.

On els vaillets, peu nu, l'elàstic de través,
espitregats terregin i riguin pels carrès;
on pugui veure el sol quan desponcella el dia
entrar dins de ma cambra i dur-hi l'alegria.

No vull de la ciutat les falses lluïssors,
ni el luxe de les dones, ni l'orgull dels senyors;
ni el traüt dels tramvies, ni el crit del trinxeraire,
ni que els palaus me furtin lo que és ben meu de l'aire.

No vull més que la pau d'una llar silenciosa
i en ella una mestressa feïnera i amorosa
que sigui bona esposa, que sigui bona mare
i em porti, si tinc set, un bon got d'aigua clara.

FREDERIC GIRONELLA.



ART DE LA TERRA

La noia del pensament llunyà, per Antoni Fabrès

LA DERIA D'EN SISÓ

En Sisó, noi assenyat,
que en petit poble vivia,
deia que li agradaria
poder veure una ciutat.

El seu pare, que és persona
de veritable honradesa,
li feu un dia promesa
de portar-lo a Barcelona.

Des d'aquell dia, En Sisó
també al pare va prometre
fer progressos en la lletra
i estudiar bé la lliçó.

Veient que'l fill cada dia
més en tot era aplicat,
el pare el portà a ciutat
omplint-li el cor d'alegria.

Va creixer més l'il·lusió,
quan va escollir la diada
del Corpus, i a l'arribada
va dur-lo a la processó.

Tant tost va veure els gegants
va di en Sisó, tot joliu:
—El mestre sempre ens ho diu
que a ciutat hi han *homes grans*—

Embadalit contemplava
tot lo de la processó,
cridant-li molt l'atenció
quan la música tocava.

Havia vist sants i santes
en les processons de fóra
prò de musiques alhora
no n'havia vist mai tantes.

Sentint ses notes boniques
deia el brivall somrient:
—No sé per què molta gent
diu que no està per *musiques*. —

Com sol fer-se amb la quitxalla,
després, com a cop final,
va dur-lo a la Catedral
perquè veiés l'ou com balla.

Contemplant-lo llarga estona

li feu tant bella il·lusió,
que era per ell, lo milló
que hi havia a Barcelona.

Tant hi estava embadalit,
que en sortir quasi plorava;
dintre del seu cap, ballava
l'ou aquell, de dia i nit.

Havent passat ja alguns dies,
el jorn abans de marxar
ja el ballet va començar
a fer mil rebequeries.

El bon pare, que observava
que alló no era propi d'ell
per a treure-li el flagell,
va dir-li, què desitjava.

Llavors en Sisó, de nou
va recobrar l'alegria
i respongué que volia
tornà a veure ballar l'ou.

El pare, ben convençut
de que anar-hi era endebades,
li observà moltes vegades
que deixés d'ésser toçut.

Però veient que al seu mal
el noi no posava fi,
abans de marxà, al matí,
va dur-lo a la Catedral.

Ferm amb la seva taleia
content va arribà a la Seu,
i el ballet, mirant arreu,
ja una llàgrima li queia.

Restà desil·lusionat
en veure que res hi havia,
mentre el pare repetia:
—Veus? no hi és, ja està amagat.—

.....
Quan tornà al poble de nou
va di en Sisó en arribar-hi,
que a ciutat no vol tornar-hi
perquè li han *amagat l'ou*. —

MARTÍ REVOLTÓS.

Relativitats

En res més aplicable la relativitat que en el Mal i el Bé.

És el Mal i és el Bé, completament indefinible. Tot és segons amb les circumstàncies que's produeix.

Tot ser vivent, per la mateixa vida que posseeix, sent una cosa i l'altre, segons és la situació i els seus desitjos.

Un poble, es un cos, heterogeni com qualsevolga altre cos.

Acostuma a passar que'l bé, en un poble, és sempre allò que senten els més. El mal çò que'ls perjudica. Entegui's per *els més* a n'aquells que saben ésser, no a quins els han de fer ésser.

D'un poble a l'altre, com d'un ser a un altre ser, hi ha una diferenciació total de sentiments malgrat i tot de semblar moltes vegades conviure amb una perfecta unitat espiritual.

Jamai estarà posseït de la veritat aquell que s'atribueix a la seva única i exclusiva obra, el guariment d'un mal sofert per un poble.

Tenint present que el bé i el mal son coses derivades del sentir dels més, serà el poble que s'haurà guarit.

Un poble, dins de la seva concepció ideal, no pot considerar mal per un altre poble a res que a n'aquell es refereixi. Si ho fa, es perque el mal es creu que el produeixen a ell. Esdevé un egoïsta.

GENT DELS NUVOLS, per *Roqueta*



—De quan ençà que t'has fet aviador?
—Des de que les subsistències estan tan altes.

TARDANIA, per *Escribà*



—Hermana Justa, ha vist quin escàndol? Festejar a la porta del'església!.
—Deixi's estar; la guineu, quan no les pot haver, diu que són verdes.

Si es proposa actuar de guaridor, per grat o per força, mai guarirà çò que ell cregui mal si es que el poble posat a guarició no ho hagi aixís considerat.

Idealitat. Aquest mot pot ésser en un poble, sinònim de Bé.

Els més si sostenen una lluita serà portats per un gran esperit d'idealitat.

Si la lluita careix d'idealitat, la sostindran els menys — en intel·lecte. — Serà això el mal.

Pot considerar-se, doncs, si el mal d'un poble es fàcil de guarir per l'encarregat de fer-ho? Afegim que, quasi sempre pertanyent a altre cos col·lectiu, per a ell les dugues manifestacions, tant diferents en sí, són per igual, mals.

Manca de comprensió. Un malalt sols acceptarà l'operació quirúrgica an aquella part del cos qu'ell cregui insana, mai allí on no ho creu. Operar contra la pròpia voluntat — cert que's pot — serà ja un acte de tirania.

Si totes les commocions d'un poble, les guiés un alt sentit de idealitat, ben segur és que capaç ningú fóra d'aturar-les.

Çò que té arrels, no s'extirpa fàcilment. Çò plantat arran de terra, el senzill oreig ho enderroca.

Entenem plantat arran de terra tot allò que sols ho auna el desitg d'omplir el païdor.

El ser humà, que la facultat de capir es çò que'l fa humà, malgrat estigui afamat, no es pot sostreure de la influència que an ell exerceix l'espai sentimental.

Aixís s'ha donat el cas de que, l'arbre plantat per la paraula que sols deia omplir païdors i que per molt temps feu ombra al de l'ideal, hagi caigut malgrat i la potència que aparentment tenia.

Es que li faltava çò precis per a viure: Idealitat.

Roman ara en ferm l'arbre de l'Ideal, çò que és considerat un bé.

La diferència de que abans parlavem de concepció, fa veure a altres mal allò que és considerat un bé.

Els més, es disposen a regar l'arbre perquè sigui engroixit.

El cirugià voldrà guarir un mal que no existeix?

¿Voldrà operar aquella part del cos que precisament és la més sanïtosa?

Creïem haver dit que tot allò que ho sosté una idealitat, és molt difícil de tallar, sino és perillós.

MIQUEL D'ARNAU.

LES ROSELLES

Quan el blat ja n'és granat
a la rosella li és grat
mostrar an el blat són pit,
raserant-se carinyosa;
com l'enamorada esposa,
es recolza en son marit.

Mentre s'omplen les espigues
dóna llum a ses amigues
Sol de Maig; Sol de la flor:
Ses amigues, les roselles;
tan enceses i vermelles
com el foc del ver amor.

PETRONI II.



— Què voleu que us porti, quan torni?

— Et deixessin endur la mula, que pel batre ens vindria de primera!...



— Sobre tot, escriu ben sovint als papàs; ho sents?

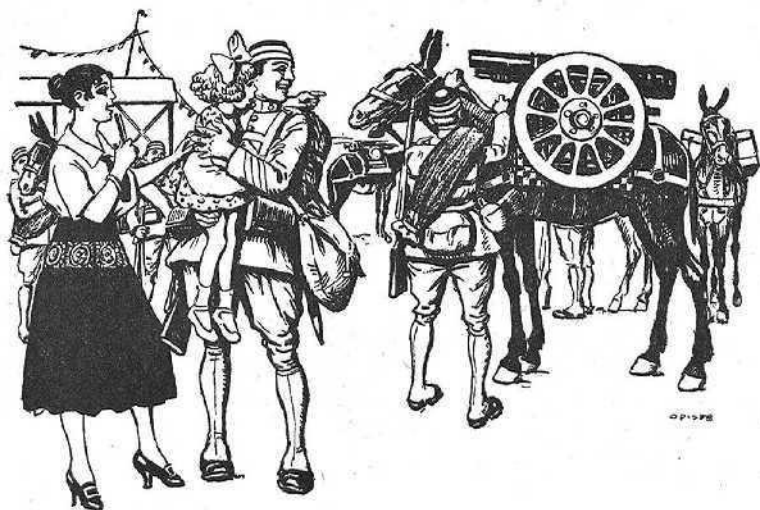
— Descuida; cada setmana carteta: «Remitan fonsos».

LES (Reproducció de caricatures cèlebres)

GUERRA



—Molt uil, *Cid Campeyador!*... No abusis dels gelats.
—No, que se't refredaria la sang, i a la pàtria no li convé.



—Ai, ai, tiet: què és això que porta aquest *tatano*?
—No ho veus, dona; una xeringa per a donar lavatives al moro.

DEUTE SALDAT

El "noi xic" de câ'n Badia
ha arribat a la masia
cansat i amarat de sol.
L'avi, de l'entrada eixia.
—Jan, que Deu vos dó bon dia!
—D'on surts, "Noi"?

—Vinc de dâ'l vol.
—Amb un sol que'ls caps estava?
Sí qu'estàs d'humor, xiquet!
—L'aigua clara tot ho adoba;
ja'm refrescarà un tragueta.
—Passa; allà dins hi ha la jova.
Demana-li el cantaret.
—Té bastanta nomenada
la vostra aigua, Jan.

—Oidà!...
Ben fresca és i regalada.
No'n beurràs de tant gemada
en cap més casa del pla.

Un nus a la gargamella,
entra el "Noi" i es topa amb ella
que feinejava per l'hort.
Roja com una rosella,
ella fa: —Tu aquí, trapella?...
A fè, tots et creïem mort...—

La jova de la masia
ha fingit aqueix bon-dia
amb tal gràcia en el somris,
que en una estranya alegria
ha canviat la melangia
del noi enamoradix.
Vella amor!... Vella estimada
que encara és tan ben plantada
i té aquell peu tan menut
i aquella dolça mirada;
que riu com una mainada
i canta vessant salut.

—Avi Jan, l'enhorabona!—

exclama dissimulant.—
D'on haveu tret la minyona?...—
—Es la jova!... la *Laiona*,
casada amb el nostre gran!...—

L'avi ha anat a omplí una gerra,
i ella i ell resten a l'hort
com dos presoners de guerra:
ella'ls ulls clavats en terra,
ell ferit al mig del cor.

—Véns per aigua?—fa ella irada—
No és per l'aigua que'm sap greu.
Recorda't que só casada;
beu, si vols, de una vegada
i ves-te'n en nom de Deu!—
—Aigua, dius? No'm facis riure!
L'aigua guarda-la pel bou.
La meua set és de viure
i, lluny de tu, no visc prou.
Vinc a cobrar-me'ls agravis
de un cor esquerp per demés.
—Sí?... i què vols, de mi?

—Els teus llavis.
Jo no me'n vaig sense un bes.
—Si ha d'ésser sense fer fressa,
pren-te'l i deixa'm en pau.
—Aquí el tens!.....

Salut, mestrega!...
Grans mercès, i adeussiau!...

El "Noi Xic", passant l'entrada:
—Avi Jan, una encaixada!
—Què tal, l'aigua?...

—No té preu.
Es tan fresca i regalada
com la boca agraciada
de la dona de l'hereu!...

JOSEP BURGAS.



ART DE LA TERRA

La gitaneta lladre, per Carles Vázquez

Cant als arbres

Aqueixos sers inorgànics que no semblen de condició afectiva, ens estimen com si tinguessin el més sensible cor. No obstant, hi ha humans amb prou ingratitud per a mostrar-se'n indiferents i altres suficientment malvats per a odiar-los i destruir-los. Mes no'ls falten bons amics i cultivadors.

Entre'ls agricultors, que són els qui més s'hi comuniquen, hi ha dalera en conrear-los, mes hem de creure que'l seu afany, llevat del noble rendiment que'n poden obtenir com el que reben els pares, del bon fill, en pac de haver-lo pujat i de desvetllar-se per la seva sort, es net de vil egoïsme? No. Mes deuen fer-se les excepcions que tota regla porta adherents. Si és veritat que uns no tenen cap mirament per cegar-los la codícia, si la destrucció dels boscatges i fruiterars pot rendir-los-hi un quantiós profit, també és cert que altres es contenten amb raonables guanys que permeten la conservació d'aquells.

I passant a discorre en termes generals d'amics i detractors, citem en lleuger arrellec d'exemples, aquells personatges romans anomenats Luculs i Escipions que, influïts del luxe asiàtic no'ls volien tal com els

produceix la Naturalesa, ordenant que a colps de destrall els donessin formes geomètriques equivalent això a una mutilació, l'atleta Miló, esmentat en l'Història Universal d'en Cantú —, que'ls esbrancava obsessivament, aquells conquistats d'Amèrica que n'arrencaven fulles convertint-les en cartes de jòc que doblement envilien per jugar-s'hi les rapinyes, els que devastaren per els anys de 1789 a 1795 el bosc magnífic de Bolònia al qual fins al cap de vint anys la herba no tornà a formar encisadora catifa i amb ells tots els mutiladors en guerres i revoltes, aquells incivils fills de la Manxa, que per a procurar-se vares van destruir, quan

ELS EXITS DE L'OPISSO A «L'ESQUELLA» (Reproducció de caricatures cèlebres)



EL SOMNI DE ABD-EL-KRIM

Restauració i rehabilitació de «La Alhambra» de Granada

foren ben gemats uns olms que feu plantar el batlle d'aquella localitat, els que prou coneixéu que després de haver descansat ben a pletet sota del brancatge i al respall de la soca, es trauen el ganivet i els arranquen escorsa que és la seva pell, creient que per el fet de no queixar-se no se'ls fa mal, els destructors de pins encensaris de l'ara de la Vida, la Civilització moderna que oblidà que a costa de la destrucció d'arbarts crea fauloses fortunes i els arrabassa de la mare terra, deixant que's morin ans que disposar el replantar-los, per a cedir lloc a exigències, moltes vegades, arbitràries, de l'edificació; de l'arquitectura, que precisament es concebí a la vista de les primitives cabanyes de troncs i branques i del sistema de construir amb palmes auxiliades de teles i canyes que donaven esbelta estructura i afectaven forma de columnes al nord del Assia, per aquelles races errants, quan anaven ja establintant-se, i, en fi, els esperits vulgaríssims pròpis de totes les èpoques que al sentir-se extenuats per el cansanci o la soleuada se'n serveixen com si fossin productes d'indústria, parassols que agafarien si poguessin. I entre'ls que'ls

estimen i veneren, esmentem els druídes que'ls adoraven rel·ligiosament, els grecs que tenien al entorn dels temples boscos sagrats, aquelles dones índies posant els cadavres dels seus fills demunt de branques a fi de que se'ls emportin després a les tombes dels seus pares, es dir, confiant-los-hi un tendre i pietós sentiment de família, Salomó, que deia ufanat-se: "He plantat per mi mateix tota mena d'arbres en la meua estansa del Liban"; Virgili, que ensenyava a cultivar-los; Jesús, que tan es plavia en rebre els infants apoiat a la soca com a rustec setial i sota el dosser esmeraldí del fullatge, Ramon Llull, qual nòm va unit als nostres patris esplendors, qui cercava arbres per a que li sugerissin — com diu el nostre Santiago Rusiñol en "La Illa de la Calma" —, aquells altres de la Ciència que ell havia de perpetuar, el gran Tournefort, que fins en l'empedreïda artificiositat dels palaus feia germinar sentiment de simpatia vers ells, obtenint el que fossin molt freqüentades les boscuries dels encontorns de París per els personatges de la Cort, en Rosseau que diu — "La mellor escola és l'ombra d'un arbre", — l'eminent naturalista anglès, en Ruskin, que amb sentimentalitat exquisidíssima els dóna el nom de monuments de les pobres fulles caigudes, d'aqueixes fulles que fertilizen la terra. I esmentem també alguns dels qui tenen preferència per un determinat arbre, dels quals es lògic creure que no deixàren de respectar i aimar als altres, com els celtas, per a quins l'alzina era sagrada, la pastora del famós idili hebràic "Càntic del Càntics", que diu: — Com el pomer entre'ls arbres silvestres es con amat entre'ls demés homes, — els pobladors d'aquell petit estat de Grècia, anomenat Epir, en el que hi havia la selva de Dodona, famosa per els oràculs de ses alzines; els orientals, que tenien el xiprer com a símbol de lo etern; Tibul, que diu en la seva elegia de la guerra: — "No hi havia guerres quan la taula dels àpets era ombrejada per un gaig" — i, possem-hi fi, perquè es faria inacabable, consignant que molts humils i anònims, els estimem amb tota l'ànima.

Els arbres! Quina estimació més profunda tenen vers nosaltres, rics i pobres. Son els nostres més generosos protectors. Quan al pic del estiu, caminant per planures i muntanyes les xardors del sol ens atueixen, quin sedant tan dolç ens prodiguen amb el seu ombrig! I els que'l tenen escàs per reducció o bé esclarisament de copa, com ens ho compensen amb fruita o altre benifet!

I la generositat no es contrau an això i es remonta a les més etèries excelsituds. Alguns no donen bàlsems per a les llagues fins que se'ls ha ferit. I tots en les branques i el tronc aterrats per el llenyater conserven aqueixa imponderable bondat, extensificant-se al qu'ls mutila o els lleva la vida. A ningú neguen l'ombra dolça i el confortant caliu.

Fins corretgir-nos defectes podem, estudiant els arbres, aquests llibres sempre oberts. ¿No us havèu fixat en una llissó de prudència que'ns donen quan mustigant-se a les rauxades de vent s'entristeixen i sospiren i quan la seva gran alegria la viva llum del sol, els enrialla? Són pacífics; no tenen convulsions com els homes. Sols els violenta manifestament l'huracà, mes les queixes que'ls arrenca ben poc es senten, com si tem in molestar exalant la seva pena!

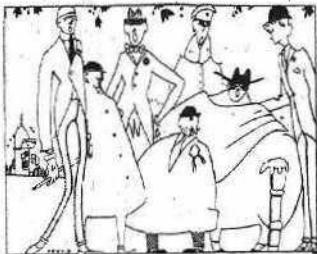
I de la seva forma, ¿que'l direm per a completar aquesta po-bra lloança?

CRUATURADA, per A. del I.



— Com més aigua, més creixen.
— Doncs rega'm també a mi, que vni
ésser gran com tu.

GESTES ÉPIQUES, per Ferro



**Els herois de la gran batalla
de Vich**

A la primavera, festa major de la Naturalesa, observeu-los er-gint-se d'entre les mates empolainades amb flors; semblen concu-rsos de gegants amb explèndits robotges, envoltats de mudada xicalla.

I com sia, que llevat dels arbrissos tots excedeixen al ser humà de més alçada, entre nosaltres també son gegants. Mirem-los com aitals, més també amb aquella expressió amical que posèm al esguar-dar les persones que veiem cada dia i ens donen un tracte dolç i bondadós!

Estimem-los, doncs, i procurém que'ls estimin també els infants; que no 'ls cerquin per a traure'n nius, que tan amorosament arraceren o apedregar-los per a fer caure fruit,—la major part de vegades verd,—, esqueixant en aqueixes insanes fal-leres, brots i branquillons.

Els ocells els estimen molt. En el brancatge a cobert del fullam, uns s'ajiquen quan ve la nit i altres fan la casa, el niu dels seus amors familiars.

Que aqueixa tendríssima predilecció dels sers alats per als arbres, estimuli en nosaltres que'ns ventem de més superiors, el cultivar-los amb dilecció i fer-los objecte de la nostra veneració.

Que no's puga dir jamai en sentit col·lectiu, de Catalunya, com es diu de Castella, la de les ermes planures, que no s'estima als arbres.

No oblidem que en ells, demés de tanta bondat i bellesa, trobem salubritat per l'oxígen pur qu'expandeixen, riquesa per els molts el-lements de mercantilitat que se'n deriven, com fruita, suro, carbó, fusta, etc., etc., i poesia, perquè són els més inspirats versos d'un poema sublim incomparable: La Naturalesa, llibre sant, evangeli de la rel·ligió de la Vida.

A. FARGAS I BATLLE.

LA COMARCA DEL NOIA

Nostra comarca
té un cant d'amor
i té la marca
del bon humor.

Si a una donzella
canta el promès,
la cançó bella
de cor s'ha après.

Passa el riu-Noia
remorejant
i cada noia
canta aquest cant:

.....
Els d'Argensola
son una gent
que's pinta sola
burlant i rient.

Els de Bellprat
son gent de Déu;
prò'els ha deixat
des de que'ls féu.

Son els del Bruch
gent de l'història
amb són trabuc
i jorns de glòria.

Els de Cabrera
guarden el llit
del feudal que era
més que un marit.

Son a Calaf
gent de mercats;
tenen un baf
de tips passats.

Els de Calonge
son gent de pes;
de gorra flonja
i aire pagès.

A Capellades
son mig aixís:
tenen els lladres
fora del pis.

Diu que'ls de Carme
sopen dos cops:
si el vi els alarma
ballen *foxtraps*.

Castellfullit
de Riubregós:
ballen de nit
de dos en dos.

Castellolí
té gent com cal:
veuen molt vi
prò no'ls fa mal.

A Collbató
mengen bon pa:
prò Déu els dó
de lluny que està.

Diu que a Copons,
son uns tranquils
i estan grassons
tallant pernils.

Els d'Igualada
gent de *futbol*:
sa cama alçada
de temps enrera
per la patera,
xuta ara a *gol*.

La gent de Jorba,
fòra d'uns pocs,
tot'els destorba:
son uns badocs.

A La Llacuna
son vinagrers;
van a la una
tots pels diners.

Els de Masquefa
son enredons
i es marquen l'"*efa*"
d'entre'ls bufons.

Son a Miralles
molt divertits;

ballen amb gralles
tardes i nits.

Els de Montbui,
del temps present,
tal com avui,
son bona gent.

Son tan "bon-eina"
a Montmaneu
que sense feina
no cal que hi aneu.

Odena lliure
té emancipats:
saben reviure
ses llivertats.

Tots els d'Orpi
son bona gent
i a gots de vi
fan el valent.

La gent de Piera
quan ve l'estiu
van de primera
per fer *caliu*.

Els de Pierola
viuen contents
entre cassola
i escura-dents.

Els de Pujalt
alegrement
pujen molt alt
cada moment.

A Prats de Rei
ho curen tot
i de cap llei
guarden ni un mot.

Diu que a la Pobla
de Claramunt,
fan cara doble
i ulls de difunt.

Allà a Ruhió...

no fan el pes;
no hi ha rectó,
ni Déu, ni res.

Diu que a Sant Pere
Salavina
es tal com era
cent anys enrera.

A Sant Martí
de Sesgaioles
fan mig-partí
llepant cassoles.

Els de la Torre
de Claramunt
porten la gorra
tirada amunt.

La gent de Tous
diu que son forts

i durs i tous...
fins que son morts.

Els de Vallbona
fan el vi bo
i enhorabona
que'ls posa a to.

Els de Veciana,
espavilats,
tallen la llana
dels seus remats.

A Vilanova
del bon Camí,
bruixes d'arcova
els fan patí.

.....

Riem-nos dels pobles,
mes no ens burlam

dels homes nobles
que hi hostatgém.

¿Qu'és la noblesa,
sinó l'amor
a l'honradesa
i al bon humor?

Nostra comarca;
qui t'ha cantat,
més d'un patriarca
s'ha descuidat.

Perla del Noia
del nou escut,
ets una joia
encare en brut.

No tens encare
bells monuments:
prò un cor de mare,
és cert que'l tens.

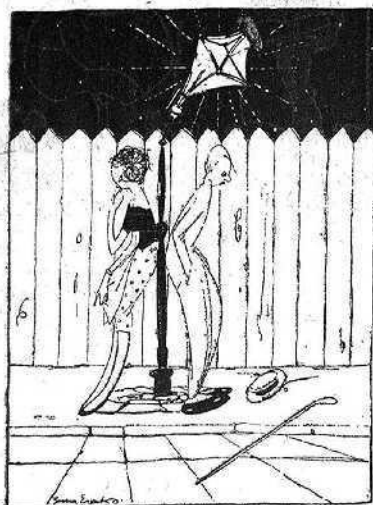
RÁDIUM

Els meus dictats

- 1—La fosca i la ociositat són els enemics més grans de la dona honesta.
- 2—Les revolucions seran el catxet que tenen de rematar a les guerres.
- 3—La desaparició de les religions, si mai arriba, te de venir de la Tolerancia; mai de les persecucions.
- 4—Hi ha vegades que la degradació adorna als homes com els falsos joells a les dones vanitoses.
- 5—Els bons cors van escassos com els diamants rosa.
- 6—Voleu endolcir el cor del home? Deixeu-lo palpitant entre mig d'au-cells i flors.
- 7—A una flor no li pregunteu pas d'on és filla; n'hi ha prou en flairar-la per a saber si és bella.
- 8—Amb les obres d'art heu de fer com amb les flors: no mireu a quina escola perteneixen, ni quina mà les ha produïdes; n'hi ha prou en contemplar-les amb sinceritat per a saber si són belles.
- 9—El Catalanisme, a més de ésser la reivindicació de nostres Llibertats, és la demostració de la superioritat de la rassa catalana damunt de totes les altres rasses espanyoles.
- 10—Les Lleis solen ésser unes cadenes que empresonen la Justícia.

RAMÓN MASIFERN.

ELS DESESPERATS, per Eseribá



— Si no m'estimes, jo'm faré mongeta
— D'una sola no'n faré res; jo en necessito tot un plat.

POBRE CONDECORAT', per Mallot



— S'admiren de les creus que porto.
Em coneguessin la dona!

La glòria

Aquell que la busca, no la troba.

Perquè, sabut és que la glòria és una troballa que deixa descobrir-se quan resta més amagada.

Es com cercar una agulla en un paller: sinó qu'es una agulla saquera.

D'aquí prové que la major part dels que la cerquen topen amb la ridícula o els desenganys a milions de vegades, que són els mils i mils brins de palla del paller de l'Ambició.

Qui lluita per ella, la consegueix.

Qui confia en que ja vindrà, topa amb llur germana l'Enveja, qu'es sa parenta carregada de pretensions i desproveïda de sentit comú.

Per çò, molts que creuen cenyir-se la corona de llorer, cenyeixen la d'espines o siga, la del desengany: altres, la del despit, qu'es el roser, sense roses del urc, de la supèrbia.

Perquè, a molts d'aquests darrers que llueixen la corona del mèrit els hi vé baldera; és que l'adulació ben pagada és la que els hi ha cenyit.

¿Sembla, doncs, que la glòria sigui un títol de relativitat?

¡Es clar, que si, generalment! La glòria acostuma a deure's a moltes circumstàncies que s'expliquen avui, i tal vegada no tindran explicació raonada demà.

La glòria, en absolut, és un distintiu honorífic sempre; però sincer, no sempre.

Per què? Perquè la glòria, seguint les costums modernes, i, per consegüent, trepitjant les lleis antigues, neix del *valor* (no del *valer*) o de la sort; respectant, excepcions, que no cal dir-ho.

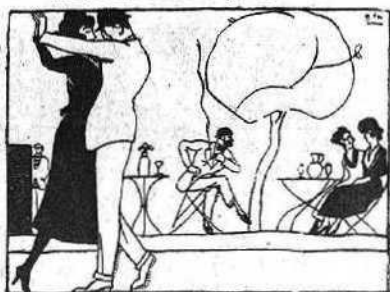
Demostració? L'experiència.

Doncs, ¿la glòria és un present, un regal, una joguina, una sorpresa...?

Una cosa per l'estil.

JOSEP BARBANY.

MESTRE DE DANÇA, per Bon



—Tu ben queta... No és sinó el pensament que ha de ballar.

VENJANÇA!...

Prou ho saps que'm sé venjar!
Me l'has feta i me la pagues...
Has mancat i t'en amagues,
mes, jo en sé, d'endevinar...

Me la pagues!... I no pensis
obtenir l'absolució,
ni que cridis, ni que llencis
llàgrimes en abundó....

Me l'has feta amb traïdoria
abusant de mes bondats,
i creient que no sabia
els teus actes i pecats...

Doncs els sé!... Per qui diries?
Pel teu rostre i pels teus ulls!...
Ahir vespre pal·lidies
quan te vaig amoixà els rulls!...

I, l'esguard no'm sostingueres
com en altres ocasions...
Ai, amor, com te vengueres!...
No calien confessions...

No calia cap mentida!...
Els teus ulls parlaven clar.
Prou vaig veure ben finida
la noblesa en ton obrar!...

I, endevina, endevineta,
he pogut esbrinà al fi
que'l teu seny no't marca dreta
la via que has de seguir!...

Delinqueixes fent platxèria,
sense respecte al meu cor!...
Quan la dona es tan poc sèria
no mereix ni un bri d'amor!

Com des d'ara tinc recança,
vaig a dir-te què he resolt...
Vull venjar-me!... I ma venjança
es... deixar-te, i restar sol!...

Restar sol... en companyia
de ma pena i mon turment...
I si en tu penso algun dia
ofegar-me el pensament...

Amb l'afany d'aconseguir-ho
què faré, pobre de mi?...
No vull dir-ho, no vull dir-ho
perquè hauria de mentir!...

No mes puc assabentar-te
d'una gran resolució...
Jo, podria perdonar-te...
Volguer-te com abans, no!

Quan mimva l'amor, per coses
on hi juguen traïcions...
passa el que passa amb les roses
i àdhuc amb les il·lusions...

Que, en desfullar-se marcides,
mai mes tornen a embaumar,
i cauen... com cauen vides
una a una, en el fossar!...

JOAQUIM AYNÉ RABELL.

Els tripijocs de l'amor

Fos la pluja, vuit dies escapant-se de les aixetes balderes del cel sense ordre ni sentenç, pareguent si al sostre de dalt, no s'entendrien com nosaltres aquí abaix; fos el fret d'aquella tongada amb el despotisme d'un caci en plena dominació, els amors o amoretes de la nostra Rosina i del nostre Quimet, se'n ressentirien, provant-nos que allò de l'influència dels astres i de la temperatura no te però que hi valga, segons podríem demostrar en blanc i en negre, i ho fariem ara mateix, mes tenim tart i anem per feina.

La Rosina era una criatura angelical, potser això d'angelical se'ns ha escapat per lo poètic, perquè després de tornar-la a repassar, mirada de frente, de perfil, dels costats, no'ns resulta ni massa guapa ni massa lletja, ni massa blanca ni massa morena, ni massa alta ni massa baixa, una noia, en una paraula, semblant a moltes altres.

Ell, en Quimet, era hereu; hereu només, perquè lo de jove agradable, simpàtic i demés afegidores de qualitats indispensables per a protagonista novelesc, ni amb focs elèctrics posats de nou podríem trobar-li.

Eren els amors o amoretes del Quimet i la Rosina, el desesper de les dugues famílies, i la brometa de les veïnes, principalment de les que havien passat la quinta, i els homes, seguint de llarg, no les trasbalsàren, deixant-les entreveure el camí de la rectoria.

Però el daltabaix d'aquell dia, si hem de ésser verídics, cal dir de aquella nit, va sobrepujar al dels altres; per això, lo del rememorament de la influència dels astres i de la temperatura.

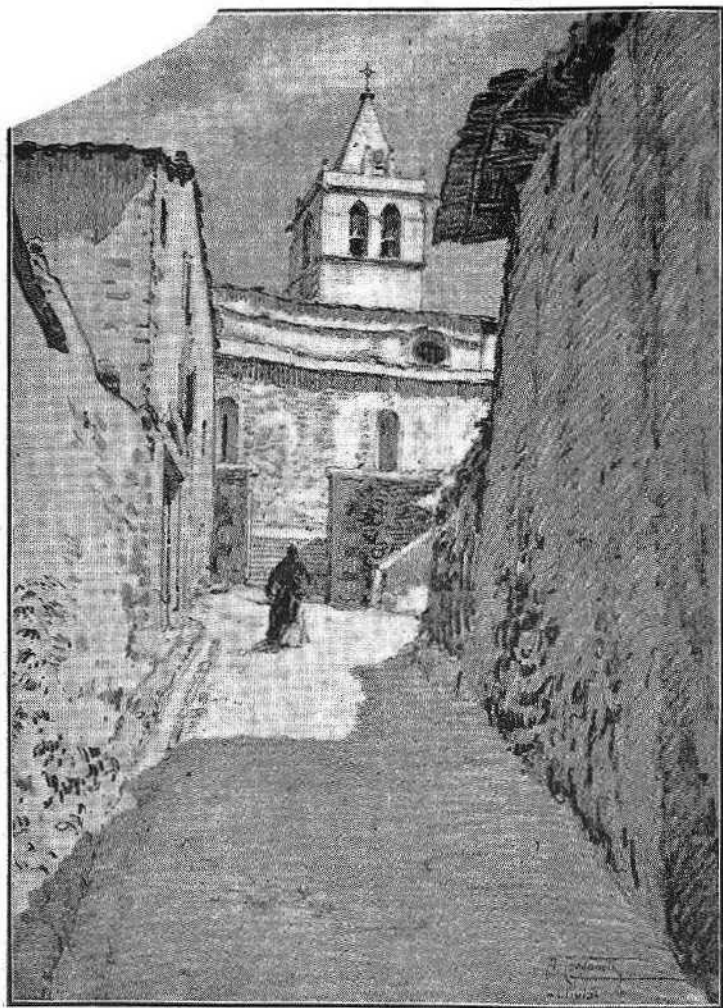
Lo que va ésser, com va ésser i de quina manera va ésser, no s'ha pogut ben esbrinar; ademés, les coses dels enamorats no convé aclarir-les; tal volta d'alguna ens en esgarriaríem i no es cas afegir-hi aquesta esgarriança a les que entre vagues, sindicats i guerres, nos en donen pels colzes.

Ben garbellat se sap que la Rosina somniava amb sospirs segurament de lloguer, doncs la seva persona no era per a tant; que'l Quimet, amb veu de tenorino encostipat i no donant el to perquè ja no te res per a donar i amb cert encarcarament de mirada com si a les molles dels ulls hi tingués rovell, parlava de matar, de tirar-se de cap a la riera, de què els diaris en parlarien.

La Rosina tractà de detenir-lo agafant-lo per l'americana, però en Quimet demostrà que quan convenia tenia resolucions èpiques a l'alçada dels nostres polítics madrilenys, i pegà brançada i es plantà al carrer.

Ella, des de el portal, prou el cridava entre plors, gemecs i bufets, tot barrejat, a estil de les xanfaines amoroses; però ell, com si la ma del destí l'empenyés a semblança de personatge folletinesc, anava avall i fóra, decidit a realitzar les seves tràgiques decisions. També podria ésser que'l remoreig de la pluja caient pausada i migrada, frisant-se d'engrescar-se i a tall dels bons sarauistes al acabament de les ballades, li impedí de sentir-ne'l desesper de la Rosina; d'haver-ho sentit i amenant un xàfec i el fret, fret humit entrant-se còrpora endintre, hauria retrocedit no perdent la costum de les altres renyines, i dos petonets i alguna torna haurien posat una pau més depressa que no han sapigut imposar les nacions europees.

El rellotge del campanar, amb fums de dictador, dotze hores, con-



ART DE LA TERRA

Un recó de Llívia, per A. Cardunets

foses, enjega per sobre la vila. Era negra nit i els gats no eren grisenys ni negres, per la senzilla raó de què no se'n veien; pel carrer, ni ànima vivent.

Volien anar la Rosina i sa mare en seguimet d'en Quimet, però elles dugues en aital hora, amb aquell fret i amb aquella pluja no s'hi atreviren.

A poc, el sereno tombà la cantonada i prompte les dones, desespe-

rades li posaren en coneixement les seves trifulgues. Però, el fidel guarda de nit, en anar a la busca de l'enamorat s'hi feia de penques. Havia de deixar el seu districte, i, precisament, una dona estava empenyada en posar una criatura al món i un altre tenia els passaports arreglats per si es determinava marxar-ne. A una pesseta d'ofertament feu el desmenjat, ell que mai es veia tip; a dugues, es deixà enternir, i amoxant un gosset brandant la queta, i posat en ordre de batalla fanal i xuxo es perdé per entre les negrures, disposat a complir-ne sa delicada missió salvadora.

En Quimet, amb pas de comediant recurrent les taules al desmemoriar-se del paper, sortí de la vila i s'arribà a la riera. Baixava grossa, roja, amb udols desafiant als quins s'atrevissin a entrar en sos reialmes.

Hi ficà una cama; la tragué desseguida: estava l'aigua massa freda. Allí es quedà plantat, i plantat quedà, sense pòguer resoldre el magnè problema, que, sobtadament, com una guspira d'home genial il·luminà sa enfosquida pensa. No hi havia atinat: l'aigua era massa freda, i un catarro després de mort devia ser un fatic insuportable. I d'altra banda, ofegat a la riera, no'n quedaria esment seu, i els diaris no se'n preocupen gaire d'aquesta manera de morir-se.

En mig d'aquestes cavilacions, encarcerant-se fins la seva ossamenta, empastifat de fang i regalimant aigua per tots costats igual que barco esbadellat anant-sen a pico, me'l trovà el sereno i son inseparable company, el gosset.

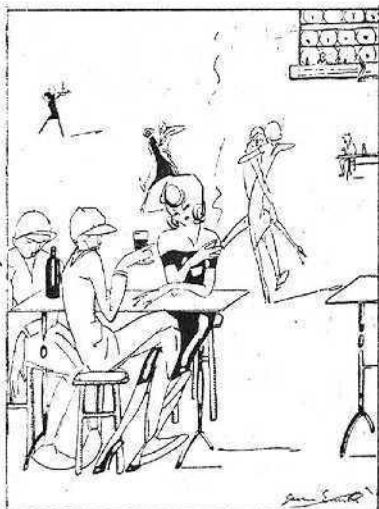
No logrà a les bones endur-se-le'n i, usant de son ombreig d'autoritat,

EL RUBOR DE LA «MIDINETTE», per Escribà



—Saps, nena, que ets molt bufona?...
—I ara!... No'm sofoqui!... Aquestes coses només es diuen en el «cine».

TAVERNARIS, per Escribà



—Un altre vas de vi?... Et farà mal!...
—No, dona. No vens que sempre que bec ja tinc la precaució de fer-ho «a la meua salut»?

el pogué portar al costat de la Rosina, fet un farcell o una pilota xopa.

La mare de la Rosina, be prous treballs tingué amb aquesta: de llàgrimes, ni desfent-se-li les llàgrimes; basques, l'una aconseguint a l'altra, capportant la cosa a mal terme; i la margota prenent-hi part fou l'efecte final d'un drama casolà.

Una exclamació i una altra exclamació, i una altra, que donant-les sense por de què més tart vingués la factura amb el compte de totes, les sovintejaren, barrejades de sospirs capassos d'esmicolar la grava de la carretera i amb unes miradetes a punt d'encendre l'esca més humitejada.

—I tornes viu? — va poguer dir la Rosina, no revenint de la sorpresa.

—Sembla — interrompé el sereno, remirant-se les dugues pessetes que li acabava de donar la mare; i apaivagava el gosset de content saltironejant, tal vegada per a demostrar sa alegria, no per la troballa del enamorat, sinó perquè, gos intel·ligent, i els dels serenos ho són sempre, endevinava per l'endemà l'olla més abundant.

—I ara — afegí el sereno — retorneu a el minyó, perquè, mullat com va, no te ànima que l'aguanti.

—Dolent — va afegir la Rosina, al restar sols, amb una veu com si se l'hagués ensucrada de fresc — quin cor, de tirar-te de cap a la riera, que no t'haguera vist per un mai més!

—Hi sóc ficat una cama només — contestà en Quimet, amb revinguda d'una ratxada de valentia.

A la llar, el foc s'anava abrandant; una escalforeta retornadora s'esbandia i una lluminària festosa enjoiava aquella cuina.

Alegrem-nos-en ara que'n's vaga, doncs, de la Mort de visanya feréstega i de dalla esmolada, atrafegada en altres bandes, no s'ha recordat del nostre minyó, i ja que ell i la Rosina tornen a estar apaivagats, deixem-los ben solets per si's queden ganes i dalit per a repassar de nou el rosari de les seves amoretes.

J. VIDAL I JUMBERT.

ROSES

Un pom de flors m'has demanat riallera
per posar en ton pit, aquest matí;
i a cercar-les he anat, glatint de joia,
per tots els caminals del meu jardí...

De gardenies, clavells i altres flors belles,
n'he fet un gros ramell d'intensa olor
que mon còs ubriagava; i a portar-te'l,
he corregut empès per mon amor...

—Que és bonic aquest pom... més... no hi ha roses!
—has dit tota sorpresa, ingenuament.—
...I vibrant un petó en ta cara blanca,
jo dugues n'he fet naixer de repent.

V. RAFART MARÍ.

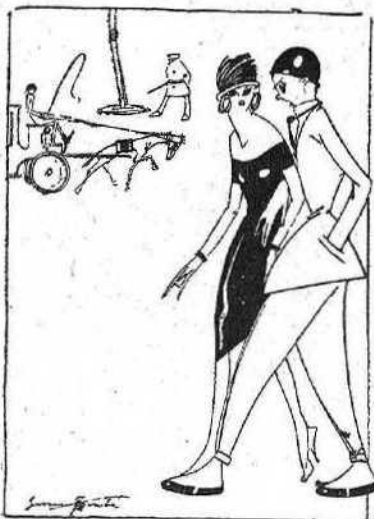
La noia de Breda

El poble de Breda, el joliu poble de les olles i cassoles de terra, té l'estació ferroviària a una distància respectable. Això fa que tot passant en el tren el viatger no s'entera del poble, ni en veu la gent, ni amb prou feines el campanar. Però en veu la seva vida, el seu esforç, que és la seva indústria de terrissa sempre floreixent, a pesar de les olles i olletes, cassoles i cassoles de porcel·lana i d'alumini. I és que tothom ho sap: un arroç amb pollastre, un senzill arroç amb bacallà sec, es el doble succulent i més gustós si per a coure'l s'utilitza una cassola de terra. I com que això és reconeix unànimement, res no té d'extrany, doncs, que el poble de Breda segueixi fabricant incansablement les seves olles i les seves cassoles, tan conegudes a Catalunya i a fora de Catalunya.

Però a Breda hi hem vist quelcom més que tot això. Hi em vist una noia, que no sabem si és de les que no han trencat mai cap plat ni cap olla — a Breda tothom en deu haver trencat alguna — però sabem que és formosa i alegre, que té els ulls blaus i els llavis encesos, que exerceix l'honorable professió de ferroviària i es passa el dia en aquella minsa caseta d'un pas a nivell.

Haureu vits, anant de viatge, que en aquests llocs de la via és costum trobar-hi uns homes vells amb cara d'aburriment o dones mal habillades, sense expressió, que amb la bandera enrotllada guaiten amb indiferència el pas del tren. La noia de Breda és una excepció. En aquell

DE LA TRANQUILA BOHEMIA, per Escribà



— Tan elegants que som, i tant pocs quartos que tenim.
— Filosofia, noia; és la llei de les compensacions.

CORS SENSIBLES, per Escribà



— Estimo bojanment, totes les bestioles.
— I jo que pretenia que m'estimés a mi!

OPERA BARATA, per Baulter



—Aprèta aquí... Vinga el pinyol, a veure si se l'empassen.

lloc desert on passa tot el dia, la veureu guarnida com si estés apunt d'anar a l'envelat. Pentinat de moda, faldilla curta, brusa amb escot, sabates blanques amb talons alts... ¿Què es posaria la noia de Breda si hagués d'assistir a un concert de gala? ¿Perquè s'empolaina en aquella solitud? ¿Quin amor deu rondar per aquells volts?

L'hem vista tot passant. Han anat desgranant-se les hores i els dies, i encara ens fa rumiar la noia de Breda.

J. M. CASTELLET I PONT.

INTIMA

Poguer tenir-te en el braços
i donar-te un bes al front,
unida amb mi la teva ànima
en sublimitat d'amor...

Mes això no m'és possible;
i el meu cel és dolorós
per la negra turbonada
que retruny devant del sol.

Sense anhels i sense glòria,
esdevé el meu somni dolç
com un roser que's mustiga
rublert de tendres capolls.

Florint en ma adolescència
despertares mon fervor;
¿si'm sigueres llum d'aurora
per què no estrella de foc?

Per què no'm vols? Si t'estimo
com mai s'ha estimat al món,
i el teu desdeny m'engunia
com un crepuscle de mort!

Mes bah!... jo vui viure alegre
com gentil festejador,

puix somniant la teva imatge
jo'm sento robust el cor.

Pèrxò imagino grandeses;
pèrxò sostinc il·lusions,
i pèrxò canto la vida
com si en mi tot fossin flors.

Qui compendrà que jo visqui
sense esperança d'amor,
ni ma gloriosa proesa
de somriure al gran dolor?

Si jo sempre l'alegria
sé fingir-la amb bell esforç
donant tota l'apariència
de ser l'home més ditzós.

Si somriuen els meus llavis
sobre el sofrir del meu cor,
com brillen les estrelles
en les nits de més fosc.

Com a l'indret d'un naufragi
on: l'aigua té un tint de roig,
el vent riça les onades
mormurant dolces cançons.

A. DIVI PAÑELLA.



ART DE LA TERRA

Job pacient... i contribuent, per Antoni Fabrés

De Re culinària

Conveçut de que sobre el problema de les serventes s'ha escrit ben migrada cosa i desitjós de contribuir als estudis socials que's fan a Catalunya d'un quant temps ençà, he pensat d'agafar aquest tema que anuncio i desenrotllar-lo a la bona de Deu, tal com ragi. Començo:

DEFINICIÓ I CLASSIFICACIÓ DE LES SERVENTES

Ciceró, un dels romans que més va xerrar, sigué dels primers en preocupar-se de fixar el concepte de serventa. Ell ne deia *raspae*, del grec *raspis*, que significa *trenca-plats*. I definia l'objecte del nostra estudi, dient: "Raspae est qui se possum servitis ad peligrum de vagillorum et de patientia major". No cal que lloem el mèrit d'aquest judici, àdhuc no s'enmotlli el mot raspa al veritable sentit modern que se li dona, doncs es bateja amb ell a la fàmula picardiosa, carnal i cisadora, pron coneguda de tothom. Per aixó nosaltres emprarem la paraula serventa per ajustar-se més al nord de les nostres conviccions morals.

Hem de confessar que la definició ciceroniana no ha sigut superada encara, malgrat els titànics esforços cerebrals realitzats per Tomàs Morus, Erasmo, Lutero i darrerament pel "Noi de Tona", un dels ingenis mes trempats de l'època, guaiador de les joventuts pensadores i gran dentista català. Sabem qué aquest savi ha trovat un *papyrus* molt groc i tatcat d'oli en l'arxiu de Papiol, on es parla a tort i a dret del nostre assumpte, mes no diu res de definicions. El document sembla que es del segle

IV abans de J.C., està escrit a màquina i no el firma cap persona. El seu interès pertant es bastant minç.

Les serventes han sigut classificades de mantes meneres, ultra els maticos que l'ofici llur suposa. Concretant i situant-nos dins l'ambient del terror, creiem poder *dividir-les* en: A) *Menegildes*, i B) *Minyones de servei*.

MENEGILDES

Son les fàmbules forasteres de fora. Arriven a Barcelona, tímides i un xic esquerpes. Han vingut a servir perquè al *pueblo* s'hi avorrien, eren masses de família i no s'atipaven prou. Mentre no tenen casa posen en la d'un parent; al dematí fan nosa, a la tarda van al cine i a la nit dormen deu hores.

Com que estan desorientades i no troven *señores* de seguida, el parent sol·licit les conduieix al "*Centro de Colocaciones*", agència formal d'emboics que té per lema: "*Prontitud, Seriedad y Reserva*". Allí les reb un cavaller de barba blanca, excessant, que coneix be el negoci i es absolutament discret. Pren noms i demés informes. Examina les clientes de cap a peus, les sermoneja amb paternal uncio, i acaba prometen-les-hi una col·locació excel·lent. Tal dit, tal fet: a l'endemà, la *menegilda* novella amb el seu mundo o farcell (que no deixa mai com el caragol la seva closca), s'en va a la casa cercada, on pren possessió del seu càrrec, previ un pacte mes llarg que'l Tractat de Versalles.

LA PLAÇA DE CATALUNYA I L'INFLUÈNCIA DEL MILITARISME. — La Plaça de Catalunya, amb sa nuesa urbana i ses palmeres escanyolidades, és el lloc fins ara predilecte de les criades i soldats forasters. Elles, venen de bracet, de quatre en quatre i de sis en sis, acaparant les aceres, lluint la *pecadura* i vestint pretenciosament. Ells, — del ram de cavalleria quasi tots i, per tant, garrells, — rumbejen el sabre i gasten els fums d'un tinent primerenc; cadascú emprèn més d'una moça i, passeig amunt, passeig avall, bo i triturant cacauets i avellanes, la milícia devé tendrívola per l'amor de les xicotes. Riuen aquestes a chor els acudits d'un assistent calaverot, i cada rialla es tant feridora, tant brava, que inclús el militarisme d'algun galó hi pert la disciplina... ¡Pobre Bismarck, si et desper-tessis!... En finir la tarde diumengera, els idil·lis culinari-guerrers van a teixir-se ferestegament en una terrible sala de ball. I en l'hora del comiat, es donen les mans com si es despedissin per un maimés i retornen a llurs destins, els homes fen dringar els asparons amb recança, les fembres pensant en la *tierruca* i en els renys catastròfics de la mestressa perquè han fet massa tard.....

DE COM EL SERAFÍ D'AIGÜERA S'ENCARNA EN LA MENEGILDA ARAGONESA. — Aragó ha sigut sempre un poble de toçuts amb molta noblesa de cor. Aquests trets es reflexen naturalment en les *mañicas* que van a servir. En efecte: la *menegilda* aragonesa, sens màcula de ciutadania, sol ésser bona noia, innocent i rústega ensemps. El seu raonar es espontani i ample. Sovint, però, diu etzagaiades. Endemés, estima als qui serveix amb sincer afecte i quan fa una trencadissa se'n condol amb un to una mica llastimós desde el *pueblo*. Abunda poc i les llars que'n tenen les aguanten amb bonhomia, car filosòficament son l'encarnació més exacte del tipus ideal de "Serafi d'Aigüera"...

MINYONES DE SERVEI

Reben el nom de minyones de servei les criades nades en qualsevol indret del nostre país, o les que han viscut en ell lo suficient per a dar-les-hi carta de naturalesa.

Totes elles tenen qualitats envejables per la comunitat de llengua i de costums que fa que quan van a plaça no et portin naps per cols i quan les treus els ho pots dir clar i català. Aventatges gens menyspreables si no fossin aigualides per les llibertats que tot seguit solen pendre's les minyones, i per la tara de tenir una parentela inacabable de pagesos, els quals amb gradual alternativa baixen a conèixer la ciutat i, de passada, bo i pescant algún dinar de franc, les fan sortir a deshora, pesi a qui pesi i si et sap greu pósat-hi fulles.

Altrament son tant enamoradices aquelles que no es saben moure de càl Adroguer, els dependents del qual posseïxen tant belles condicions diplomàtiques que les encanten mentre vacil·len les balances, tot fent-les somniar tontament en un possible casori que tant podria ésser amb el ros

ELS EXITS DE L'OPISSO A «L'ESQUELLA» (Reproducció de caricatures cèlebres)

AL CAIRE DE LA GUERRA



—Adeu-siau, minyons!.. A veure si per allà baix feu tan bona collita com nosaltres!

—Tot lo que necessita portem.

—Sí?...Doncs mireu de portar bones notícies, qu'és lo que'n convé.

—Sóc barcelonina, i ben barcelonina.

—Potser sí; però no'm negaré que els ulls són moros... perquè fereixen de traïdor.



«—Nunca fuera En Nofre Ganya, de damas tan bien servido...»

—Sobre tot, fill meu, no't deixis entabanar per les cantineres.

Ahí, avui i demà

que es diu Llorens i es pròdic en caramel-los, com amb el *moreno* que's diu *Papitu* i ademés es maco per afegidura.

També els éscombriaires exerceixen el seu domini sobre d'elles al só marcial del corn, cridant-les totes sens excepció a gaudir d'una estona de platxeri quotidiana.

Semblantes aliances amb el comerç i funcionaris públics son el principi d'un maremagnum de disgustos i xafarderies, del que sols en sura sencer el prestigi de les minyones velles i supervivents que somriuen talar-lejant alló de

El senyor Ramón
enganya a les criades,
el senyor Ramón
enganya a tot lo mon.....

tot fent-se creus de la *verdor* d'alguns couplets; aquestes minyones tant humils i servidores que fan anys i mes anys sota un mateix sostre, que veuen neixer i morir als seus superiors, sompartint llur alegria o dissort, fins que la Parca se les endú de tant xarugues com s'han tornat deixant al seu pas un dolç recort, com un perfum de sacrifici i de fidelitat...

DE COM TOT LO QUE HEM DIT ENS FA PENSAR EN LES SEGÜENTS CONSIDERACIONS FINALS: Des del punt de vista general, sociològicament, les *menegildes* i les *minyones de servei* son un focus de rebeldia que corca la família a poc a poc. Ja Aristòtil en un dels seus millors llibres s'en queixa: assegura que les fàmulas gregues eren de lo pitjor que corria aleshores.

Si l'Edat Mitjana fou una olla de cols, la Moderna una olla de grills i la Contemporanea és una olla de tocats de l'ala, creiem que en tenen molta culpa les serventes, la gran part de les quals s'han deixat influir sempre per les teories disolvents de totes les èpoques i han plantat cara als amos fent-los suar tinta negra amb les seves exigències i estirabots. Fins ens atrevim a afirmar (no sens posar-nos les mans al cap), que les actuals fàmulas son delegades misterioses dels "Soviets" russos per a debilitar la mèdula de la Societat, que és la família, i engreixar al microbi de l'anarquisme. I aquestes poca-soltes deuen cobrar per sotamà, car no capim l'alt preu de llurs vestits i essències, i l'indiferència en que serveixen i els disbarats que fan, trencant-ho tot com a via d'assaig per la futura hecatombe burgesa. Ja no poden anar ni en rodes... ¡Ai dels amos si no es treuen la son de les orelles; trionfarà el servei i adeuissiau tranquil·litat i bons aliments! Les criades es posaran els pantalons, encisaran als senyors i les tristes esposes aniran a fregar i a coure la minestra, si és que ja en sabien abans.

Desenganyin-se els optimistes: aquest quadre horrorós s'escaurà fatalment a no trigar, si no ve la reacció viril dels amos, que faci valer llurs drets i obligui al Govern a que's nomenin Comissions Mixtes, per tal d'imposar a les dues parts bel-ligerants una ferma sol-lució d'harmonia.

TOMÁS RORIG I LLOP.

Ciutat, IX - 1921.



ART DE LA TERRA

Una dona del poble, per Antoni Fabrés

ODA AL CALIQUENYO

Deixa'm, Apolo, la lira,
perquè endressar me acomoda
al CALIQUENYO una oda
si és que la musa m'inspira.

Abans, aquests cigarros que'n diuen caliquenyos
perquè no mes valien dos xavos o un *calé*,
podiem adquirir-los sens cap mena d'empenyos
puix només els fumava que'l senzill carreté.

Quan jo'en l'estanc els veia posats en el prestatge
fet un paquet informe junt amb els seus companys,
que tots sumen quaranta, les mans al seu estatge
pera pogué atrapar-los hi anaven amb afany.

Avui la Arrendataria ha pres tanta importància,
essent tant orgullosa de tots els seus valors,
que per parlar amb ella tens de tirà una instància,
i encare així, a tot hora, se'n *fum* dels *fumadors*.

Es un afany inútil lo que la pensa sua
cercant de caliquenyos sols sien un parell:
avui per pogué obtindre'ls tinc de fer llarga quia,
tan llarga, tanta espera, que un home s'hi fa vell.

I encare moltes voltes, quan me toca la tanda,
me trovo ¡maleit sia! que faig tard d'un o dos,
i al veurer que per pega ja m'han deixat de banda
podeu contar si quedo talment com gos rabios.

Cinc cèntims te avaloren, cinc cèntims tens de tassa,
mes en rigor resulta que vals un Potosí,
puix és cosa impossible, ja ho sap tothom be massa
que ni pagant el doble te poden aconseguir.

Cigarro caliquenyo, tes qualitats són tantes
que enclous entre les fulles que formen el teu tot,
que sols tenin-te als llabris a les pestes espantes
i l'home que a tu't xucla restar tranquil ja pot.

Tu vals molt mes que'ls altres! Tu de tot el tabaco
ja sia picadura o cigarrillo fet
i fins d'aquell que'n diuen de la *vuelta de abaco*,
resultes a tot'hora el mes bo i baratet.

Colón al importar-te d'aquella terra llunya,
va fer un be a n'el poble com mai el feu ningú:
per xó es que avui s'exclama la pobre Catalunya
veient l'Arrendataria lo que està fent amb tu.

Cigarro caliquenyo, cigarro democràtic,
no vulguis, no permetis que't fassin anà escàs;
tu sempre del gran públic has sigut el simpàtic,
redressa't, fuig del amo que vol tancar-te el pas.

Declara't *bolchevique*, declara't en revolta.
Tu no ets pas fum de palla que no deixa record.
No vulguis que't comparin al puro poca-solta
essent com ets sens dupte tabaco del mes fort.

Ho dic de tota vera, cigarro caliquenyo,
deixa que'ls cigarrillos se'ls fumin a Madrit:
tu vina a Catalunya, aqueix país ferrenyo
que no te por fumant-he que li espatillis el pit.

Apolo, et torno la lira:
aqui acaben els meus cants.
Si el tabaco no m'inspira
no se trobar consonants.

LLUIS MILLÀ.

TRISTA

Jo us he vist baixà al jardí
ben alegre i enriallada,
vessant d'amor la mirada
i de desitjos sens fi.

Jo us he vist com al col·lí
una flor, vos heu punxada,
i ha quedat de sang tacada
vostra brusa de satí.

Jo us he vist tota entristida
llançar per terra la flò;
i he vist xuclà a un papelló,
d'aquella flor exquisida
tot el nèctar i dolçò.

¡I he sofert molt greu punyida
pènsant que un jorn de doló,
puga sè el papelló jo
i vos ¡ai! la flor marcida!...

F. CARRERAS PADRÓS.

TARDORAL

Ja és, finida la estiuada
i no canten els cucuts,
ja és més llarga la vesprada
i els camins són mig perduts;

mig perduts pel groc fullatge
que dels arbres va caient;
desflorant-se el bell paisatge
en un plor d'anyorament.

Dom la mà, volguda mia
i deixem la solitud,
que és fugida l'alegria
d'aquests llocs de joventut.

Dom la mà; marxem sens treva
sota els pins, de cara al mar;
nostre cor, videta meva,
vol més llum per a estimar.

J. NOVELLAS DE MOLINS.



ART DE LA TERRA

Els mosquits del vi, per Carles Vázquez

Maleït vent

—Bon dia per anar a passeig! — exclamo tot treient el cap per la finestra i contemplant admirat l'esplendidesa del sol.

Essent diumenge, m'apresso en abillar-me de les festes, per a poguer passar més temps a ple aire.

—Deu fer molta calor, — penso. — Però el ventet fresc que's deixa sentir, farà força passable la temperatura, i així resto consolat i engrescat per a emprendre ma passejada matinal.

Volent enllestir masa de pressa, a l'afeitar-me, m'escapso un granet, que he prou sabia feia estada en la meua cara, però que en aquell precís moment, no recordava que pogués existir cap gra enlloc de la terra. Naturalment, vaig haver de passar bona estona per a privar de que pogués escolar-me per mitjà d'aquella ferida. Semblava que per a contrariar-me, hauria d'anar tota la resta de la meua vida amb un mocador a la ma, tot xopant la sang que inagotablement aniria rajant. Jo mateix em feia creus de que guardés tan gros caudal de sang dintre la meua senzillesa de persona. Però com tot té fi en aquest món, segons es diu i jo vaig poder comprovar llavors, també arribà el moment ansiat en que quedà closa tan terrible ferida, que resultà ésser de les dimensions extraordinàries d'un cap d'agulla.

Havia perdut un temps preciós i era precís recuperar-lo.

Redoblo les meves energies i acabo d'arreglar-me en un tancar i obrir d'ulls.

Em dispo a endreçar l'esmorzar, però com que m'havia entretingut, la vianda era ja gairebé freda, perquè feia bella estona estava esperant-me. Així i tot, vaig engolir-la ràpidament, per a marxar de seguida, no fos cas que encara surgís un nou contratemps.

Un cop posada l'americana, dono els últims tocs, davant del mirall, a la meua figura endiumejada, m'encasqueto el barret i cap al carrer, que hi falten passejants.

Baixava l'últim esglaó, quan recordo em deixava oblidat el diari. Tombo d'una revolada, i escales amunt a buscar-lo, perquè jo sens diari no puc passejar, vaig esma-perdut.

Per fi arribo al carrer amb tot lo necessari per a fer una bona passejada de diumenge al matí. Tan mateix era hora! Una llambregada al relloatge em deixa esclaiat: són dos quarts de dotze!...

I tant si era hora!

En fi, sigui com sigui, emprenc el camí en direcció al Port. Estenc el diari davant mos ulls i ara una passa... ara una altra... i després encara una altra... vaig fent ma via.

Tal com jo havia presumit, el ventet era força agradable i ajudava a anar entomant el sol amb satisfacció reconfortadora.

Emboco el Port, tot continuant llegint el diari, com era natural en aquell cas. I com més confiat anava, i més engrescat estava en la lectura, tururut!... el diari em desapareix de les mans. Que ha passat? em pregunto. I jo mateix em contesto: Una maleïda ventada.

Em tombo i em giro, i em torno a tombar, i en lloc s'ovirava el meu diari. M'aixeco de puntetes, poso la ma damunt mos ulls tot fent pantalla per veure-hi millor, i em sembla divisar bon troç lluny un paper que suposo serà el diari. Decidit vaig cap allà, però... ¡Santa Llúcia gloriosa ens conservi la vista! al donar la primera passa, sento fressa de paper mogut pel vent. Miro a terra i era el meu diari. L'havia estat trepitjant!

Mes al desaparèixer el pes que'l feia estar quiet, havia emprès la volada i no vaig poder-lo haver. De totes maneres, tenia descoberta la pista i com si es tractés d'un malfactor, el vaig anar seguint precipitadament.

Observo que minva son vol i va descendint, descendint, fins a reposar en terra. Llavors deturo mon pas i sigilosament vaig avençant, ben pausadament per a que ell no se n'adongui. No fos cas que s'espantés i reemprengués el vol!

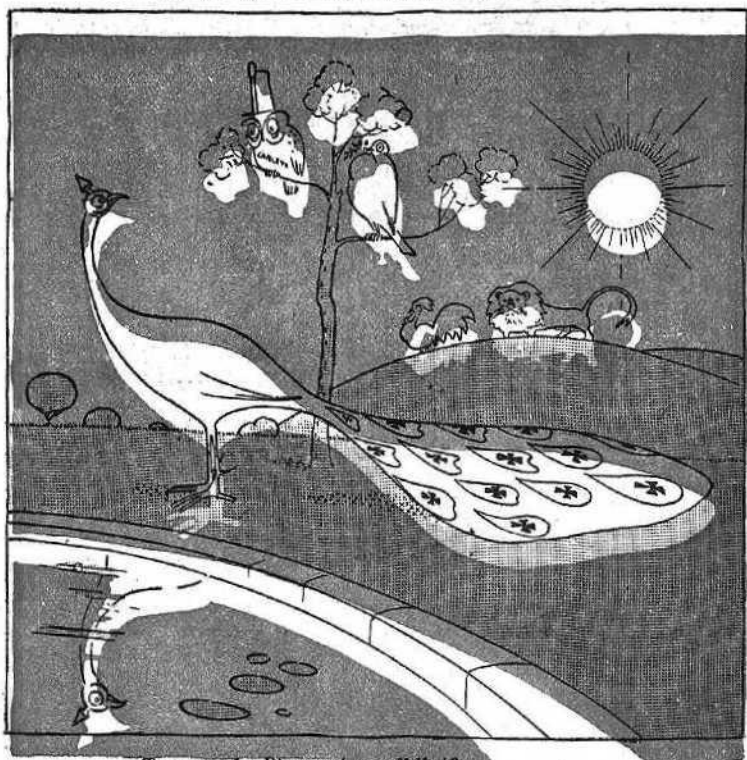
Per fi, sols hi manca una passa i el diari es meu. Valor i fora! Allargo la cama i ja hi soc. Doblego l'espinada per atrapar-lo i... ¡oh dissort! una terrible ventada m'arreplega en aquella posició i se'm dispara el barret amb tanta velocitat com el mateix vent. Al tenir la sensació de que el barret se m'escapava, em vento una forta clatellada per a detenir-lo, però el barret seguí son camí i qui rebé la clatellada va ésser el meu pobre cap, restant mig estabornit...

El diari novament havia emprès el vol i, cosa extraordinària, el barret tirà per un indret i el diari per l'altre oposat. Jo crec que el vent va fer-ho a posta per a veure com me sortia del trànzit.

Què fer? El diari m'interessava molt, però el barret potser em convenia més. Doncs a capturar el barret, si és possible...

Corrent, segueixo el camí que ella fa i desfà. A lo millor, queda aturat, però encara no veu que jo mi acosto, la gran correguda altra volta. I així anem entre tots dos fent riure a la gent; fa dues o tres petites circumferències i empren una voleiada imponent. Miro enlaire, i allà,

QUAN LES BESTIES PARLAVEN, per Anònim



—Tu, mussol... D'on surt aquell lleó?

—No temis. Es un xai neutral amb pell emmatlleuada.

al lluny... damunt l'aigua va voleiant majestuosa-ment, ufanós de si mateix. Fins que comença a planejar i patapum!... la gran capbussada a dintre l'aigua. Fort! exclamo, en el pecat hi ha trovat la penitència. Però també veig que haig d'entornar-me'n a casa amb el cap a la fresca. Que hi farem! si fos a l'hivern bé fora pitjor, doncs paciència. Es higiènic!

Emprenc el retorn tot moix en mig dels somriures i frasses de condol, dels que gratuïtament els havia fet gosar d'un espectacle divertit, per ells s'enten, no per mi.

Era ja a la Porta de la Pau, quan un xavalet que venia corrents m'atrapa i m'allarga un diari tot rebregat que porta a la mà.

—Senyor, és aquest el seu diari?

—Sí, moltes mercès. Té, — i li dono vint centimets, que arreplega tot satisfet.

Vaja, al menys no ho he perdut tot!, penso. Ja tinc el diari!

L'arreglo, el plego i em dispo a llegir-lo. Mes, què veig!... Es un diari del diumenge passat...

BADORET.

Els carrers vells

Als barcelonins ens passa una cosa estranya. Som molts els qu'ens plauria viure en carrers estrets de la ciutat i degut a interiors circumstàncies vivim a n'els carrers amples.

"Volem claror." — diem; — "volem balcons, volem esbarjo, i aixís que entra la llum per les amples obertures, vinga posar-hi cortinatges i astors i persianes, per a quedar-nos mig a les fosques; volem balcons per no sortir-hi mai; volem soroll al mig del carrer, i tanquem totes les portes per no sentir el terrebastall. No sabem pas lo que volem.

El qu'ha nascut en una casa d'aqueixes que semblen pariones dels aixamplis de la ciutat casi se li podria dir qu'es fill de casa desconeguda, per molt coneguda qu'es cregui esser. Si un passa anys fora i la cerca, els carrers arreu són tan simètrics, les entrades, els pisos, els balcons, són tan semblants que un s'hi pert i acaba un per dir-se amb recança: "Tant se m'endona l'una com l'altre", i no passa lo mateix al qu'ha nascut a un carrer vell. El esser fill de la Plaça Nova, del carrer de Moncada, del carrer del Rec, de tants i tantes travesies de la vella Barcelona, ja li dóna personalitat, ja té cédula de domicili, ja té un bateig de noblesa, o millor dit, de ciutadania. Ja pot anar a Amèrica, o allà on sia, qu'al retorn al arribar a casa hi trova la mateixa porta i els mateixos esgraons, i els esgrafiats de la façana, i les pintures de l'alcova, i allí dalt en una finestreta que veu assota de la barcanassa hi trova el niu, que si bé abandonat, és el seu i com a seu l'estima.

A més d'això, només amb la flaira podria arribar tapat d'ulls i trovaria la seva casa. A n'els aixamplis tan sols hi sent, diguem-ne la benedicta urbana, que ho invadeix tot, del Tibidabo al mar. Les façanes, l'empedrat, els bancs, els fanals, els transeunts n'estàn com emmatzinats. Si un flaireís un dels mils plàtanos de què està emboscada la ciutat, faria "Es de Barcelona", mentres que en els carrerons, a cada pas aniria dient: Ara passo a casa el pellaire, ara sóc davant de l'adroguer, ara som a la cantonada a on encar hi deu viure aquell herbolari; aquí hi ha el forner, aquí hi han les drogues"; i el camí seria tan segur que un arribaria al portal sense haver-se errat ni d'una tenda.

Haver nascut, per exemple en un recó de la plaça del Rei, encara que sia a n'el últim piset, quin pergami mes gran de noblesa pels que s'estimen la Barcelona, que tantes i tantes alegries i tan males estones ens costa. Quina ombra, quina quietut, quin repòs i quina pau. Arribar aixordat del món i respirar aquell recó ombriu, obrir el finestró i sentir campanes, i veure parets verdoses i les siluetes dels campanars i la molsa en l'empedrat que sembla construït amb les lloses de les tombes dels nostres avis, i adonar-se que encara hi ha orenetes, és un ple que sols el pot tenir el que ja és vell i no ha hagut de neixer en carrers nous de reforma, qu'han sigut fets pels tranvies, pels carros, pels túnels, pels autos, per totes les eines de fugir, però mai per a quedar-se a casa.

Si a tu, oh nou barceloní, et queda una estona de temps perdut, que jo et juro que serà guanyat, ves un moment a n'aquests pocs barris que encare queden per miracle, de l'atrassament general i sino ja no hi seras a temps. Comença per aquells carrerons que hi han darrera la Seu, a l'hora en que les cristeries i las gàrgales fantàstiques i els campanars i els pinacles dibuixen la silueta blava damunt de les parets d'ocre; segueix

CARICATURES D'ANTANY



A PARIS, per J Llovera

—Es inútil que provem més guants. Quines ungles tan llargues!... Que ha sigut guitarrista?

—No, senyora; he sigut ministre d'Espanya.

avall passant per la Corribia; tapa't els ulls al passar pels amples deserts de la Reforma; entra al carrer més Alt de Sant Pere, no t'aturis a l'Orfeó, gornit de fira de rajoles; ves seguint avall fins arribar al Rec, perde't per aquell laberinte i al esser al Born atura el pas per contemplar Santa Maria, i diga'm després si no n'has sortit com d'un bany de ciutadania qu'et fa estimar les arrels del gran arbre de casa teva. Aquí encara hi trobaras unes quantes lloses de muralla, qu'et parlaran dels

tres cinturons que havia tingut la ciutat; en un angle una capelleta amb el seu sant com aixeplugat i amb el llantió encare mig encès; més enllà un finestral gòtic que encara no ha anat a dormir al Museo, on s'enterren les pedres mortes; ara un arc fosc, ara un gran portal amb l'ample ascala escolturada i arreu botigues i botiguetes, aon sembla que venguin joguines, i petits obradors menestrals, entaforats a sota els arcs de pedra, que sostenen els grans palaus aon vivia nostra noblesa.

A n'aquests petits obradors, encara el treball no era una càrrega de nivellació societatària com havia d'esser mes endavant. Encare hi queden homes de gremi, que estan orgullosos de fer la feina, que podrien firmar les seves obres, que les fan amb amor, amb dits d'artista, que forgen, que llimen, que monten joies, que esculpeixen o que cisellen sense l'odiosa condició de la divisió del treball; encare a l'intel·ligència no hi han passat sedàs d'ingrata nivellació que ha convertit l'obrer en una màquina i encare el treballar no és un càstic. Homes que viuen arropits, com les formigues a n'el seu niu i amb poca claror en tenen prou, perquè porten la llumaneta de la santa perseverància, i encare l'ambició no els ha cremat les plomes de les ales.

I d'aquests homes de botiga de treball, sà, d'estalvi i de bon seny n'han sortit els aventurers que van aterrant els carrers estrets com qui pateja el recort de la seva procedència. Les orenetes, quan han fet niu no l'espantllen i aquests homes, sí. No volen sapiguer aon han nascut. Obren les caixes del passat, i armadures, robes, brodats, trajos i eines del treball les duen a vendre a cal drapaire; aterren les cases i grava al mar i per no recordar-se d'allí on eren hi engeguen sorrall al damunt i ho arruixen ben bé de metzina, per a que no en quedi ni el rastre.

I tan gran qu'és el món caballers, per fer carrers nous plana enllà i deixar els carreronets que no tenen altra ambició que viure reclosos íntimament! Carrers claustres, carrers convents, placetes familiars, aon se coneixen els ciutadans, on s'ajuden si estan malalts; on se vetllen, aon els infants no han de morir sota les rodes de tants que corren sense anar enlloc. Ja no tenen dret a la vida. El comunisme dels rics i el sindicalisme dels pobres, sembla qu'han dit: "Aplanem! Fòra curves, fòra lo inesperat, fòra lo íntim, fòra lo pintoresc; vinga el nivell i tirem ratlles, i pasem les cases i cubiquemles i quan tota la ciutat sigui una presa de xocolate, amb tants pams quadrats per persona, haurem complert la santa missió de que ens morim tots *igualmente*... de fàstic.

I que pensin bé els ajuntaments, que un poble sense recorts qu'espiguin la seva història no és un poble, és un campament. I els carrers vells son els pergamins que un cop borrats no tornen a fer-se. Es podrà salvar una làpida, un capitell, un ferro, una talla, un retaule, una cornucòpia a n'aquest assil de reclusió i recolliment qu'en diuen museus, però un barri no es torna a reconstruir. Cada cop que en exposicions s'ha provat de fer un "barri-gòtic" els ha sortit tan de cartró, d'òpera, de comèdia de màgia, que feia compassió de veure. Les pedres tenen el valor allí on han nascut i lluny es moren. Aquella ombra dels carrers vells; aquella patina dels murs, aquell modelat dels segles; aquell ressò que guarden a dintre de lo qu'han sentit i de lo qu'han vist; aquella herba que sols es cria en les esclètxes de prestigi, el color d'or que agafa la fusta quan el sol l'ha besada anys i anys; fins les esquerdes que desnivellen i fins els vidres que s'entelen per *velar* el fons de poesia, i lo imprevisit i el misteri, no els poden imitar els arquitectes, ni els tècnics, ni els restauradors. Els imitadors del passat són els genèrics de la comèdia: han de semblar vells essent joves.

Encara, en la nostra Barcelona, com havem dit, en queden alguns d'aquests vells carrers, però tan pocs, que els nostres nets ja no els hauran vist.

Naturalment, que no havent-los vist, no els trovaran a faltar. La nostra generació, diguem romàntica, ha caducat amb raó o amb sense, aneu a sapiguer. Creiem amb sense, perquè havem de dir que passant balanç de la vida (parlant en termes bancaris), de tots els goigs esperituals que havem anat espigolant a n'aquest aspre camí de rostolls, han sigut l'enamorament de tot això que s'en va dient inútil, els que més ens han distret el viure. Encara avui, quan després d'un apat de coses noves i mal païdores, volem dar postres al esperit, no anem pas a seguir els Aixamplis de la nostra ciutat caudalosa. Poc a poc, xano xano, i sols, i sense portar pressa, ens enquibim a badar, a *retornar*, a rumiar, pels rosegons de la ciutat vella.

Potser ens exposem a que ens prenguin per badocs i per forasters o que ens trobem a l'eixida, i ens digui algun conegut, que va amb auto o side-car:

Ep! Què ve a fer a n'aquests recones?

Pero... hi ha signe que ho vol dir tot: aquell arronsament d'espallles, que's dona als incomprendius.

Tot lo demés que poguessim dir tampoc el de l'auto ho creuria, i si ho cregués, pitxor per nosaltres; perquè havem arribat a un temps que el que mira cap el passat, els homes el prenen per ximple i les dones... ni per ximple, perquè ni saben lo que vol dir aquesta paraula... *indecisa*.

SANTIAGO RUSIÑOL.

LA SENYORA DE TOUS

La senyora de Tous
era una senyorassa
que vivia amb l'encant
d'una flor de disbauxes.
Tot eren requisits
sempre en la seva taula;
què hi fa satisfé el gust
si de la font tant raja!
Seguint aquest camí
minvava la butxaca,
fugint els seus cabals
com per art del diable.
El destí feu que un jorn
se trovés, com miracle,
sense bens ni parents
ni casa per guardar-se.
Corpresa pel temor
de ser despreciada,
la senyora de Tous
va abandonar la casa.
I uns pobres mendicants

li van donar hostatge
als marges del redós,
a dintre una barraca.
La senyora de Tous,
branca de noble raça,
a dintre aquell avern
queia morta de gana.
Aquells captaires bons,
llur cor ferit de llàstima,
amb pa i anous, captat,
van poguer revifar-la.
Un cop se retornà
sentí son cor abàtrer
pel recort del menys-preu
de tants honors i gràcies.
I, de sabè el bon gust
que al pa amb anous trobava,
encara avui, de Tous,
seria senyorassa!

VICTOR CANIGÓ.

SONET

A Josefina Fornés de Martí, creadora de *La Ventafocs*,
amb motiu de la naixença del seu primer fill.

En la ruta del teu viure hi ha brotat un altre encant
que augmenta els que ja tenia, si per ventura eren pocs:
el que du sempre a la mare la neixença de l'infant
que li han ha de commoure amb l'estrèpit dels seus jocs.

Jo veig com el temps s'escorre, i el teu fill se't torna gran,
fent lentament coneixença de les persones i llocs;
com un dia, sens saber-ho, els seus llabis et diran
que li han contat la rondalla de la gentil Ventafocs!

Oh moment de gràcia plena! Oh solemnnial moment!
Llavors tu, com a mare, el pendras ben dolçament,
i, fent-li un petó a la galta, commoguda, li diras:

—Qui avui t'ha contat el conte, benehit sigui per mi!
doncs aquella donzella, qu'el teu cor ha fet senti,
es la mateixa qu'et duia ben joiosa en el seu bras.

EUSEBI RODRIGUEZ.

10 Setembre 1921.

NIU D'AMOR

La font dels castanyers
té merescuda fama
per son lloc delitós
i l'aigua tan gemada.

Dels pobles del Vallès
hi puja gran gentada
a fer-hi brenes uns,
a cercar l'aigua els altres.

N'hi pugen de Mollet,
n'hi va de les Cabanyes,
Martoreyes, Sant Fost,
Badalona i Tiana.

La font dels castanyers
amb l'aigua tan gelada,
si'n serva de recorts
de quan erem quitxalla!

Tan pic llustreja'l jorn
l'alosa en la font canta,
refla el rossinyol
aixís que'l sol devalla.

Quan entra la vesllum
la tórtora manyaga

plora que ploraras
si tarda sa companya.

Com ella has plorat tu,
amor de la meva ànima,
quan amb ànsia molt gran
com ella m'esperaves.

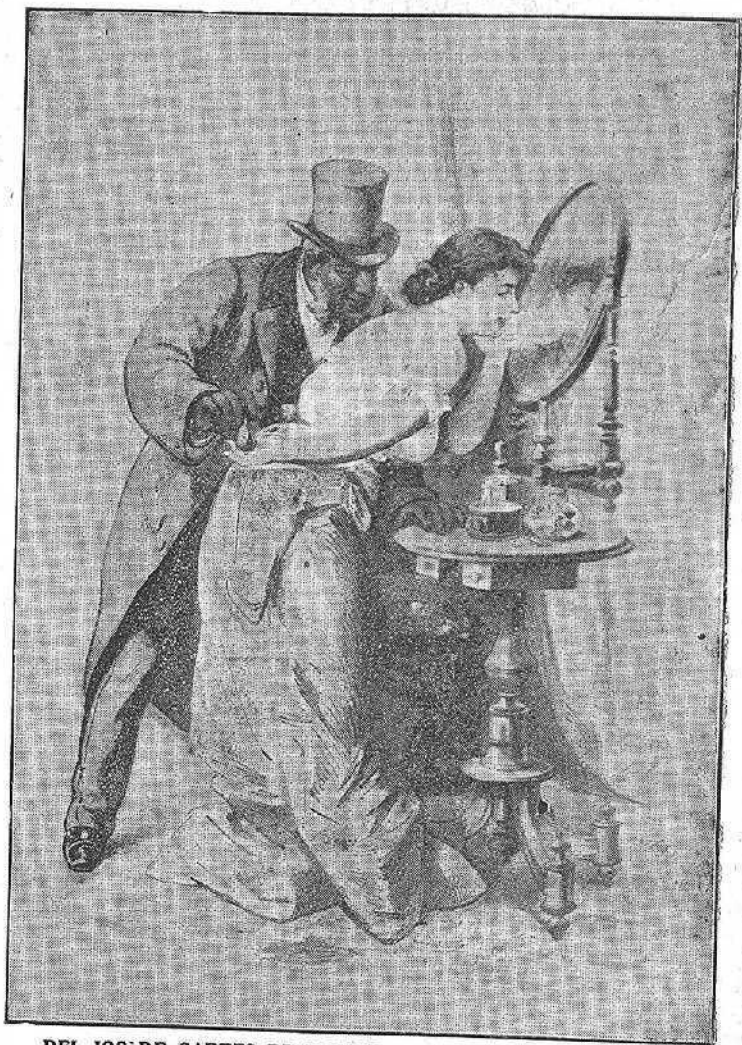
En esta font, sencer
mon cor tu vas robar-me,
mon cor, que ja és ben teu,
ben teu i de cap altra.

Tu ací'm vas ensenyar
d'estimà amb tota l'ànima;
ací'l niuet d'amor
tots dos vam arranjar-ne.

Verdums i passarells,
cardines i calàndries
aloses i merlots,
pardals i ratapalles,
hi acuden a voliors
tant dematí com tarda,
a fer-hi'l niu d'amor,
com li vam fer nosaltres.

A. R. ,

CARICATURES D'ANTANY



DEL JOC DE CARTES DE L'AMOR, per Planas

La sota d'oros

I novament la conversa s'anima,
i novament recontém nostre amor
quan dolçament repeteix que m'estima,
fins el caliu té un color com de flor.

I, a fora xisclen auelles nocturnes,
i udola el vent com un mal esperit
prò dins la llar un braquill fent espurnes
ens dú el record d'un roser tot florit.

NIT DE JULIOL

Canten els grills una cançó petita.
La nit de Juliol vola pel camp,
i al blau del cel, d'una blavó infinita,
hi van sortint d'estrelles un aixam.

Els camps ara son plens d'olor d'espiga,
i jo cerco l'amor camps a través.
Els blats son morts, però em parlen d'una amiga
que un dia em feu tastar la flor d'un bes.

Amiga, dolça amiga, que ets llunyana
i ara omples el meu cor d'un goig gentil.
Amiga, dolça amiga, que ets germana
d'aquelles roses clares de l'Abril.

Ara la nit me volta tota isarda
i em compta el temps que fa que no t'he vist.
I els jorns que t'he oblidat me fan basarda
i els jorns que t'he estimat me posen trist.

I es que l'amor que't vaig tenir un dia
era en el cor colgat com un caliu,
i ara els blats d'or recorden l'alegria
que dintre el cor floria aquell istiu.

I dins la nit brilla la teva imatge
mes viva, i mes radiant que un estel,
i el teu somris traspua en el paisatge
mateix que un quart de lluna al blau del cel.

I et veig devora meu, joiosa, i clara,
i sento aquella veu prima d'ocell.
i trovo frec, a frec, la teva cara
que és fina com la seda d'un clavell.

FELIP GRAUGÉS I CAMPRODÓN.



CARICATURES D'ANTANY



INTIMITATS, per J. Llovera

—Esposa meva: d'ençà que'ns juràrem amor etern, cada dia ha vingut més baixa la còtització de la borsa.

UNA APOSTA

Apostant dos ciutadans
al cafè, mentres bevien,
per si en el Món més hi havien
inglesos o catalans;

guanyà l'aposta ¡clà es veu!
el primer, quedant entesos:
més que catalans, d'inglesos
s'en trova per tot arreu.

PEPET DEL CARRIL.

Pinzellada

Sempre la vida a l'encant, però sempre el moneder vessant *hidalgos* d'or. Aquí teniu sintetitzada la vida mexicana. Et fiques al llit convençut de què tens govern i ordre per temps, i a mitja nit et desperten els crits i els espatècs de maüser. Es que un general, o deu, o cent (a n'aquí n'hi ha més que soldats), ha donat el *grito* acompanyat de *manos libres*. I ja cal que't llevis i amaguis la teva pobresa o riquesa, al mateix temps que proctures tu i els teus posar-te en prevenció perquè sinó, *se te lleva la china Hilaria*, com diuen a n'aquí per a disfressar una mala expressió. Si estas descuidat i et deixes collir, ja pots després cridar ous a vendre. Si vas a trobar a nostre *excelentísimo señor ministro*, et dirà molt atent lo que aquell governador de sarsuela: *¡con estos chicos no me meto yo!*

Però (sembla que ara tenim de moda els *peróns*) encara que quedis més *pelat* que un indio, no hi ha que apurar-se... però. De la mateixa manera que t'els han prè et tornen. Els negocis més o menys nets, o més o menys bruts, abunden a n'aquí més que les xinxes, que ja és tot el que es pot dir. Home hi ha, paísà o no paísà, que'l trobes avui i et dona un *sablasso* de deu pessos i als pocs dies, ja el veus a Chapultepec (una especie de parc com el de Barcelona, deu o dotze vegades més gran), donant-se *postm* amb un auto de quaranta (i deu de la darrera), i al costat d'una *tonadillera* importada directament de *muestra patria común*. Som a Amèrica!

Fa cinc o sis anys, durà una bona temporada que no es veia diner metàlic en cap part del món. Tot eren papers de banc... de cantis, que els *gobiernos provisionales* anaven emitint per milions de milions. Amb ells satisfiem totes les nostres necessitats i per res ens fèia falta l'or, la plata ni el coure. Mes ve't-aquí que el dia menys pensat sortí un decret anulant la circulació de tota classe de *paperots*, i molts mils que s'havien ficat al llit multimillonaris es llevaren sense poguer des-dejunar-se. Ara però, us podeu donar el *gustasso* de fer empaperar la llar amb bitllets de cent pessos, que sumen una barbaritat de mils, encare que siguin nominals. Coses d'Amèrica!

Perquè aquí la qüestió és comptar per mils, com els rajolers. *Ranxero* hi ha, de la classe dels clàssics *charros* que porten un barret quel-com més petit que un paraigües però bon xic més gros que una sombrilla, que quan va a compres a la capital se n'emporta a l'auto una màquina de sumar perquè el seu cervell no pot capir tants de números.

La qüestió és que puguin dir de hom: "no sap el què's té", encara que a la fi de comptes resulti que és mal de Sant Pau. Som a la terra de les mines dels més preuats metalls, del petroli, l'henequen i el pulque (vi nacional fet d'una espècie d'etzevara). Es tan insolent la riquesa d'aquest terror, que fa una dotzena d'anys que es veu sangrat per la revolució i perxò cada dia circulen més les monedes d'or, i és natural, que'ns enlluernin.

Al nostre Casal Català es veu, entre la nostra *gent*, ben estereotipada la vida mexicana. Manobre hi ha que llueix els brillants, *mancuernas* i cadenes d'or de 22 quintàs (com diuen ells), com si hi estés familiaritzat de tota la vida. Talment semblen fills de cases bones. L'altra dia,

LA VICTIMA DEL POP, per Pícarol



—Amunt i crisi!... Jo no sento altra guerra que aquesta!

en una festa que donàrem per a cel·lebrar la pujada de En Francisquet, un emblanquinador que jo havia conegut al *Plà de l'Os*, es presentà amb un *dije* que feia fer pampallugues als focos de 120' voltios. Quan t'ha costat? — vaig preguntar-li bo i posant-me la mà a la vista, per precaució. — I ell, mirant-me de reull per llàstima, es dignà contestar-me, fent el desmenjat: "Un tall de bacallà!... Mil setcents cinquanta *pinches*, pesos or".

Som a les Amèriques!

F. DE P. JUANICO.

Mèxic, 1921.

EL SECRET DEL RECORD

No ho saps? No l'he llençada aquella rosa.
Una fulla petita n'he guardat.
Preguntar-me el perquè ningú no gosa,
tement rompre el cristall d'un secret grat.

Mes com que sé que sempre'l record vibra
no he volgut descobrir res a ningú
i així sabem tu i jo, tan sols jo i tu
que una fulla val més que tot un llibre.

ALFONS FERNÁNDEZ - BURGAS.

A UNS LLABIS FEMENINS

Dessota tos ulls hermosos
i amb la llum de les guspies
qu'arreu escampes quan mires,
he vist florir, silenciosos,
uns llabis meravellosos.

Llabis bells i purpurins,
tendres com clavells sagnants,
puríssims i radiants;
llabis carnosos i fins;
llabis subtils i divins.

Dessota tos ulls de estel
que són font de meravelles,
hi niaren les abelles
portant-hi bresques de mel
i ara els llabis són un cel.

Ditxós qui pugui morí
absorbint plaer tan gran.
Al impuls d'anà's besant
jo no voldria gaudí
altre cel que aquest diví.

M. MORENO OLIVÁN.

IDEAL

A mi doneu-me els cims assolejats
veient al lluny la mar tranquil·la i blava;
deu-me l'aire dels pins envellutats
i a sota d'ells doneu-me una cabana.

Doneu-me el sol d'estiu de plè batent
omplint de vida i llum el pla i la serra
enviant el seu bes de foc ardent
amb què ha de fecundar tota la terra.

Doneu-me la inquietut del papalló
que veu en cada flor la fló escollida,
doneu-me dels que estimen l'il·lusió,
doneu-me del infant la fè en la vida.

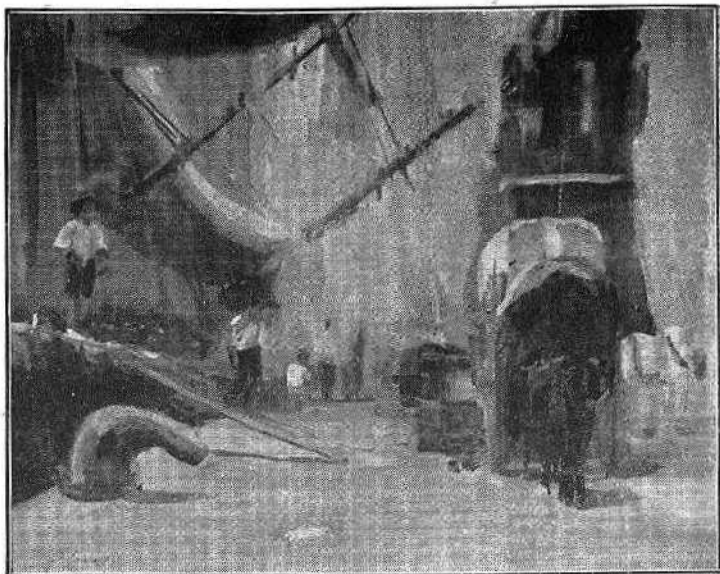
I deixeu esplaïar el meu esperit
tot amarat de llum i poesia
esguardant com a fita l'infinit
i tenint sols l'amor per companyia.

Deixeu-me aixís sentir l'immensitat,
com el místic abstret en la pregària,
imaginant lo cert i lo ignorat
a dins de la gran volta milenària.

Doneu-me del saber la plenitud,
gosant de l'Univers la meravella,
sabent que el Tot com és sempre ha sigut
i que hi ha un món sublim en cada estrella.

Deixeu-me encar sentir ben lliure i gran
tenint la pensa clara i esvahida,
que la llum de l'Idèa triomfant
el sentit em recordi de la Vida,
de la vida en etern començament
com a font de bellesa i d'harmonia
qu'em portarà en cada matí esplendent,
radiant, l'il·lusió d'un primer dia.

EMILI SALETA I LLORENS.



ART DE LA TERRA

Escena del port, per *Blanes*

EGLOGA PROFANA

El sol naixent, com testa degollada,
galtes de sang ribetejades d'or,
despunta al cim de la collada verda
regant la plana, omplint-la de color.

Dins la masia, la vella matinera
encén tions a vora de la llar...

A fóra — a l'era — un gran remat d'ovelles;
manses, ben juntes, van a pasturar.

A prop del pou, és la pubilla rossa
batejant testos, roses i clavells...

Dalt la pomera, que és tota florida,
com cant de gràcies, riuen els ocells.

.....

Entant la boira esfuma's silenciosa
com vel de verge, en un respir, callant,...
el sol roent, mateix que fos un sàtir
obrint les flors, les va petonejant.

LLUÍS DEL CASO.

D'un viatge a l'estranger

L'any mateix que va esclatar la gran guerra de la que encara el món ne porta el cul pelat, vaig tenir d'anar a França i a Alemanya, amb la companyia forçada, per mor dels afers qu'allí me portaven, d'un senyor castellà que, si no era descendent directe del representatiu *Don Clodoaldo*, pel que's veurà, devia esser-ne parent d'aprop o de lluny.

El tal senyor, que posat en el seu poble, se mostrava sempre fervent admirador de Catalunya al travessar la frontera, va sentir-se canviat radicalment. Aleshores ja digué que els catalans *ladraaban*, que, en el món civilitzat, érem cecero a la esquerra.

Mes, tal vingueren les coses, que la meua venjança va resultar de un còmic deliciós.

A París, anàrem a dinar i, ja al entrar al restaurant "*Cocq d'or*", veient-nos el *garçon*, en Pepet de Reus, ens cridà:

—Vinguin cap aquí, vinguin.

—*¿También aquí dígalme que vinquí?* — barbotejà el castellà.

Amb tot això, pot ben dir-se que aquest, encara no havia casi be sentit parlar en francès amb tot i fer ja mes de vint hores que havia passat la frontera.

A la tarde, el meu company volgué anar a la torre Eiffel, i allí, en el segon o ters pis (no ho record bé), poden suposar la seva sorpresa quan va veure'm anar tot decidit, cap a una dona que venia postals, demanant-n'hi en català i contestant-me ella en la mateixa llengua.

—*¿Que lengua habla Vd.? me diu sorprés l'home.*

—*Catalán. ¿Como quiere Vd. que hable?*

Va apartar-se, tot rondinant quelcom que devia ésser algun reneç.

A la nit, un altre reneç i un'al-

tra sorpresa al veure que, al "*Tabarin*", parlàvem en català, i com si fós la cosa més natural del món, amb l'encarregada del guarda-robes, una barcelonina que fa molts anys que viu a París.

L'endemà, el nostre home va perdre ben bé l'esma i amb motiu, quan, acompanyat-me, va entrar amb mí a un restaurant on tothom parlava en català, amb uns crits,

PREDICANT AMB L'EXEMPLE

per *Picarot*



—*Espanya no anirà bé fins que's decideixi a fer grans economies en tots els sentits.*



ART DE LA TERRA

Vell cloquer
(Dibuix pòstum de Urgell)

ja que de tants com eren ni s'entienien.

Tot sopant, me digué el meu company Clodoaldo.

—¿Dónde vamos esta noche?

—Para esta noche, li responc jo, si usted me lo permite, ya tengo programa y sé que ha de gustarle.

—Ah, bien, bien.

Ens encaminàrem vers el "Théâtre des Champs Elysées".

—¿Qué significa esto? ¿Qué cantan? ¿Quiénes son éstos?

—Esto es el "Orfeo Catalán". Cantan en catalán.

L'home desde llavors, va quedar mut i, segurament, que mes fret que de marbre. No badà boca fins acabada la primera part per a dir-me:

—Yo me voy. Esto ya lo había oído en mi tierra.

—Cá, hombre. No diga usted tonterías.

—Le digo que sí. Los coros de

Clavé. Estuvieron allí hace años...

I va anar-se'n a dormir, amb lo que d'una part, va fer-me un senyalat favor.

L'endemà ens en anem a Nu-remberg. Ens fiquem en un establiment de vins que ostentava, al defora, un gros lletrero que deia: "Weinstube de Barcelona".

Amb la bona rebuda de part del Sr. Jorba, amo del local, aquell irreductible anticatalà s'anà domesticant, fins al extrem de dirigir la paraula a un dependent català i als fills del amo. Però... ¡¡Rayos y centellas!! no l'entienien de cap paraula.

—Pero, ¿no son ustedes españoles? preguntà indignat el nostre home.

—Som de Lleida,—van contestar-li.

—¿Cómo se les tiene de hablar, pues, para que entiendan?

—En alemany o en català; trii i remeni.

¡¡Brrru!!... Va bufar de rabia, mentre el meu amic i jo feiem esforços per no esclafir una gran riallada.

Ho pagarà l'arrós, pensava jo. No pot trobar-lo bó de cap manera essent tan catalaníssim com serà. Però, si, si; lo qu'es aquesta vegada, vaig ben errar-me de mig a mig. Se veu que, segons per quina mena de gent, una cosa es la *magnesia* i una altra la *gimnasia*. Tota la gana atrassada per no menjar a gust viandes que tampoc parlaven *cristiano*, se la feu passar amb dos plats ben curulls d'arrós i sis o set costelles a la brasa que sabien dir setze jutjes.

A Leipzig, com ja era de consuetut, vam anar a casa del *catalán*, qu'allí va ser-ho l'amable i simpàtic Sr. Guardiola, de La Bisbal, a qui remercio, una vegada més, les sèves atencions. I quan ja estàvem llestos:

¿Hont anirem? ¿Hont anirem?...

—Podréu visitar la Exposició

de les Arts del Llibre, que crec que val la pena, vaig insinuar.

Dit i fet; a la poca estona ja hi erem.

—*Ya que estamos aquí, podría-mos ver la sección española*, com aquell que no hi toca, vaig dir al meu company.

—*Si, hombre, sí. No faltaba mas.*

La cara que posaria el meu company al llegir, demunt de la porta d'entrada al pabelló *español*, en lletres de pam: INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. Amb tot, va entrar, i una vegada dintre, no va veurhi mes que noms de Catalunya.

I de Leipzig anàrem a Berlín, on ens ne va passar una de bona.

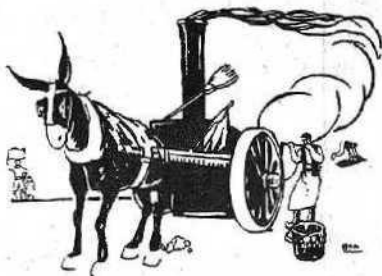
Acompanyats, com es de suposar, del bon amic català-berlinés que no ens va deixar mai, visitàrem, una nit, una mena de cabaret, on trobàrem un amic alemany que havia viscut un any a Barcelona.

En això, el *garçon* va dir quelcom als de la nostra taula, que, traduït, resultà ésser que els musics, en obsequi nostre i per la propina, volien tocar l'himne de la nostra pàtria.

El company de viatge, tot se va esponjar. Per fi, trobava qui li feia justícia i li rendia homenatge!...

Romp l'orquestra dels tzigans a tocar... i eren *Els Segadors*!

P. COLOMER FORS.



SOL DE HIVERN

Delicada pastoreta,
—igual que airosa floreta
s'atreix per sant Andreu
alçar sa gaia silueta,
evocació d'Abril breu, —
resta pensativa i quieta:
raig de sol entre la neu.

La blancor del vell cimal
destaca tristò fatal
en l'atzur de l'horitzó...
La neu baixa del turó
i arreu escampa blancura,
i brinda il·lusió eterna,
bella imatge de ventura,
com una Venus moderna.

La Venta focs, sos tapins
ha canviat per uns patins
que li permeten volar...
Car, és un vol la carrera
de la joventut qui espera
sos bells somnis realitzar!

Damisel·la la més bella,
fina i elegant poncella
exquisida i delicada,
evocació d'Abril breu,
amb inquietut extremada
ratlla el glas com un trineu,
posant pietat benaurada
de sol qui bat la glaçada —
sols per alegrar la neu!

CARLES P. CLAVERÍ.

HISTORIETA (Del London Mail)



La caça del ratoli

La campana "Eulària"

L'any 1393, a despeses del Consell municipal, va ésser fosa la campana grossa del *seny de les hores* de la torre de la Seu construïda damunt la porta de Sant Ivo. D'això dedueix en Capmany que el rellotge públic de Barcelona és el primer de torre que s'ha establert a Espanya, car el de Sevilla, al qual s'havia adjudicat aquesta primacia, no fou establert fins tres anys més ençà. Fins l'any 1577 aital rellotge no tingué campana per a assenyalar els quarts. I aquesta és la data de l'època en què començà a funcionar la màquina que havia de fer tocar els quarts i les hores en substitució dels homes que venien fent-ho des del principi.

Alguns escriptors, seguint el citat Capmany, han dit que, el 1576, els venecians regalaren a Barcelona una màquina per al rellotge, com a testimoni de l'agraïment que sentien envers aquesta ciutat per haver-los deixat copiar les lleis polítiques, civils i marítimes de Catalunya. Això podrà ésser cert, però té en contra seu un document guardat a l'Arxiu municipal, en virtut del qual se sap que el 18 de març de 1576 s'establiren tractes i condicions entre els consellers i un mestre foraster respecte a la construcció d'un rellotge, o millor dit, de la màquina del rellotge.

Trencada aquella primera campana de les hores per una de les bombes del siti del 1713-1714, al cap de tres anys d'haver quedat inutilitzada fou manat per Felip V el despenjar-la i acabar de trossejar-la pel botxí.

En 1762 se'n va fondre una altra de molt més grossa que l'anterior, portant el mateix nom d'*Honorata*. Va ésser col·locada dalt del terrat de la mateixa torre sostinguda per una encavallada de fusta, al costat de la dels quarts.

No hi estigué gaires anys, car, havent també tocat a sometent quan el rebombori contra les quintes que volian imposar-se al Principat, el 1773, amb tot el rigor de la llei, una R. O. del 2 de juliol manà que fos despenjada, un cop inutilitzada pel botxí, i, per més ignominia, arrossegada pels carrers de la ciutat (com a complement del càstig) per aquell mateix executor de la justícia. No sols fou castigada la campana per aquell motiu, sinó també Barcelona, car fou condemnada a no poder tenir campana grossa en el rellotge. Condemnats els barcelonins a no poder saber l'hora, idearen un mitjà de burlar aquella reial disposició: un filferro que posava en comunicació el rellotge amb la campana anomenada *Nostra Dona*, cada seixanta minuts donava moviment al batall les corresponents batallades.

Però, arreglada així la manera d'assenyalar les hores, com que la *Nostra Dona* era endins d'un dels finestrals de la torre campanar, resultava que els tocs no se'ls sentien gaire, i per això es posaren altres rellotges a la ciutat: el de Sant Pere, el de Sant Francesc, el de Santa Maria, i més endavant començat ja el segle XIX, el de *Cà l'Erasme*, que per a aquell veïnat sempre resultava millor que el del pati de l'Hospital.

El 1843, després de setanta cinc anys, l'Ajuntament obtingué de Madrid llicència per a poder tenir campanes en el rellotge de la ciutat. El dia 4 de gener de l'any següent, un cop pres l'acord de fer la cam-

pana, l'Ajuntament celebrà pública subhasta adjudicant el fabricar-la al millor postor, que resultà ésser, no un courer, sinó un *sastre*.

Se'n va fondre una, i va resultar inservible d'una manera fatal. En vista del fracàs es deixà l'assumpte de banda. L'any 1853 se'n fongué una altra, però aquesta vegada resultà massa petita, amb tot i que tenia un to molt excel·lent. El fonedor es deia Pallés, i era un dels amos de la fàbrica de campanes establerta a Barcelona a principis del segle xv. Per aquell defecte no pogué servir, i la qüestió de fer-ne una altra quedà suspesa fins el 1864. Es cridà altre cop a subhasta, i el postor que s'oferí amb més bones condicions, i que es deia Francesc Calvetó, fou altre cop un *sastre*, encara que en la inscripció que té digui que era fonedor. La fosa es realitzà en un punt d'Hostafranchs que era anomenat *la Vinyeta*.

Té de diàmetre, 13 pams; 11 i tres quarts d'alçària; i, de circumferència a la boca, 37. El seu pes és de 133 quintars. Aprovada per persones perites, s'acordà que fos beneïda el dia que es cantés el tedéum en acció de gràcies per haver-se acabat el còlera que aleshores havia delmada la ciutat.

I, en efecte, el dia 29 d'octubre d'aquell any 1865, en el pla de la

MIRANT PELS DESCUIDATS, per Picarol



- No farem res.
- Per què, senyora?
- Perquè vostès em volen ensarronar pel procediment de l'enterro... i jo soc «llevadora». Ja veuen si van bé!

Catedral, va ésser beneïda pel bisbe de la diòcesi, a presència de totes les autoritats que havien assistit a la indicada festa religiosa i d'una gran gentada.

El dia 2 de novembre fou pujada amb molta facilitat al seu lloc, muntada per un mariner que anava mullant les cordes que la sostenien. Col·locada on li corresponia en l'encavallada de ferro que en el terrat de la torre havia estat feta sota la direcció de l'arquitecte D. Josep Oriol Mestres, es féu sentir la seva veu (que a les orelles dels ciutadans que hi havia pels carrers dels volts de la Seu, i sobretot pels terrats, ressonà com si fos de campana esquarterada), i el públic esclatà en una salva de xiulets. El nom que se li donà fou el d'*Eulària*.

Aleshores s'estrenà la nova maquinària del rellotge, que no començà a funcionar d'una manera definitiva fins el 20 de gener de l'any següent (1866), diada de Sant Sebastià, patró de Barcelona. La tal maquinària és, a juí de persones competents, una obra que honra el rellotger que va construir-la. Era català i es deia Albert Billeter.

Des de l'any 1860 l'Ajuntament s'havia proposat establir en els carrers i places de la ciutat fins a quaranta rellotges que havien de funcionar elèctricament amb el de la Catedral. A aquest propòsit havia obeït el fer aquella màquina nova. Els assaigs no respongueren al que es desitjava, i la cosa no tirà avant. De totes maneres aquell és el primer intent de la unificació de l'hora en els rellotges públics de la ciutat.

FRANCESC PUIG I ALFONSO.



EPIGRAMES

Va preguntar l'avi Quico
a dos trempats aprenents:
—Ja us donen força menjar
a la casa a on trebal·len?
—De menjar ens en sobra, avi, —
un d'ells contestà amatent.
—I doncs, què en feu del que sobra?
—El que sobra, ens el menjem.

—
A un calvo preguntà En Clap:
—De què li ve la calvícia?
I el calvo digué amb malícia:
—De tant treballar de cap.
I En Clap, qu'és curiós de sobra,
replicà amb admiració:
—Doncs vostè deu sè escritò!
—No senyor, no. Sós manobra.

V. TARRIDA.

UN EPISODI GLORIÓS, per *Opisso*



Defensa d'un auto-blindat, en mig d'un «combate-duro»

RECANÇA

Jo veig al vell marí minat per la recança,
tot hora contemplar la mar al seu enfront;
qu'estiga revoltada o bé es capdellí mansa,
la mar, la seva mar, li fa aixecar el front.

Per ell, la mar ho és tot; ha omplenat sa vida
d'ensà que va obrir sos ulls a plena llum;
aquella s'ha escolat, alegre o entristida,
del líquid salobrenc sentint-ne la farúm.

Com en immens estotj, la mar li té guardada
la llista perennal dels seus volguts records;
de noi, de gran, de vell, sa vida va entonada
pel ritme marinenc, en desiguals acords.

Perxò guaita la mar, la seva enamorada,
amb tot l'encís que sent el més fidel aimant;
l'admira sempre igual, sumissa o agitada,
per ell guarda la mar un eternal encant.

Recorda commogut sos anys d'adolescència,
curulls d'il·lusions, bo-i-fent-se mar endins;
sentint creixer l'afany en la primera ausència,
i retornar, després, de vist llunyans confins.

Enllà de l'horitzó, s'in té de recordances!
quin enfilall més gran de fets ocorreguts!
i casi sense esforços esmenta mil gaubances
teixint la vida d'ell en altres latituds.

Velats pel calitjol, li sembla veure encara
els ports on fondejava, enllà del oceà;
i els amics, que al veure'l movien-li gatzara,
i a cada nou viatge tornàven-lo abraça.

També ara reveu, entre'ls records confosos,
les belles siluetes d'amigues escaients;
esplais de joventut, oassis amorosos,
que feien oblidar l'enutj dels hòrrids vents.

De coses, tot un món, viscudes i anyorades,
s'amaguen més enllà d'aquella faixa gran;
i tot un desgranar de dates ja passades,
que avui el vell marí, xarú, va remembrant.

No hi manca un bon recort pel vaixell de ses glòries,
aquell qu'ell comandà i sempre dugué a port;
esbelt i mariner, de qualitats notòries,
lleuger com un dufí, creuant de sud a nord.

I pensa que ¡qui sab! si, igual que a ell li passa,
el seu vaixell, ja vell, no sortirà a la mar;
potser fa de pontó, potser que sa carcassa
serveixi d'aixopluc a gent que va a pescar.

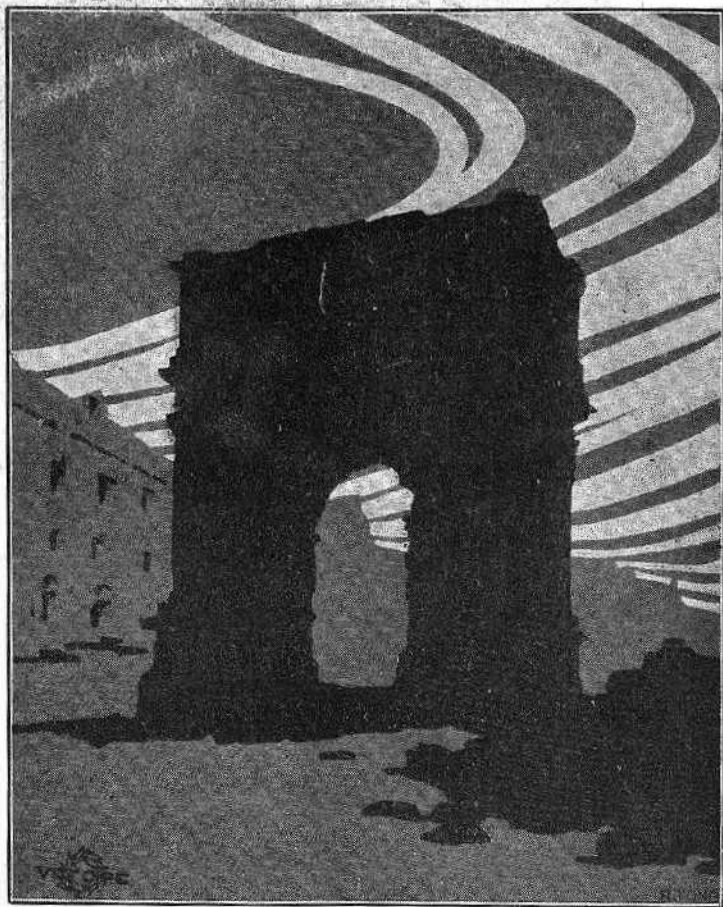
I aquella cambra, alba, talment una gavina,
des d'on atalaiava el temps a cada instant,
mentres la nau lliscant damunt les ones, fina,
alçava, en son camí, l'escuma al seu voltant,

serà trista desferra, on la marò es rabeja,
oh cambra, dolç refugi d'una faisó ideal,
volguda en dies calms, en que la nau volteja,
com quan furiós, sorrut, roncava el temporal!

Mes, ara, sempre en terra, el vell marí s'anyora;
l'arrecerada vida de llar, no li escau;
i amb greu recança mira la vela que va enfora,
i amb els ulls resseguir-la, es sols lo que li plau.

Pró l'home s'aconsola, pensant que sa niuada
segueix rendint son cult al mar, com l'avior;
son fill també navega; i fan sos nêts varada
del seu petit vaixell, jugant, al brollador.

J. PORTALS I PRESAS.



LA SOLEDAT DEL TRIOMF, per R. Tona

PLATXERIA

Dolça amigueta, juguem a fet
o a corretjeta, o a bell indret.
Dolça amigueta no tinguís pô:
ni he d'allunyar-me ni en cap recô
fer-te malícies, o bé el distret
si acas et cremes o ets a l'indret
on he amagada la teva flô:

si tu ets manyaga jo seré bo.
Dolça amigueta tornem al jòc,
la teva escala farà de toc.
Si tu m'atrapes no et besaré,
si jo t'atrapo perdonaré
que no m'estimis. Ja em somriuras.
Si et cau la trena jo et faré el llaç.

J. SALVAT-PAPASSEIT.

Matussalem enamorada

Servia la Miquela, al carrer del Clos, en una de les cases senyorials. Havia vist néixer al hereu Ribera, que ja era quelcom espigadot, i a les seves quatre germanes. Això vol dir que era bon xic madura, i, per els anys que servia, una mena d'institució de la casa. L'hereu la tutejava i adhuc totes quatre germanes; però la respectaven i la volien com a una tia o a una parenta preferida.

La Miquela els havia bolcat a tots, els havia guiat en els primers passos infantils, els havia acompanyats a l'escola. A casa, els entretenia i els vetllava a fòra. Per ells fou la domèstica insubstituïble i la companya obligada.

Tots la recordaven amb efusió i tots veneraven en ella. La Miquela era una dona hermètica a les gaubances del món. Ni els pares ni els fills Ribera, tenien el més lléu record que acusés en la Miquela una dona com les altres. No havia surtit mai sense els senyors, no havia mai gustat la pasatgera alegria fugitiva d'una dansa. No se li conegueren mai amors.

De bon matí, quan els obrers se dirigien al treball quotidià, la primera minyona amb qui ensopegaven era amb la Miquela. Feinera, diligenta, escombrava i regava el carrer, espolsava estores, fregava els llautons de les portes. La devantera de casa els seus principals era el troç més nèt i encuriosit del carrer. Les clavellines i gardèpies dels seus balcons eren les més florides i ben cuidades de tot el Clos.

Aquella noia, que feia prop de trenta anys havia entrat a Càn Ribera, apagesada, tímida i polida, plena de vida i de juvenesa, s'havia ara, amb l'acció inexorable del temps, apergaminat i aflaquit que ni era una lleu sombra d'ella mateixa. Estava flaca que cremava i groga en tanta de manera que semblava patir d'ahindra. La seva lividesa era tanta que escarnia la grogor del llautó. Les seves faccions eren una mûeca de dolor i les mans, sarmentoses, fingien unes urpes de miloca. Tenia, però, una lluisor d'ulls, diligents i bellugadiços com els de la rata, que podien considerar-se com la llàntia votiva encesa als seus anhels insospitats i inescrutables.

La Miquela, als ulls de tohom, era un sér sense pena ni glòria; incapaç d'una passió i incapaç d'inspirar-la. El jardí del amor havia restat fermat per a que la Miquela no hi pogués copsar en son temps les cobejades roses vermelles dels anhels. Als ulls dels seus amos era una dona exemplar, una serventa model, que havia renunciat a tot per a no moure's del costat llur per jamai i per sempre.

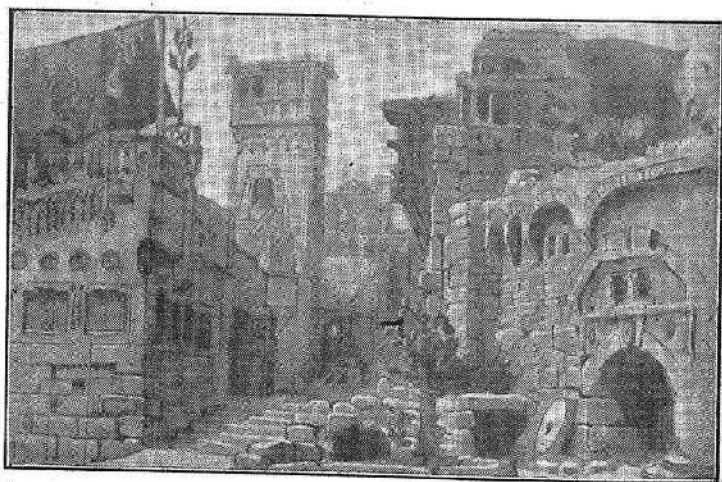
Un jorn, no obstant, la notícia corregué com una reguera de pólvora encesa. La Miquela s'aturava feia uns dies amb En Boquilla, aquell barragaç que es passava totes les tardes al "Centre Fraternal". Parlaven animadament i semblava que la cosa anava de sèrio. Sí, sí, no hi calien dubtes; festejaven. Els veïns li tiraven indirectes respecte al particular i la Miquela no defugia la converça. La senyora l'interrogà i la Miquela amb el cap cot i el somris a flor de llavi, confessà planerament.

—Sí, senyora Teresa; no m'en faci retret. He passat tota la vida a costat de vostès i m'hi sentia contenta com una monja làica. Els balls, els teatres, les coses efímeres del món no em tentaren mai, prou que ho sap, senyora.

DELS MESTRES ESCENOGRAFS



Decoració de «El Pati Blau», per S. Alarma



El carrer de l'Amargura (De «La Passió»), per S. Alarma

Prò en Joanet va parlar-me un dia i un altre, i va desvetllar-se en mi quelcom que hi dormia, com un calfu entre cendres. L'herèu es casarà; es casaran les senyoretes, i la meva perspectiva és quedar-me sola, sola...

—Miquela, no et conèc, — pogué només musitar la vidua Ribera, — no et conèc...

—No em tingui quimera, — replicà la serventa humil, amb certa altivesa, com d'amor propi ferit. — Jo he bolcat tots els seus fills; jo els he breçat donant-los-hi lo més pur del meu cor, les cançons més triades. Contenta rera d'ells no he pensat mai en mi. Creixien contents i jo reia

DELS MESTRES ESCENOGRAFS



Una decoració de «Gazel», per S. Alarma

entre sa infantesa sorollosa. Però avui tots són grans, tots fugiran del niu com pardals plens d'avidesa...

—Però jo restaré aquí, viurem juntes, com dugues companyes lleials...

—No, senyora Teresa. Jo restaria aquí com la serventa de totes maneres, i tinc fam de què algú em vulgui a mi; tenir qui em digui totes aquelles coses que jamai he oïdes... També hi tinc dret a estimar i ser estimada...

La senyora vidua de Ribera i els veïns cregueren inútil intervenir-hi. L'amor de la Miquela era una follia, una cosa que no es podia deturar. Si la Miquela hagués sigut capaç d'escoltar, l'haurien advertida que aquell amor de deshora no li convenia; que En Boquilla no era l'home mereixedor d'una fadrina que havia duta, vida tant exemplar; li haurien fet avinentesa de que son futur espós era un gandul que úni-

cament li sotjava els cuartos. Més com que ningú es creia amb autoritat per a parlar-li i desuadir-la, es rendiren a les volences del Destí, que també te les seves ironies, esperant que, resignadament, es casessin a la bona de Deu.

Aquell dematí, contra costúm, la porta de can Ribera no era oberta, el carrer no era regat, i la Miquela no s'era aturada a parlar amb En Joanet. En passar el lleter, la porta restava fermada. Els veïns cregueren que la Miquela s'havia adormit i decidiren trucar. Al cap de molt rato s'obrí el balcó i la vidua Ribera preguntà què passava. La Miquela no havia baixat a obrir, potser no es trobava bé...

Si que es trobava bé la Miquela. Res li fei malt a la pobriça... Prou s'en convenceren la senyora i els veïns que hi pujaren alarmats. La antiga serventa, Matussalèn enamorada, estava esternellada sobre el llit, rígida, cartronada, amb els ulls desmesuradament oberts, amb la boca convulsa en un rictus espantable. La infelixa s'havia suïcidat.

En Boquilla feia dos dies havia desaparegut del poble emportant-s'en tots els estalvis de la dissortada i lo que era pitjor, l'única ilusió de la seva vida òrfana d'amor i de carícies.

La pobre Matussalèn havia pagat ben cara la seva folia tardana...

ENRIC BOSCH I VIOLA.



A MUNTANYA

JUNY.

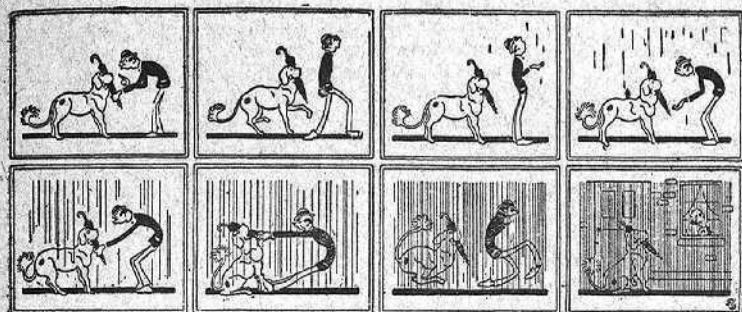
De bon matí ja és clar com a mig dia;
sortim que a n'aquest món no'ns sap ningú
i corra dins ma sang boja alegria
al passejar, lluny de ciutat, amb tu.

Agafa't al meu braç, ma dolça aimia,
i aquest himne del camp que'l vent se'n dú
gaudim-lo poc a poc; d'eixa harmonia
jo'n sóc devot com d'un formós desnú.

Entre les mil ramors que tallen l'aire
escolta 'l rossinyol, l'etern cantaire
que s'alça com un Déu en la ramò.
Entre cants i perfums ¡oh dona hermosa!
vull viure aquesta hora venturosa
amb la dolçor del meu primer petó.

GERONI GAI.

HISTORIETA MUDA, per Life



El ca fidel

SIDERALIA

Pel estimat amic J. MUNTAL.

Un cel ben clà; una nit meravellosa
 extenien per tot son abrigall,
 la lluna era total i magestuosa,
 vetllava el puig, rondava per la vall.
 Per entre'ls carrerams i les dreces
 muntava a grans gambades un fadri,
 amb el cap ple de glòries i fatleres,
 amb el cor dintre el pit, com ballari.
 Escursava la llonga llunyania
 xafant l'ombra agegada del pinar,
 en cerca de la màgica masia
 que'l sol viu d'anys i panys la va torrar.
 Tant ple era'l pit, que la negra basarda
 demanà estada i no la aconseguí
 ni amb el frec entre peus de l'olivarda,
 ni amb el braceig estúpit de tot pi.
 Tenia ben present a la memòria
 l'excelsa fesomia, el bell tirat
 d'aquella pageseta, puig de glòria
 pel seu tendre esperit, dejú i saciat.
 Les òlives del cingle prou xisclaven,
 els insectes filaven sa cançó;
 les potències del jove no tastaven
 regustos, totes plenes de dolçò!...
 Per entre les clarianes de la arbreda
 s'obira una façana, ratlla al front
 del nuvi una gotaça talment freda,
 contràu sos llavis un somris pregón.

Prou callà el gros secret de la xicoteta
 i als pares d'ella, plens d'estranyament

quan invadí la lluna un'ombra ignota
pesi a la gran blavor del firmament.
Aquella claror pura, balba i blanca,
anà fonent-se per tot endurrial,
la visió dels estels es feia franca
omplint el panorama sideral.

El jove, a les preguntes de l'aimia,
es convertí en magnífic preceptor;
parlà del sol que la Terra abscondia
enclosa entre ell i l'astre del amor.
Parlà de la feixuga caminada
que fa la lluna, el seu torn mesetal;
dels eclipsis de sol que ella abnegada
deixa tastar al astre terrenal,
perquè els homes desvetllin ses potències,
aprenquin d'aixecar els ulls al cel
i a còpia de fadigues i experiències
descobrir els secrets de cada estel.
Mentre la fosca es feia més feixuga
al màs s'hi feia més la claretat;
fogia tota idea un xic poruga
sobre 'l fenòmen magne esbadellat.

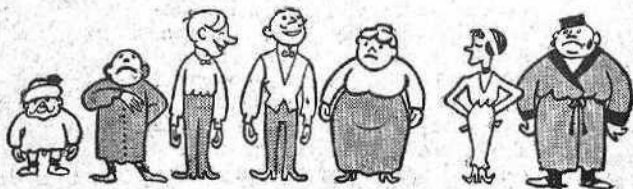
—Vés a fé un llit, Ramona, digué l'avi,
no vull que's trenqui el coll perquets viaranys
esquarterats. Renoi, que n'és de savi!
deia a la seva esposa, plena d'anys.

—No cal, respongué — l'astre planetari
passa de llarg front l'astre de la nit.
No siguem com el grill estrafalari,
que ha aturat el seu cant i s'ha adormit...

.....

Despuntà la rodona de la lluna
i la celistia es féu mitja claror.
A la masia es perllongà tot d'una
un mutis d'homenatge, plè d'amor.

A. COSTA I SENDRA.



LES FULLES SEQUES, per R. Tona



—Abans m'entristien... Ara no; ara penso amb la «sardana», i encara m'alegren.

La lluna de mel

El nostre jove diputat recorre els indrets més pintorescs i solitaris, en alegre pelegrinatge de lluna de mel.

Assegut en un balancí, tenint a la vista el mar i el bosc, qui conviden a l'ensomni i a la contemplació, el nostre diputat no veu més que le seva doneta adorable, sentada en un'altre balancí, davant per davant.

Encara que'ns acreditem d'indiscrets, escoltem la seva conversa.

Diu el diputat. — Nena meva...
¡Quins ulls tan bufons!

L'esposa. — ¡Ai! ¡I com me plau qu'elogiis els meus ulls!

Ell. — Aclucats i tot, em sembla que m'estan mirant.

Ella. — ¿Es vritat, amor meu?

Ell. — ¡I què diré del teu nasset?

Ella. — ¿Et plau?

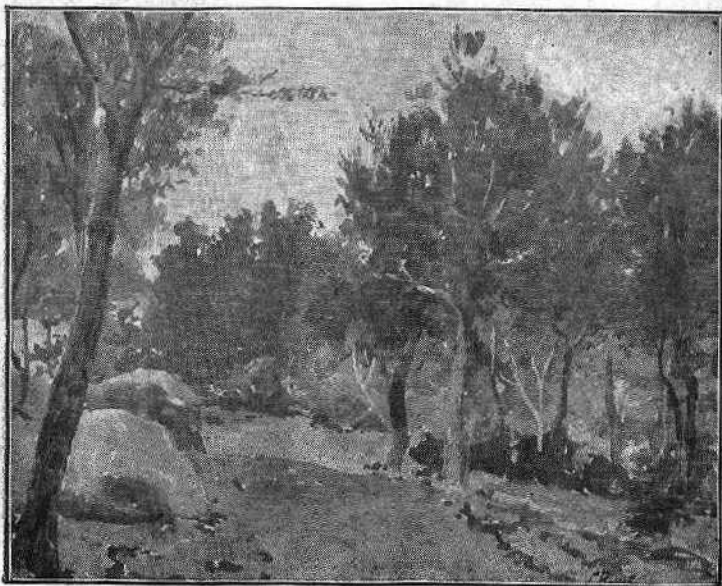
Ell. — Se'm figura que per a tenir un nas com el teu, no's pot haver respirat mes qu'essències i perfums. I tens, ademés, una...

Ella. — Ja sé que vas a dir: Una boqueta.

Ell. — Això mateix. Una boqueta amb una dolça restrellera de blanques perles...

Ella. — No't posis líric. No sies exagerat.

Ell. — Faig justícia a la teva



ART DE LA TERRA

El recó de les costellades. per C. BIANES

personeta, a la teva adorable personeta.

Ella. — Aixó m'omplena d'orgull i de felicitat.

Ell. — I jo me'en regositjo tant!

Ella. — Quina gracia! Ara que m'en recordo. ¿Saps la Frasquita? No's cansava mai de dir-me que estar amb tú era un sofriment, un fàstic; que no sabies enraonar, només que de política... ¿Que si en Maura! ¿Que si en Cambó! ¿Ai, pobre Frasquita! ¿Si ara et sentís!

.....

Han passat vuit jorns. El diputat i la seva muller segueixen en la solitud confortable, encara que privats de asseure's en els sillons de la terrassa desde la qual es domina el mar i el bosc, puix la pluja cau seguit, seguit.

Diu l'esposa: — Què deies, maridet meu?

Ell. — Et deia que no m'esplico

com encara no han arribat els diaris.

Ella. — No. Encara no han arribat. Però... fill, abans no't posaves tan neguitós por aqueixa tar-dança!...

Ell. — ¿Abans?... Es possible.

Ella. — I és que abans t'interessava molt més la meva persona qu'el món enter.

Ell. — I ara també, dona.

Ella. — De debò?

Ell. — Si. Però... Escolta'm. M'interessa moltíssim enterar-me de lo qu'es diu en el Congrés.

Ella. — ¡Ja ho sabràs!

Ell. — En Cierva, treient el *santa, santorum*, de la "Patria" i l'"Honor", qui sap a on ens portarà l'assumpte del Marroc.

Ella. — (*Plorant, en secret*). ¡Ja està! La passió política comença ja a dominar la passió amorosa... Si ara la meva amiga el sentís!... Quanta raó tenia la Frasquita!

PERE FERRER GIBERT.



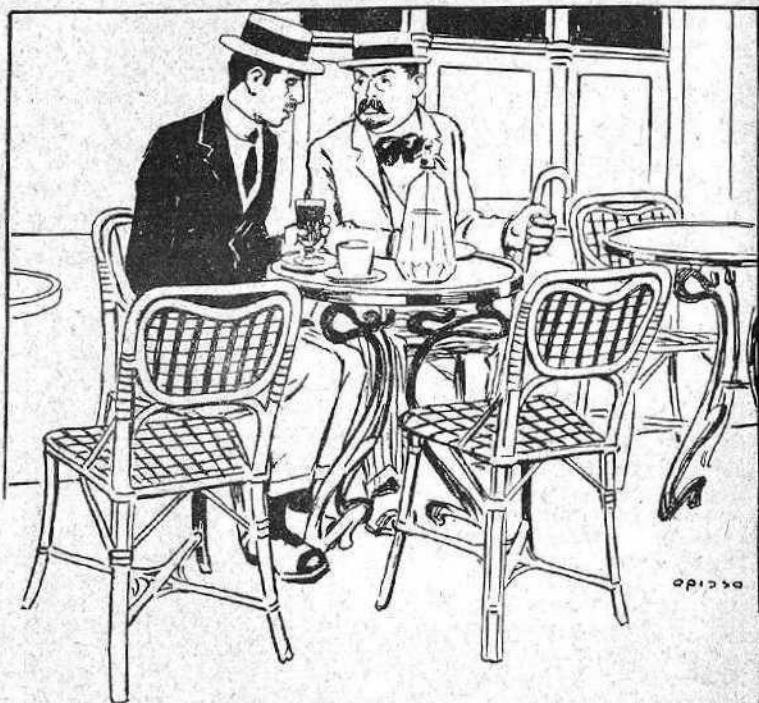
ART DE LA TERRA

Volants de Palafrugell, per J. Nogué

La caixaera

Fa cosa d'un any, vaig trobar-me un mitj dia a les taules de fòra del Cafè del Liceo amb el meu amic Rafel, un bon xicot que després d'haver fet l'aprenentatge de botiguer a Barcelona, s'havia establert a Lleida decidit a fer-se un senyor Esteve. Era un noi entenimentat, estalviador i amb ganes de fer-se *home* suposant que l'ésser vol dir tenir alguns quartos, pocs mals de cap i ésser amo d'una botiga.

—¿Que tal, com te va allò, vareig preguntar-li.



—No gaire bé, Jespus, no gaire bé.

—¿I aixó!

—Mira, amb constància, bona cara i moltes suhors, vaig lograr acreditar el meu comerç i adquirir una bona parroquia. Tot m'anava bé al principi i fins vaig engrandir el negoci adquirint la casa del costat i posant la tenda a l'altura de qualsevol de les del vostre carrer de la Boqueria.

—¿I doncs?

—Ja veuras. Fa algun temps un botiguer veí, també de roba blanca, confeccions i tota mena d'articles d'home i dona, aburrit perque la gent li desertava, va treure als dos dependents que tenia i va posar darrera

del taulell a dugues xicotes rialleres i elegants. Les compradores i sobre tot els compradors hi han acudit com les mosques a la mel i a casa meva mentres el dependent i l'aprenent s'entretenen fent la brisca, jo'm passejo rabiante amunt i avall de la botiga.

Si que, noi, va malament la cosa. ¿I què penses fer ?

—No sé, ja sabs que tampoc soc home de grans iniciatives ni per treure un ruc del blat. Jo no vull prescindir del dependent qu'es fiat i no'm costa gaires diners. Si trobés una xicota viva, intel·ligent, bona noia i apte per a dirigir-me el negoci, la posaria allà com una mena de caixaera qu'm servis de reclam.

—Jo te'n se una.

—¿De debó?

—De debó i de primera. Te vintiquatre anys, un còs escultural i es mes espavilada que una gitana.

—¿I honrada?

—Home, feste càrrec qu'es difícil trobar reunides en un sola persona totes les perfeccions.

—De manera que...

—No t'alarmis; no es cap perduda. Jo t'explicaré le seva vida. Per circumstàncies massa llargues d'explicar per a que sigui ara ocasió de fer-ho, aquesta noia als divuit anys va veure's obligada a consentir la protecció d'un home vell que va treure-la de la misèria. Una clatellada de la boja sort va fer que'l vell tingues de resignar-se a la entrada en escena d'un tercer i la sèrie de combinacions que son necessaries per a anar tirant en aquesta complicada vida, han portat a la Núria...

—¿La Núria?

—Sí, és el seu nom. Doncs, l'aportada a la seva situació actual d'entretenguda, vivint de quatre amics que no s'entrebanquen i qu'entre tots la mantenen sinó com una reina, al menys com una burgeseta sense deutes i amb llibreta a la *Caixa d'Estalvis*.

—Aixís, si ja esta prou bé, no vindria a Lleida.

—Potser sí, segons els tractes. Ella preferiria guanyar-se la vida honradament i a n'a mi, en qui te una confiança absoluta, m'ha dit moltes vegades que li repugna haver de contentar a genits tan diferents com els dels seus amics, que compren que'l seu viure no es correcte i que prefiriria treballar si trobés, especialment fóra de Barcelona, una col·locació honesta que li permetés viure encare que fos havent de fer aquí llibris economics.

—¿I dius qu'es espavilada?

I ben capassa de salvar-te d'una situació apurada si alguna vegada et trobes amb l'aigua al coll. Per ministre d'Hisenda no tindria preu. Es en Necker, Deu l'hagi perdonat, amb faldilles.

—Potser exageres.

—T'explicaré unes quantes martingales seves per a treure diners dels seus amics, tasca especial a que deu dedicar-se constantment tota bona entretenguda.

—Conta, conta.

—Ara dos anys, un dels seus protectors que fa cada any una passejada per Espanya, va endur-se-la a *San Sebastian* una mesada. Aquest any passat va invitar-la novament a fer una *tournee de plaisir* pro com que l'any anterior aquell mes d'ausència va disgustar molt als altres socis, la Núria resolgué no anar-hi i li digué que sí.

—Aixó no ho entenc.

—Ja ho entendràs. Va accedir a fer-li companyia els darrers quin-

ze dies de la seva passejada i convingueren en que ell, quan de retorn de *San Sebastián* anés a Madrid, l'enviaria a buscar, s'estarien vuit dies a Madrid, anirien una setmana a València i tornarien plegats a Barcelona. En una de les cartes que la Núria va escriure a en Pancho a *San Sebastián* li deia que estava preparant-se pel viatge, que per a fer-lo quedar bé s'havia encarregat la confecció de dos vestits i que per a deixar saldada la modista i pels gastós de viatge li enviés, al escriure-li desde Madrid, mil pessetes.

—¿I les hi va enviar?

—No faltava mes. Quan va haber-les rebudes va escriure a n'en Pancho dihent que al baixar l'escala de casa seva s'havia torçat un peu i que'l metge havia assegurat que amb vuit dies de llit i altres vuit d'anar una mica coixa quedaria ben curada.

—Noi, ¿si qu'és múrria!

—Una vegada necessitava cinccentes pessetes. Portaba un anell que'n valia més de dos mil i va empenyar-lo...

—Aixó no es cap mèrit.

—Deixa'm dir. Aquell anell era un regalo de l'Enric, el més jove dels seus amants. Al vespre quan l'Enric va visitar-la va trobar-la plorant. Va preguntar-li la causa i ella no va respondre. Va veure una carta a la tauleta de nit i va fer ademan de collir-la pro la Núria va fingir que s'hi oposava. L'Enric la va llegir. Era d'un germà de la Núria, un perdut, que li deia que volguent marxar a *Buenos-Aires* i no tenint diners, li havia prè l'anell de un joyer, l'havia empenyat i li tornaba la papeleta, L'Enric va renyar a la Núria perquè's desesperava per tan poca cosa, va recullir la papereta i l'endemà la Núria tornaba a tenir l'anell.

—Pro aixó es un timo.

—Entre dones galants i amics generosos aixó no son timos sino trucs ingeniosos.

—Aixís, callo.

—La Núria fa un peuet deliciós i tots els seus amics tenen el caprici de fer-la anar calçada. Cada vegada, i aixó és molt sovint, que la Núria compra un nou calçat de deu o quinze duros, la factura la paga l'amic amb qui ella estrena el parell i, naturalment, com que l'estrena quatre dies seguits, cada dia amb un amic diferent, te'l calçat de franc i el seu import, multiplicat per tres, en bona moneda.

—Aquesta combinació m'agrada.

—¿Oi que si? Doncs, ja veuràs amb quina traça va saldar un compte. Als primers temps despres de l'arrosada del vell, va passar la Núria una rauxada de bojeria. Li va agafar la dèria de lluhir, de vestir elegantíssima, i d'exhibir-se pels teatre i pels concerts. Una d'aquestes velles, travessa de bruixot i de gitana, qu'exploten a les tontes de *postin*, li proporcionava gangues a doble preu de lo que valien i a cobrar a rahó de tres o quatre o deu duros cada setmana. Lo que bonament pogués pagar. Aquella enredaire omplia el pis de la Núria de cintes, brodats, *cortes*, passamaneria i botons estranys. Com a rebut de les entregues a compte, li donava uns cartrons vuitavats, marcats de les dugues cares d'una manera molt primitiva i escrivint-hi a cada un dels cartrons la quantitat del valor que representaba.

—Aixís estalviaba tenedor de llibres.

—Per a robar, no cal. La Núria va curar-se aviat d'aquelles manies que li costaven tan cares i va volguer passar comptes amb la vella. Aquesta li presentà unes factures exagerades. La Núria contà els cartrons i,

creient que poc més o menys tenia d'estar en paus trobà que devia set o vuitcentes pessetes a la bruixa. No s'apurà i dedicà tot un dia a convertir les capces del calçat, dels mocadors, dels brodats i fins una de capells, en cartronets, falsificant hàbilment les contrassenyes i escrivint amb lletra ben igual a la dels cartrons *originals* el valor que va volguer donar a cada un. Deixà un saldo de sis o set duros a donar a la vella per no tenir rahons i quan van passar comptes, la bruixa va enpassar-se, barrejats amb els bons, tots els cartrons *sevillanos* i ja saldats els comptes li va barrar les portes per sempre mes.

—¿Vols dir que aixó es legal?

—Legal potser no, pro just si. No podia evitar d'altra manera l'ésser víctima d'un robo. Ademés, robar a un lladre es una acció meritòria. Ja ho diu el Tenorio.

—No senyor: el Mejia.

—Ni la teva ni la meva: ho diu en Zorrilla.

—Pro, vols dir que aquesta xicoteta avesada a tantes grandeses s'avindrà a la vida de Lleida?

—Ja t'he dit qu'està curada de vanitats, que ha posat enteniment i que avui es una formigueta que sols desitja, encara que sigui poc a poc, fer-se una pometa per a quan sigui vella.

—Lo que m'has dit d'ella no'm desagrada. ¿Que no la podria veure?

—Avui si vols, li insinuaré hora per anar-hi amb tu demà mateix.



Vina aquest vespre a les nou a n'aquestes mateixes taules i a veure si ja't podré dir una cosa o altre.

Aquella mateixa tarda vareig veure a la Núria. Estaba preocupada perquè feia quatre dies que li habien enterrat al vell i l'Enric se li casaba. Amb els dos amics que li quedaben no'n tenia prou per viure i a la Núria repugnaba conèixer cares noves.

L'ocasió no podia ser més oportuna per a proposar-li l'arreglo amb en Rafel i vareig anar de dret a la qüestió. La Núria va escoltar-me atentament i va dir-me:

—Mira Jespus. Si faig un canvi de vida ha de ser un canvi ben ra-

dical. O altre cop de quatre, de cinc o dels que's presentin, o de ningú. Si aquest amic teu vol una *querida* que la llogui per les Rambles, entre les carreristes. Si vol una dependenta i promet respectar-la ja li pots dir que vingui a veure'm i farem tractes. Si acàs pot venir demà a les deu del matí i serà millor que tu l'acompanyis perquè els nostres pactes tinguin un testimoni. Per fiar-me d'ell ja en tinc prou amb la garantia teva.

Al vespre vaig donar compte a n'En Rafel del resultat de la meva gestió i al dia següent feia la seva presentació a la Núria. Aquesta estigué durant tota l'entrevista, sèria, formal i amb un posat de noia honesta que va encantar a n'En Rafel. Van entendre's fàcilment perquè ell no va regatejar el sou i les condicions que va demanar-li ella.

Erem a mitjans del mes i en Rafel ja volia emportar-se-la l'endemà mateix cap a Lleida, però ella va negar-s'hi alegant que necessitava quinze dies per arreglar-se les seves coses i prometent que'l dia primer del mes següent seria a Lleida ocupant el seu lloc de caixera a la botiga d'En Rafel.

A les tres setmanes d'aquella entrevista vaig rebre una carta de la Núria dient-me que ja estava instal·lada a Lleida, que la quietut d'aquella ciutat li plavia i que En Rafel la tractava amb un respectuós afecte.

Alguns dies després va venir En Rafel al meu despatx. Estava content de la Núria i li semblava que la seva presència a la botiga li portava bona ombra.

Després d'aquestes dugues notícies no n'havia sapigut res més fins fa pocs dies, que, al travessar el Pla de l'Os vaig trovar a n'En Rafel que sortia del carrer de Sant Pau. Després d'una abraçada i de les exclamacions de costum, vaig preguntar:

—I la Núria, què tal? N'estàs content de la caixera?

—Molt, noi; força content.

—No tens por que anyori Barcelona i la perdis?

—Ja me n'hi assegurat.

—Còm?

—M'hi casat amb ella.

Vaig mirar-me a n'En Rafel, sense extranyesa. La cosa va semblar-me la més natural del món.

JEPH DE JESPU.



DESCONTENTES, et N. p



—Ai, que m'agradaria tenir el teu penet!
—Doncs, mira, jo voldria tenir les teves sabates.

L'ETERN POEMA

LA TERRA

Com una mare generosa,
donà sa vida esplendorosa
vessant de joia i fortitut,
eterna sempre és sa abressada,
reconfortada
de joventut.
Plora de goig quan s'esbadella,
per donà a llum un brí que és d'ella,
fruit sacrosant d'amor vritat,
com llurs petons llensats sens mida,
com clams de vida,
d'eternitat.
Estima el riu perque la besa,
l'espai perque la te sospesa,
el cel perque li don claror,
el vent perque frisós li canta
una complanta
plena d'amor.

**

EL MAR

Formós collar teixit d'esmaragdines,
ses ones gegantines
apropen a la terra dolçament,
i tot just l'ha tocada, ja endevines,
que es fét l'idili d' enamorament.
Sa immensitat atrau i a'n el cor nia
recaença i ambrosia
d'amor, per ço que es trova allà d'enllà,
sa blavò es tant gemada, que diria
que el Criador sos ulls li va donà.
Quan en la quietut de nit serena,
el cant de la sirena,
transporta amors d'un cor a un altre cor,
i la zumzada de les ones, mena
de la lluma brillant sos cabells d'or;
apar que fins el cel se'n meravella
i cerca en la mar bella
l'excelsa plenitut d'aquell encant;
i mentre de son fons amor destella,
sobre son pit els mons s'hi van trovant.

EL SOL

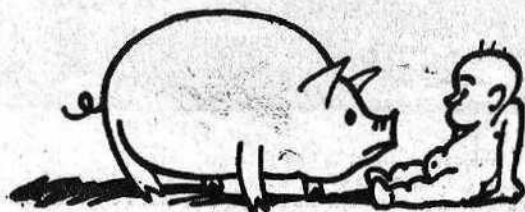
La nit tantost l'ha vist, fon les estrelles,
rendint-li així tribut,

el mon somriu i se vesteix de festa,
de festa i joventut.
Son primer bes l'esperen desitjosos
abets, albes i pins
i els aucells l'anuncien plens de joia
amb concertants divins.
La terra apar que'l crida febrosenca,
com si fos el seu Deu,
per abraçar-lo amb goig i deslliurar-se
d'una presó de neu;
Tot d'una sobre els rius s'hi transparenten
indefinites colors,
i és que el Sol dolçament els acarona
pintant-hi els seus amors;
Per xò tothom voldria arreu trovar-se
a frec de son mantell;
i és que sa vida eterna és vida nostra
i no hi ha amor sens ell.

LES MUNTANYES

Porten l'encis dels somnis d'or,
desmai de flors que el goig destrena,
porten l'essència de la olor,
per tota llum tenen claror
que el cel els don per la carena.
A nostre entorn semblen gegants,
que eternament fan la sardana
perque a redós dels seus encants
ens estimém com a germans,
amb un amor d'eterna grana;
elles febroses en sos pits
amb escaienta gelosia
guarden amors tot just florits
i amb lliris-joncs fan dolços llits,
per consagrar-los amb fe pia.
L'eco els hi porta allà d'enllà,
amb feble veu, dolça missiva,
i el frec del vent les fa estimà
amb un amor d'etern gosà
com d'inefable sensitiva.

FLORENCI CORNET.



UNA PASTORAL A LA ILLA DE LEMOS, per J. Pellicer M.



- Saps en què pensava, almat Dafnis?
- En què pensaves, adorable Cloe?
- En que és molt avorrit això de no tenir d'anar mai a casa la modista.

Bolves

FLIRTEIG.

L'enamorat tímid. — En què penses, ma... maca?

L'enamorada sincera. — Però, tu creus que les noies pensem en altra cosa sinó en casar-nos?

CRIATURADA.

Pare.—Què fa el gat?

Nen.—Miau, mieu!

Pare.—I el gall?

Nen.—Quiquiriquí!

Pare.—Molt bé! Veiam si ara endevines lo que fan els bens...?

Nen.—Olives!

NOUS RICS

La senyora.—Fa persona rica, oi, que, en plè hivern, gracies a la calefacció, tinguem el xalet a 35 graus! Oi, fill meu?...

El fill.—Sí, mamà. Adeu!

La senyora.—On vas?

El fill.—A pendre la fresca!...

DEL MARROC

Moro.—No us el puc donar per menys de deu naps...

Català.—Sant cristià, és massa car!

ELS INFANTS QUE PUGEN

Nena.—Tu ets creus que les criatures les compren a París?

Nen.—I què'm tinc de creure! Què't penses que soc tan taujà? — (A cau d'orella). Avui dia, com les corones van molt baixes, les compren a Viena, però continuen dient que són de París.

JOAN BARCELONA.

A SOLES

A prop de l'estimada
que bé que s'hi està!
La ditxa benaurada
allí s'hi sol trobà:
converses delicioses
s'hi frueixen constantment,
paraules amoroses
plenes de sentiment;
futures benhaurances

va desgranant l'amor,
ingènues esperances
van confortant el cor...

A prop de l'estimada
deixeu-m'hi altra vegada,
o a on Déu meu, tornar?
I feu que el nostres llavis,
prest, borriu els agravis,
que'ls varen separar!

JOSEP BERNET TORRAS.

DESPRES D'UNA «CORRIDA» BENEFICA, per *Picardol*



—No s'espanti...

—No, si la *cornada* no ha passat del portamonedes.

“No hay novedad”

Es a dir, n'hi ha. On no n'hi ha d'un quant temps ensà és a la Rambla, que al Marroc n'hi ha cada dia. Quan no és als vols de Melilla és als vols de Tetuan; quan no és als vols de Tetuan que s'esbatussen és pel cantó de Larache, que parlen de que'ls santons hi fan prèdiques.

No hay novedad. No hi ha més que acostar-se a un policia quan se li acosta un de granat per sentir aquestes tres paraules. I el granat s'en va tot content i satisfet Rambla amunt o Rambla avall cregut de què és ell qui ha tornat la tranquil·litat a Barcelona.

Tranquil·litat! Tranquil·litat prou pels carrers, que fa dies que vaguen les pistoles. Tranquil·litat a les fàbriques, obres i obradors, que ja no hi han baralles per si el dissapte afliuixes la pesseta o no l'afliuixes, o per si el dilluns t'ajuntes a la vaga o bé agafes l'eina.

Però dintre de les cases no n'hi ha tanta de tranquil·litat, que a l'una hi trobareu la mare plorant, a l'altra el pare, que fa dies no te noves del fill i a l'altra hi veurèu una noia que's corseca.

Barcelona és això: bonicoia per fora com aquelles pomes que tenen el cuc a dins i mentre s'hi troven bé no en surten. Bonicoia com els codonys que prop del cor o bé al mig d'ell tenen la feridura.

Se'n parla poc i fins casi ni se'n parla de bombes i d'assassinats en ple dia i al mig del carrer.

Per què? Perquè se n'anaren les gallines que covaven les nierades

del Sindicalisme, que si tornaven rai, com no falten galls als galliners, als vintium dia de cada posta els pollets es posarien a picar els ous i tornarien a corre pels nostres carrers com per les eres i per les esteses de boll de l'altra part del sardinell al voltant de la lloca.

L'han aturidit: no l'han mort al Sindicalisme, qu'eren massa tentadores les cotisacions no tenint-ne de donar a ningú compte. La guerra per un cantó, emportant-se'n alguns dels entenebrats, qu'em sembla que era en Millan Astray qui parlà de que'n tenia una bona picossada a les seves ordres; les energies d'en Martínez Anido, que han esgarriat els vols cap a altres indrets d'Espanya i aquell ditxós *ordenó y mando* dels capdansers que no deixava fer als treballadors casi cap setmana plena els hi llevaren forces als entenebradors, que, com per altra part, alguns ja tenen un jàs, no els hi ve d'aquí fer una dormida d'uns quants mesos.

Ficat dintre la cova l'ós no's dexonda fins el dia de la Candelera, Ficada dins del cau no s'hi amoina la serp pel fret ni per la pluja, que ja sap que arribarà el bon temps i s'atiparà de llogirons aixís que a les cunilles se'ls hi posin a riure les orelles.

No hay novedad. No n'hi ha? Doncs que duri per la Rambla, que ja n'estavem cuits de corredisses i d'espetecs.

La llàstima és que els diaris nos en portin cada dia tantes de noves.

Pas de nouvelles bonnes nouvelles, diuen els francesos.

Doncs masses noves males noves, podem dir en contraposició.

Perquè no tot ho són de xafarderíes els telegrams, que entre mig de les xafarderíes se n'hi troven moltes de veritats.

I... el que diu la veritat el pengem, sento que diuen al cusidor les dones. Res més he pogut copsar de la converça que per una cosa o altre parlaven tan baixet.

Ah! el pengem?

Doncs pleguem: no fos cas de què en Francisco tingués de trucar a mitja nit a la Congregació de la Sang com al acabament de la Setmana Tràgica.

PERE ALDAVERT.

7 Novembre 1921.

AMOROSA

Còm me priven els anys de posar amantent
oh, madòna, a tos peus, un galant compliment!
Ja glosar no m'escau, la gentil serenor
de ton rostre esllanguit d'una pura blancor,
ni tes mans mig-evals, ni l'encís de tos ulls
que sondejen l'esperit, ni l'or vell de aquests rulls
enquadrant el teu front pàl·lid i senyorial
reflector de la llum del més pur ideal.

Ni el teu tors blincadís com un lliri polid
on la vida ha reclòs son perfum exquisit.

Un instant, un només vol juntar-nos l'atzar;
pel camí que seguim ens toquem massa tart:
jo el devallo cap-cot i tu el muntés somrient,
i es per çò que no et dic cap galant compliment,
mes quan sies ben lluny, quan no em puguis sentir
sols per tu mes cançons tornaran a florir!

M. MARINEL-LO.

Triptic

ART I JOVENTUT.

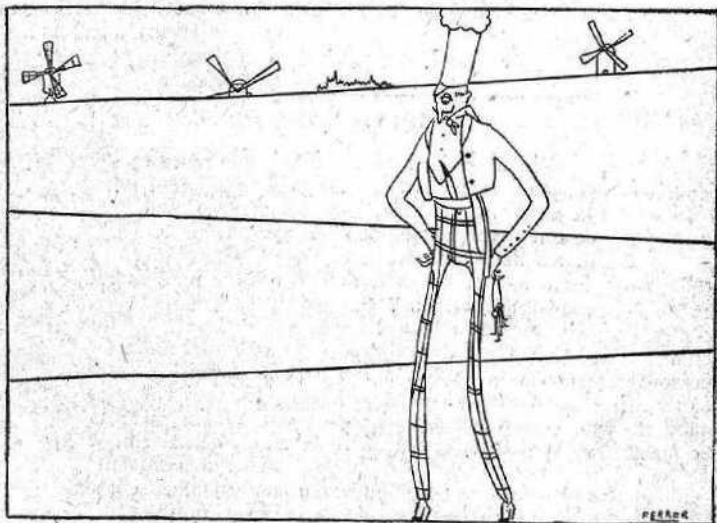
La joventut, per ésser bella i jove alhora, és precis que sigui bona i generosa, com la salut i la vida. Bella l'acció que te per fi el plaer propi i agè; bella l'ànima que pletòrica d'amor, amor sent i propaga, no importa en quin ropatge; bella, també, l'existència empenyada en fer d'ella mateixa una obra d'armonia i serenitat.

Fer amarga, per exemple la vida d'un tigre, d'un tirà, d'un dèspota, que pugui nomenar-se Neron, Torquemada o Calvino, i fer-ho per amor als homes, serà indubtablement una gran obra d'art; però amargar els dies del qui no senti la bellesa que nosaltres sentim, no pot fer-se en nom de cap sentiment artista.

Sempre he cregut que per ésser artista, era necessari ésser avans home, home en el sentit físic i moral de la paraula; home sà, home bò, home que produeixi obres i infants al mateix temps; que obri llurs llabris per a besar a la dona, per a somriure al destí, i per a llençar a tort i a dret paraules d'amor i de consol. Hi ha qui creu que es pot ésser artista sense sentir a la dona, sense estimar als homes i sense associar-se a tot plaer agè. Si això fos un erro, en lloc d'ésser un cas de feblesa fisiològica, això fora un error, fonamental de nostra joventut artística.

Sempre hi entés per joventut, generositat i alegria. Els joves que pretenen monopolitzar l'art modern, creuen que són joves els que comp-

DON QUIXOT, per Ferrer



— No dona l'ofici. . Ens haurem de dedicar a reventar pisos.

ESTIUJADORS, per *Picartol*



—A Barcelona, ja l'estiu, no s'hi pot viure.

—No; és un clima massa humit.

ten pocs anys, malgrat els consumeixi l'enveja, els entristeixi l'impotència i la tristesa els converteixi en pregàries fúnebres.

L'art i la joventut han d'hermosejar la vida, perquè és de poetes i de joves contribuir a totes les alegries.

L'AMOR ES VIDA

Abandonem-nos en el bosc immens del amor dels homes per a les dones i de les dones per a els homes. Es aquest amor per l'únic que val la pena de viure, perquè és la vida mateixa. Treieu l'amor del cos i hauréu tret tot; les ganes de viure, fonament dels nostres actes per una existència millor... No sabríem ni tan sols morir per les idees si no estiméssim, ni val la pena de defensar una doctrina que no estableixi, la llibertat d'estimar.

Cantem, doncs, la vida; cantem nostra ferma personalitat, nostre potent personalitat; potent en tots els sentits; potent per a pensar i per a guiar-nos nosaltres mateixos; potent per a estimar molt i per a reproduir molt també en una terra que sigui tota per a els homes. Expandim la vida, que quant més estimarem, serem més valents i serem més homes.

LLUNY DE LA VIDA

Vivim? Ha nascut l'home realment? Això penso jo sempre que vagi al teatre, visito els museos d'art antic i modern o vui extasiar-me amb

qualsevol manifestació d'art. En tot hi veig el pecat; pensament i vida, subjectes a pena. Perquè aimaren nostres primers pares, patim tots dolors airosos. Que això és una falla inventada per l'esperit humà? Doncs per això mateix, és una falla històrica que va sorgir de la nostra pobresa i ha sigut el gènesis de l'Art. El qui frueix del món i de la carn, bellesa i goig, sofrirà el foc etern. Hi ha una crítica i una censura, i un bé i un mal, de quina definició i aplicació se'n cuiden els déus de la terra. Més enllà la existència s'extingeix, i també aquest bell ésser que s'anomena hom.

Es diu que l'Inquisició va enmotllar el nostre esperit; cab en lo possible que fós el nostre esperit el qui va donar vida a l'Inquisició. L'afany per censurar, criticar i castigar guia les nostres accions. Constantment sotmetem als demés a nostra fiscalització, que mai és de juí i d'amor. Tot s'imposa en la vida i tot en la vida es perverteix.

Joves modernistes aïmen la bellesa mentre la representa un cos sà, nèt, fort, flairós, de dona formosa, perquè un cos aixís necessita energies físiques, i els joves modernistes careixen d'elles. Joves liberals, llençant a un costat la llibertat i la lògica, reclamen un dret imposat per l'Estat. Joves tradicionalistes no troven bondat ni justícia fora del catolicisme, que és una gota d'aigua en la immensitat de les preocupacions humanes.

Enlloc, a on parli la joventut, se sent un crit d'independència i de plaer... Ha mort el poeta que va dir alegria. La vida és un dogma i una repressió. Pensém sempre en dòmine i obrém en esclau. El filòsof de mana moral; el pedagog, disciplina; el clergue, sotmissió; els demés vassallatge; i som això: vassallatge, sotmissió, disciplina i moral.

Quan pensem, censurem; quan obrem obeim. Què és lluny encare, la vida!

El sol, el vent i l'aigua feconditzen el món i tiren sobre d'ell infinitat d'energies de vida i d'amor. La Naturalesa a tots ens adapta, i per a què volem més força? ¡Ah, sí! Més força per a sotmetre'ns i subjectar-nos a una doctrina definida pels déus de la Terra. Grècia va crear la sabiduria i la bellesa. Roma va crear la força, i nosaltres hem après dels romans la teoria de vencer per a dominar. Si no fossin el frè, l'esclavitud i el càstic, sorgiria el caos en passions i crims.

No sabem viure. Som esclaus dels demés i de nosaltres mateixos. Perseguiu el pròxim amb les censures i les crítiques que concebeix la nostra ment atrofiada. ¡Es precis que tothom obri com jo exigeixo, i sinó garrotada i pena! De la garrotada i de la pena venim; elles han donat origen a aquesta moral acomodativa que regeix a la humanitat i que'ns asfixia i ens mata.

¡Pobres de nosaltres! ¡A on rau el plaer, la llibertat i l'alegria? No crec que topèu amb elles els joves d'avui; uns, per manca de vida; altres, per sobra d'hàbits heredats.

J. PUIG CASSANYAS.



EMINENCIES MEDIQUES, per Bon



El doctor Fort, salvador d'angelets i d'angeletes

L'ENVELAT I LA NOIA MALALTA

El mes d'Agost és una gran musica
que es dilata per viles i ciutats,
i, bullanguer com és, posa una mica
d'inquietud a dins dels envelats,
on les orquestres criden a la dansa
amb l'espiguet sonor d'un cornetí,
vora la mar que ha esdevingut més mansa
com si el soroll la volgués fer dormir.

Però en l'Agost que tota cosa crida,
que en l'ambient hi ha riures i flors,
i l'aire s'aballeix, i nostra vida
palpita més gojosa dins dels cors,
jo sé una damisel-la decaiguda,
servada dins la cambra de sa llar,
que, amb els ulls anegats, va restant muda
guaitant els envelats de vora el mar,
i mira les amigues com avancen
vers a sarau, al qual no hi pot anar,
i sent la suau fressa de quan dancen,
i el xiuxiueig de l'amorós parlar.

Obrira els gallarets en les antenes
com també ballen al compàs del vent,
i sent la mar que avui rondina apenes,
i veu ple de clarors el firmament.
Mes no hi ha la, color damunt sa galta
ni les cames podrien caminar.

Per què fan envelats si està malalta?
i si n'han fet, per què no hi pot anar?

El dia és bell; quan obren la finestra
el sol, amorosit, li fa un petó,
i li pareix que si toca l'orquestra
és perquè la convidi un balladò.
Sent un pessogolleig que se l'emporta,
car per la dança té un desig ardent;
escoltant les toques queda absorta
amb l'enyor de companyes i jovent.

La cambra resta desolada i trista,
sols ella va mirant al finestral;
cap al carrer es dirigeix sa vista
mes el pensar li vola un xic més alt.
Un vals pausat comença. Ella mira
amb cert astorament i es va aixecant;
ja té els braços damunt de la cadira
i segueix el compàs que van marcant.

Ja va a posar-se dreta;... ja s'apoya,
posant les mans a la paret...; somriu
llavors amb amargó i un xic de joia,
que la tortura, dins son cor reviu.
Li roda el cap, els ulls s'enterboleixen;
el cor batega fort, desenfrenat;

té l'esma de cridar, i compareixen
sos pares de l'estança del costat.

I sa mare l'agafa presurosa,
sobresaltada per çò que ha sentit,
dient-li: "Filla meva, tan formosa,
tu estaràs millor a dins del llit."

I amb amor li endressa la mirada
car totes ses dolors va endevinant.

— "Si no hi anem enguany, una altra anyada
tu dançaràs amb l'home més galan.

Potser l'amiga plorarà aleshores,
la mateixa dissort que et fa sofrir;
les llàgrimes crudels que tu ara plores,
són d'avui, de demà, foren d'ahir.
No et rendeixis; conserva l'esperança
que fugirà prompte el defalliment;
quieta com estas, ja ho veig que dança
ton cap gentil, vertiginosament.—"

I per a què descansi la maialta,
ajusta una miqueta el finestró,
i, sens dir res, dessobre de la galta
l'amor de mare hi posa un dolç petó.

PERE SALOM MORERA.

INTIMA

Corrent per l'alta pineda
i amarats de llum i sol,
amb mos fillets, ¡còm jugava!
Em sentia com ells, noi.

La noieta, enjogassada,
m'omplenava de petons
i el fillet saltava els marges
el mateix que un esquiol.

Romaníns i farigoles
encensaven nostrés cors,
i fent poms de ginesteres
cantavem tendres cançons.

—Per la maretta estimada!—
deien els meus fills, amb goig;
—Sigueu bons!—els responia.
I corriem alegrois.

De l'ermita, la campana
ha senyalat el nou jorn.
El cel, banyava a la terra
d'una màgica claror.

EMILI GRAELLS CASTELLS.

EL PRIMER FRUIT

—Veus el presseguer, m'aimia?...
Guaita-te'l quina blancor!...
Novell com és, qui ho diria
que dongués tanta ufanor!...

Tu, com ell, ma dolça amiga,
tens de l'abundó el caient;
ton còs, fa com l'àuria espiga
qu'ha madurat plenament.

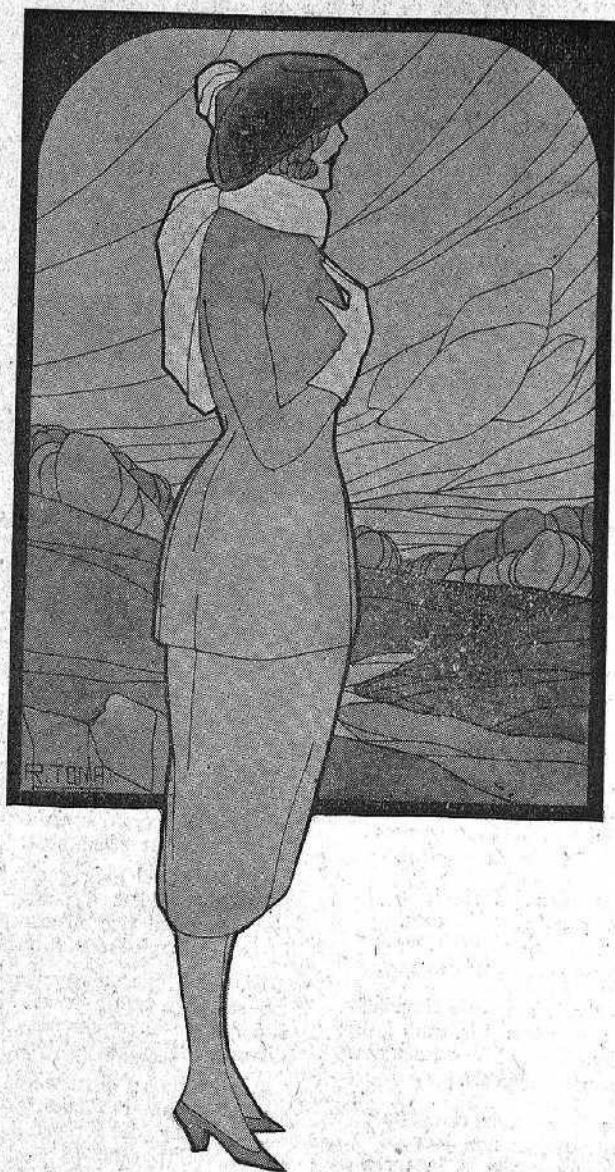
¡Ai, no saps el goig que'm dona
ton estat, rublert d'encís,
i eix esguard que m'acarona,
i eixos ulls plens de somris!...

Si, ja sé que vols confiar-me
un secret a mitja veu...
i per més interessar-me,
dir-me: "Si fos un hereu!..."

—No temis; quan eixa aubada
de nostre amor florirà,
jo, company de la sembrada,
en la collita preuada,
també et donaré la mà!

MANEL RÒCA I PAGÉS.

SILUETA DEPORTISTA, per R. Tona



— Oi que és un bonic traço per a anar en automòbil?... Doncs mirin, només me falta això: l'automòbil.

LA CALANDRIA

—Ahont vas, amor, tan matinet?
¿No't greuja pas aquest airet,

que de tan fret
les mans ens ablana?

—Poc se me'n dó del fret que fa,
quan un desitg em fa tresça
serres enllà,
camí de la plana.

—Jo et vull seguir.

—No hi pots venir.

—Doncs, per que hi vas?

—No ho sabras pas.

—Prop de la plana hi ha un poblet;
dintre l'esglesia un rectorat,
sant i vellet,
qu'és un pou de ciència.

Li tinc promès que al neixe el sol
seré a sos peus, cercant consol,

ja que així ho vol
la meva consciència.

Però el teu afany

és per demés,

ja pots parlar,

no't diré res,

¡poc m'absoldria

el bon confés!

—Jo li diré que, uns dies fa,
venint del bosc de pastorar,
em vaig clavar
al peu una espina.

Fou la sentida tan crudel,
que alçant, irada, els ulls al cel,
sense recel
vaig dir: ¡Recristina!

Però el teu afany

és per demés,

ja pots parlar,

no't diré res,

¡poc m'absoldria

el bon confés!

—També vull dir-li que un matí,
tot fent boscall de tamarí,

vares sortir

d'unes mates altes.

Tú sense seny, jo ben poquet,

tu enamorat, jo bon xiquet,

un petonet

vas fer-me a les galtes.

Però el teu afany

és per demés,

ja pots parlar,

no't diré res,

¡poc m'absoldria

el bon confés!

—Per fi diré al vellet rector

em conti bé lo que és amor,

puix jo tinc por

qu'estic malalteta.

No pot ser amor sempre sofrir,

sense a les nits poguer dormir,

i al cor sentir

un foc que m'inquieta.

Però el teu afany

és per demés,

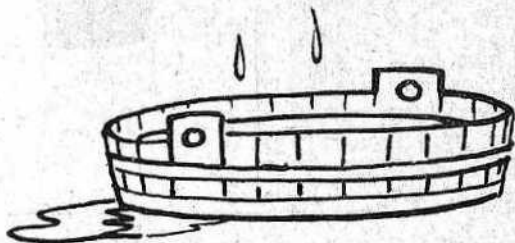
ja pots parlar,

no't diré res,

¡poc m'absoldria

el bon confés!

JOAQUIM BORRELL.



Esperit comercial

El Sr. X, home de gran esperit comercial era parroquià perpétu d'un antic cafè de barri, lloc a on *matava* les hores jugant a les dames amb un company tan *dropo* com ell, però amb menos afició a la *compra-venta*.

El Sr. X. feia el seu comerç invertint petits capitals a la compra d'objectes i mercaderies que resultessin de fàcil *traspàs*, tot gèneres procedents de famílies menesteroses a les que el Sr. X., com home de *bon cor*, treia d'un *apuro* pagant-les amb escreix, *sacrificant* el seu esperit comercial..

Entre els molts negocis diguem-ne profitosos el Sr. X en va fer un

que li va sortir *truja* ja que havent-lo ofert a *diestro* i *sinistro*, la mercaderia, no se la podia treure de sobre, ni abandonant-la. L'article insalvable, era una pistola de dos canons sistema *Lafouché*, sinó del tot nova, bastant presentable

Però com que en el món tot te fi, a n'el senyor X. se l'hi presentà l'hora de poguer fer l'operació i despendre's de la ferramenta. Fou un mig dia, que, al entrar al cafè per a fer la seva partideta de dames va quedar sorprès al veure que aquell antic local estava convertit en una especie de *mesa revuelta* o de sopa o la "boullavaisse". Armaris arrancats; taulells

UN BON PATRIOTA, per Castany



—No's fa una *pela*, nois! Això no pot anar!...



—Gràcies, Déu meu! Oh, quina ideal!..

més arrancats encara; taules i cadires plenes de plats; copes i cafeteres barrejat amb dominos, cartes, i jocs de dames, de resultes d'un embarg o llançament.

Veient el senyor X. tal xafarranxo i que l'amo del establiment estava desesperat i amb aire suïcida, va dir: "aquesta es la meua", i apropant-se al senyor Pau o sigui l'amo, li digué en to confidencial:

—Escolti, senyor Pauet, li voldria dir quatre paraules.

—No estic per paraules, no estic per res. ¿Que no comprén el meu desespero... per menos de dos cuartos, em...

—Escolti'm home... i no s'en penedirà?

—Digui! Acabi; ¿de què's tracta?

—Veurà, com que el veig tan de-

sesperat. ¿Vostè deu pensar en matar-se? Doncs, bé, jo puc oferir-li a bon preu una pistola, que no el farà quedar en ridícol, ni tindrà de tirar dos trets. Al primer haurà saldat la seva existencia, l'hi garanteixo.

—Insolent!... barrut!

—Crec que, com a bons comerciants, tenim obligació d'aprofitar ocasions i gangues, tant vostè com jo.

—Surti de casa, mal home, farsant, butxí, si no vol que faci un disbarat.

—I el senyor X., obeïnt al senyor Pau, surt del cafè amb la qua entre cames, exclamant:

—No és estrany que vagin a la quiebra i els embarguin a n'aquests homes. Els falta esperit comercial!

J. ROBERT.

UN BÓN PATRIOTA, per Castany



—Estimats dependents... ja estem salvats!...



— !.

LA DESPEDIDA

El dia de la nostra despedida,
plorós, l'aimant, recordo que'm va dí:
"Si és cert que qui bé estima mai oblida,
el teu record més dolç ¿serà per mi?"

I jo, també gelosa de deixar-lo,
sanglotejant de pena i d'emoció,
sols vaig poguer-li dir per conçolar-lo,
posant ma vida tota en un petó:

"L'amor, quan és sentit, al cor s'aferra,
i el nostre, et juro jo, que serà etern.
Si no'ns tornem a veure aquí a la terra,
ens trobarem al cel... ¡o en el infern!"

Passaren alguns anys. Ell m'escribia
dient-me que d'aquell darrer petó
se'n recordava sempre i que en sentia
encara en els seus llavis la dolçor.

Bo i repetint paraules amoroses,
cloïa, usualment, el seu escrit
glosant aquelles meves, animoses,
del dia que'ns haviem despedit;

"L'amor, quan és sentit, al cor s'aferra,
i el nostre, et juro jo, que serà etern.
Si no'ns poguessim veure aquí a la terra,
ens trobarem al cel... ¡o en el infern!"

Fa temps, molt temps! per mi, centúria llarga,
que'l meu enamorat ja no m'escriu;
el dubte em fa la vida més amarga;
no sé ¿trista de mi! si és mort o viu.

Sols sé que al fons de l'ànima, a tothora,
m'hi sento una veu sobrenatural
que, quan despatientada, el cor me plora,
em diu, amb vibracions de cant triomfal:

"L'amor, quan és sentit, al cor s'aferra,
i el vostre ja és segur que serà etern.
Si no us veieu mai més aquí a la terra,
us heu de veure al cel... ¡o en el infern!"

E. JUST I PASTOR.



Muntanya amunt i muntanya avall

Cap enuig em dona el confessar-ho: no he nascut pas per excursionista. Als excursionistes, com als alpinistes, com als que passen la corda, els admiro per la llur habilitat; més no'ls envejo. Caminar mandrosament de plà a plà, encara hi passo. Enfilat-me rostos amunt, encinglerar-me per a fruit de bones vistes, cercar amples horitzons esgarrapant terrosos,..... Deu els hi conservi l'afició: no fà per casa.

Un compromís de paraula, un deure moral em portà el passat estiu fins el Màs de la Mola, on sojornava un meu amic, fill de aquella masia. Qui té amics, té els seus fatics: aixís ho diu l'adagi. Jo puc ben jurar-vos que les amistats porten també els seus contratemps.

Plàcida i delitosa siguié la primera jornada. A la segona, ja vaig tenir la menassa al damunt. Si hagués sabut la lletra de les rogatives *ad pretendam pluviam*, us prometo que aquella nit les hauria resades, esperant un diluvi per a l'endemà. La nit, desgraciadament, fou serena

CARICATURA ESTRANGERA, per S. Aurley



Tots contents, menos dos]

i lluenta com un ull de gat. I a les quatre de la matinada vingueren a deixondir-me, convidant-me a seguir la colla fins al cim de Montgarneu, una muntanya alta i costaruda que serveix de redós al Màs i té mil menes d'atractius, al dir dels pagesos de l'encontrada.

Quan varen participar-me, plens de bona fe i entusiasme, que dinariem al cim, i cap al tart, a la fresca, en devallariem, ja'm vaig veure la pedregada a sobre. No podia dir que no. Recular era impossible, sots pena de rebre l'excomunió major de tota aquèlla afable i tirànica família. Tinguí de resignar-me fent el cor fort, però amb aquèlla recança interior i aquell pregón despit que sentiria si una parella del orde públic em dugrés per equivocació enllà d'enllà de la via pública fins al quarteret de la policia.

A tren d'auba eixírem de la masia, el senyor Quim, l'amo; En Quimet, mon company i fill del anterior; la senyora Riteta, la mestressa i mare; la Riteta, filla; tres moços; En Geroni, el més vell de casa; En Miquel, el més entenimentat, i En Cisquet, el més jove i forçut de la comitiva; l'Escolàstica, una vidua que siguié dida del Quimet; la Sió, una xicota jove que tenia el càrrec de minyona de la casa; i al darrera d'elles, el qui té el sentiment de contar-vos-ho.

Assenyalats els personatges de la comèdia, no més cal afegir-hi un estol de gossos de tota mena, de tota mida i de tot color, corrent ara al davant, ara al darrera o empaitant-se pels costats del camí o ensumant a voltes, la minestra. Es necessari fer constar que, qui més, qui menys, tothom carregava els neulers, atractiu indispensable en aquesta mena d'excursions camperoles. Des de en Cisquet, a qui s'havia confiat el cove de la pisa, fins al senyor Quim, que duia la botella de la mistela penjada a l'espatlla i *pullera del avi* a l'esquerra, els demés no ens escapàrem de esser portadors de trastos o manduca fins allí on nostres forces arribaven. Al contemplar aquell convoi trescant pels corriols de la muntanya, em vingué a la memòria les estampes d'un llibre llegit fa ja molts anys, referint els viatges de Stanley al Africa equatorial, quan buscava a Livingstone, capitanejant un seguici de negres afilerats i plens d'endròmines.

La marxa no oferí dificultats fins al pas de la riera. Les passeres les trovàrem fóra de lloc, i entre equilibris, rellicades i qualque bany de peus logràrem atravessar-la, i començà l'ascensió al Montgarneu, que fou el meu Calvari. Apuntalant-me a la tranca que m'oferiren, estirant-me els uns en els passos dificultosos i empenyent-me els altres per darrera, com qui estiva una saca, amb engunies, treballs, penes i fadigues, arribí a mitja muntanya quan el sol començava a enfilarse.

La font de la Xibeca era el punt designat per a esmorsar-hi. Neix al mig d'un bals, a l'alçada d'un segon pis de casa bona, i el raig que brolla, no més groixut que'l pòlser d'una mà de camàlic, es parteix i subdivideix a mida que devalla per les roques fins a caure omo menut ruixir damunt l'ufanós herbàem del peu del cingle. Pujar-hi i omplir un cantí, gatejant paret amunt, era per a mi cosa de miracle; pels moços del Màs, que s'hi enfilen com sargantanes, un joc de nois sense perill de cap mena.

Després d'assaborir la clàssica truita i la tradicional llangonissa, emprenguerem de nou la ruta, possessionant-nos del cim de Montgarneu quan ja estava a punt de defallir, verdaderament reventant, brut de roba, mans i cara, calent de cap i escaldufat de peus, regalimant suor apegalosa, enceses les galtes i amb uns esbufecs i uns batements de cor, que hauria trasbalsat els bons sentiments dels meus companys si en aquèlla

ELS EXITS DE L'OPISSO A «L'ESQUELLA» (Reproducció de caricatures cèlebres)

PETITES ESCENES AL MOLL DE BARCELONA



— Què s'estima més, una medalla o uns escapularis?
— Una medalla, que allà al Moro la farem passar per una *pela*.



— Vol que sigui la seva padrina?
— Amb molt gust; i quan m'hagi d'enviar la *mona*, vingui vostè.



— La tomba del meu fill no sé on és ni on para, però... teniu, llenceu aquestes flors al Moro!...



— Begul, begul; aprofiti's ara que li toca.



— Vols venir de cantinera?
— Vés, vés, no!... Estàs carregat de romanços!..



— Adéu, maco!... Quan torni et portaré una orella de moro.



— Pensa amb la teva mare, fill meu.
— Amb les meves mares; que'l coronel ens ha dit que'n tenim dues.



— Per a quan vostè se l'hagi de tenyir, li recomano el meu tintorer, que té un negre que no perd.

instants crítics la contemplació del panorama no els tingués absorts i boca-badats.

Panorama he dit, i me'n retracto: no's veia res. Com si ens enrondés una espessa fumera, amb feina s'ovirava la falda de la muntanya. De les valls properes, de les serres llunyanes, res.

— ¡La boira! — cridà l'un. — ¡Calitja! — digué un altre. — ¡Es la broma! — exclamà un terç. Al meu entendre era aquest el quin s'acostava més a la veritat. Sí, la broma, i una mala broma la que ens jugava la Naturalesa.

El senyor Quim, boi enrabiad, renegava com un oriol. No podia utilitzar l'*ullera del avi*: debades l'apuntava per tots indrets. D'altra banda, tant era el greixúm que cobria els vidres i tants els nyanyos i patecades suferts per l'instrument baix el mal tracte de dues generacions, que adhuc amb el temps més serè i amb l'atmòsfera més diàfana per força havia de entelars-hi el paisatge.

Dinàrem sota d'uns pins, gentilmente asseguts a terra, amb aquelles senzilles comoditats de que gaudien els homes de l'època quaternària. Els pantalons tivants a punt d'escagitxar-se, les cames arronsades al estil de mòmia peruana, a l'una mà el plat i la forquilla a l'altre, envejava als micos perquè en tenen quatre, única manera amb que hauria pogut salvar el pa de la munió de formigues llamineres que l'invasien. Perquè allí de formigues i fromiguetes, mosques i mosquits, escarabats, escarabatets i escarabatons, i vespes i burinots i tot ordre de bestiar de sis potes no n'hi cabien més, com si al nostre entorn hi haguessin volcat totes les caixes de la secció de Entomologia del Museu britànic i per art de bruxeria logressin nova vida. Tal vegada Linneo i Cuvier ho trobessin força divertit, emprò per part meua rai, no'm plavia pas gens.

L'àpat resultà mal cuinat, com és ús i costum en semblants cassos. Sigué la gana la millor salsa i les exigències imperioses del païdor quedaren satisfetes amb aquella farcinata que, ben amanida i servida a taula, hauria sigut agradosa al paladar i un obsequi pels budells.

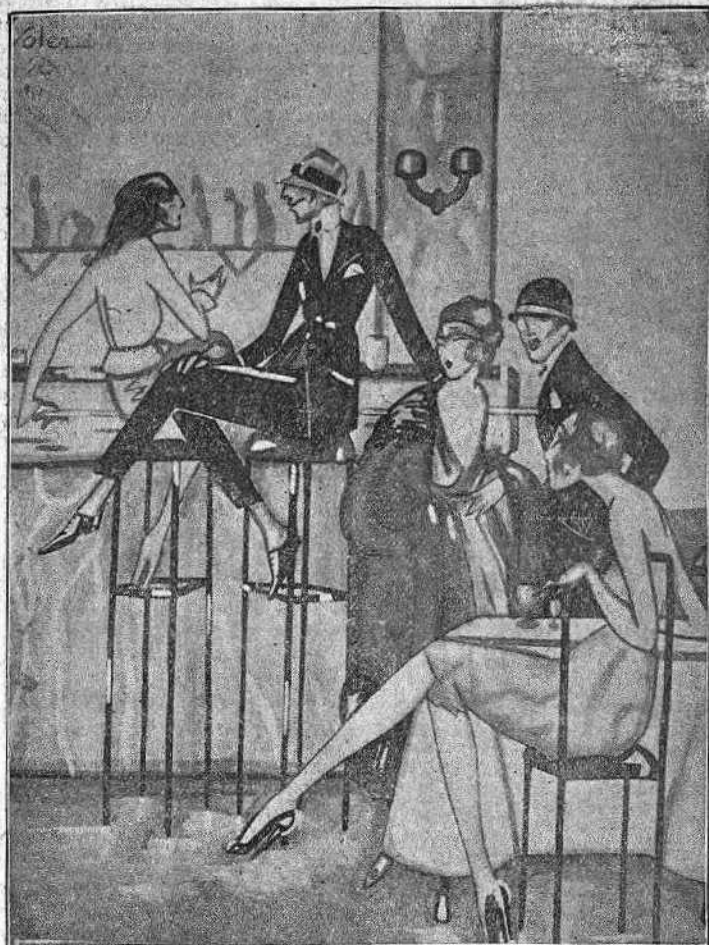
S'esvahí la boira, escombrada per un llevant precursor de mala tarda. L'amo del Màs de la Mola volgué de totes passades que contemplés el paisatge, com si la meua miopia no fos el primer obstacle per a conseguir-ho. Plantant-se'm al costat, amb el bras estès i aguantant a la mà un bastó que feia de puntero, em senyalava cap abaix a la plana, no sols els diferents relleus topogràfics, sinó els pobles, poblets i masies qu'ell conceixia pam per pam, de lluny i d'aprop. A la meua retina defectuosa no s'hi pintaven més que clapes de diferents colors, roig, ocre, siena, gris; igual que si em trovés al damunt d'un immens *pastel*, d'una monstruosa "*Sara Bernhardt*", amb dibuixos de iema, xocolata, atmetllat i mantega. Confonia la riera amb un camí, les baumes amb els turons, i el pobre senyor Quim, de mirada d'àliga, incapas de comprendre els defectes de la vista, es figurava, de bona fe, que tenia gust en fer-lo pernabatre.

Resolguí no contradir-lo, accedir als seus requeriments, a mirar lo que no veia, i amb ganes de calmar-li el mal humor, contestar afirmativament a les seves prèdiques i elucubracions de *Cicerone*. I l'home seguia la seva gratuïta conferència: "¿Veu aquell poblet de la dreta? Es Vilaxuta: hi tenim tres vinyes a parts. Ara miri un xic més amunt, seguint el llarg del torrent. Veu? Hi ha més cases i un campanar, oi? Doncs allí és la rectoria i l'església de Sant Joan de les Cuques. Hi tenim dos heretats i una masoveria. Ara segueixi més cap a l'esquerra, i al peu d'un bosc hi ha un gran casal, veritat? Un casal molt gran, amb una torra al costat, com un castell. Ho nota? Allò és una finca que en diuen "*L'Oreneta*", que l'àvia n'era filla, que l'aportà com a dot a benís dels passats..."

Aquesta descripció comarcal i l'inventari de les finques del senyor Quim hauria sigut cosa molt llarga, si no arriba el sol a amagar-se darrera una nuvolada. Presentint la pluja, deixàrem l'observatori, es donà per finida la lliçó i tothom preparà els estris pel devallament de la muntanya.

La Sió obria la marxa, baladrejant una cançoneta popular amb un doll de notes desafinades, estridents, doloroses, com si les fiquessin a les orelles amb filabarquí; amb tants i tants galls qu'el preu de l'aviram degué baixar per força, en tota l'encontrada; i amb uns esgarips i modulacions, que dubto que el Mestre Pedrell trobés lloc en cap pentàgrama per a apuntar-les. Darrera la cantadora seguïem els demés,

BARCELONA DE NIT, per Soler



Flors de cabaret

astorats pel temporal que anunciava aquell vent desencadenat qu'encegava al omplir-nos els ulls de polsaguera i voliaïnes.

Jo, avans de mig camí, ja no sabia on posava els peus. Començà el xàfec i s'accentuà la pressa per a arribar al cau. Patinava amb la pinassa mollà i queia tot sovint: ara d'esquena, ara de costat, car tenint la panxa grossa i els peus menuts, feia com una baldufa a l'acabar la corda. I sort de la companyia, puix de no aguantar-me fort és ben

segur que hauria anat a raure a qualque precipici, no contant-se mai més de mi, gall ni gallina.

Passada la riera, ben a les fosques i amb aigua fins a mitja cama, doncs l'havia revinguda la tempestat, vaig perdre l'esma i quasi bé els sentits. No sabia on era ni a on anava. Conduït i empès pels altres, fugí de mi tot recort, movent maquinalment les cames, no donant-me compte de res, inconscient en absolut, com si el meu jo anés dintre d'una olla tapada. No més sentia un dalè, un'ansia, un desitg dominador: arribar al Mas, descansar, jaure.

Mes al ficar-me al llit me sentia magulat, cruixir les conjuntures, enrampats els múscles, macades les anques, tèrbola la vista, adolorits l'om i esquena, les mans esgardiçades i sagnoses, necessitant una dormida de setze hores per a refer-me.

De retorn a Barcelona, un cop ben assegut al vagó, quan ja la locomotora xiulava anunciant-me la proximitat de casa, vaig fer una promesa, un vot, un jurament, digue-li com vulgueu: que mai més, mai més tornaria a cap excursió, ni a cap fontada pagesesca mentres allà al Cel no'm concedissin tres gràcies: allargar-me la vista, engrandir-me els peus i fondre'm tres arrobes de greix dels vuitantacinc quilos de la meua corpenta.

XAVIER ALEMANY.

INTERIOR, per Castanys



El papà, llegint.—Mira, «camas de matrimonio», a quinze duros.
La nena, al tanto.—Ah, sí?... Compri'n mitja dotzena, papà.

CANT DE GERMANOR

I

Dels nostres cors fem-ne un cor franc
que, encès d'amor, escampi llum.

Fem-ne un gran pom de flors de sang,
que embaumi el món amb son perfum.

I, ben units, en germanor,
de cara al sol,
sota'l cel blau,
el nostre cant abraçador
serà'l consol
del cor esclau.

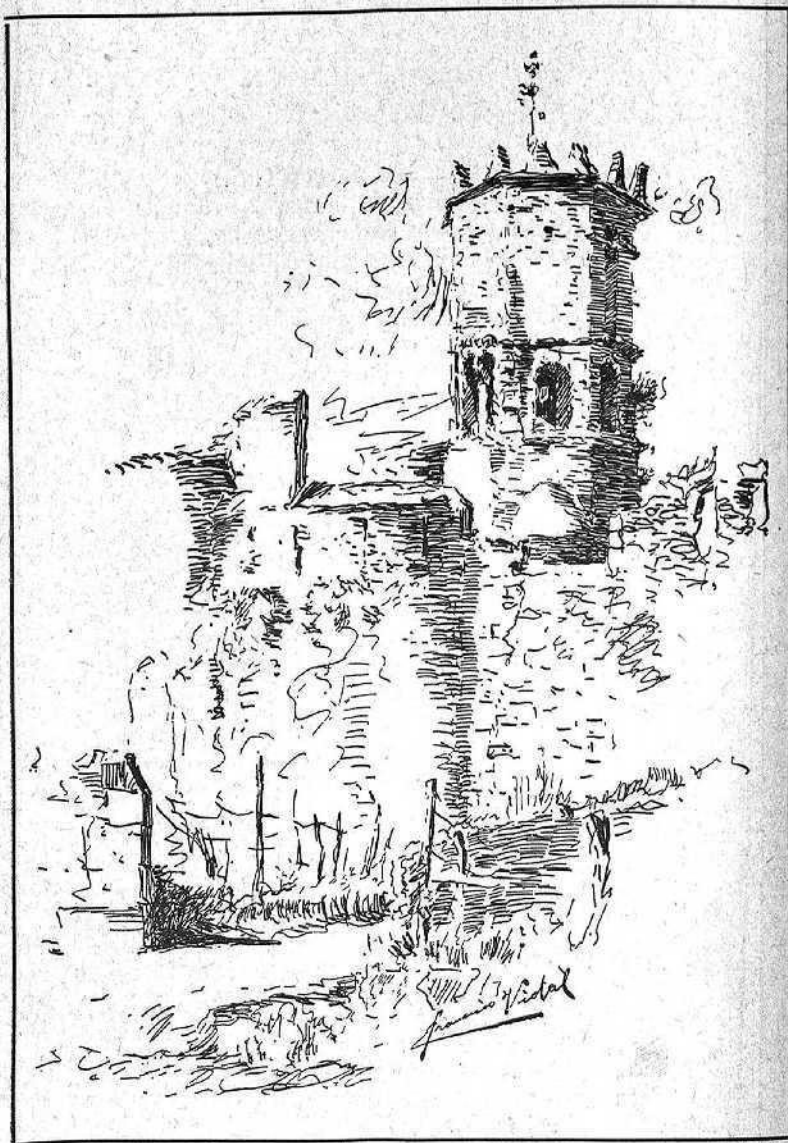
II

Cantem, companys;
cantem l'amor,
sense temor
als desenganys.
I com més anys,
amics, tinguem,
cantem, cantem
amb més calor.

III

Dels nostres cors fem-ne un sol cor,
sagrat tresor
del sentiment
que, en somnis d'or,
hem vist florir joiosament.
I, ben units, sota'l cel blau,
el nostre cant abraçador,
serà el consol del cor esclau.
Serà, companys, un cant de pau,
afirmador,
de llibertat i germanor.

IGNASI IGLESIAS.



ART DE LA TERRA

El campanar del poble que no és meu, per F. Vidal

A UNA GENTIL DONZELLA

Jo, que sé com esclata, rialler,
als ulls enfebrosits de juvenesa,
el primorós encís del goig primer,
auriolat de màgica dolcesa.

Jo, que sé com, roblerta d'inquietud,
entre albors d'una fita esplendorosa,
teixeix, així, plaent, el temps viscut
l'emblema d'una vida venturosa.

Jo, que sé com el nom d'enamorat
circonda de plaer a les donzelles
i en el seu cor hi posa un bell esclat
de dolces i inefables meravelles,

be prou que te'l diria el bell glatir
d'aqueixa delectança indefinida,
que encara res en sap del qu'és sofrir
i a quins ulls tant felicitat apar la vida.

be prou que te'l diria el dolç fervor
d'aqueix viurer ungit de benaurança
que, en ales del afany, porta l'amor,
entre daurats efluvis d'esperança.

i et diria també qu'ets tota humil
i a la vegada qu'ets tota encisera,
i enlairaria el teu posat gentil
i el goig de ta mirada falaguera.

i enaltint-ne la joia dels teus anys,
seguint de juvenesa la dretura,
cantaria el florir dels teus afanys
i l'esclat abundós de ta ventura.

Mes sàpigues que'l fervent anhel,
així com la esperança més daurada
posen més d'una volta un glop de fel
dins del cor, fent la vida desdixada,

que darrera el plaer, el sofriment
a voltes silenciós, traïdor, reposa
i va teixint l'estigma del turment,
miperant per damunt de tota cosa.

que l'excessiu encís d'una il·lusió
que d'un novell amor, feliça, brolla,
a voltes devé vana pretensió
i un desengany punyent la torna folla.

* * *

Lluita, estima i espera. Sols aixís
la vida, entre el desig, fervent, destrena
la hermoso cabellera del encís,
de gràcies i de rubor tot-hora plena.

i en el camí del viure humanal
entre el plaer inquiet de juvenesa,
l'amor, gentil així devé triomfal
i és pel cor flor de goig, llum de bonesa.

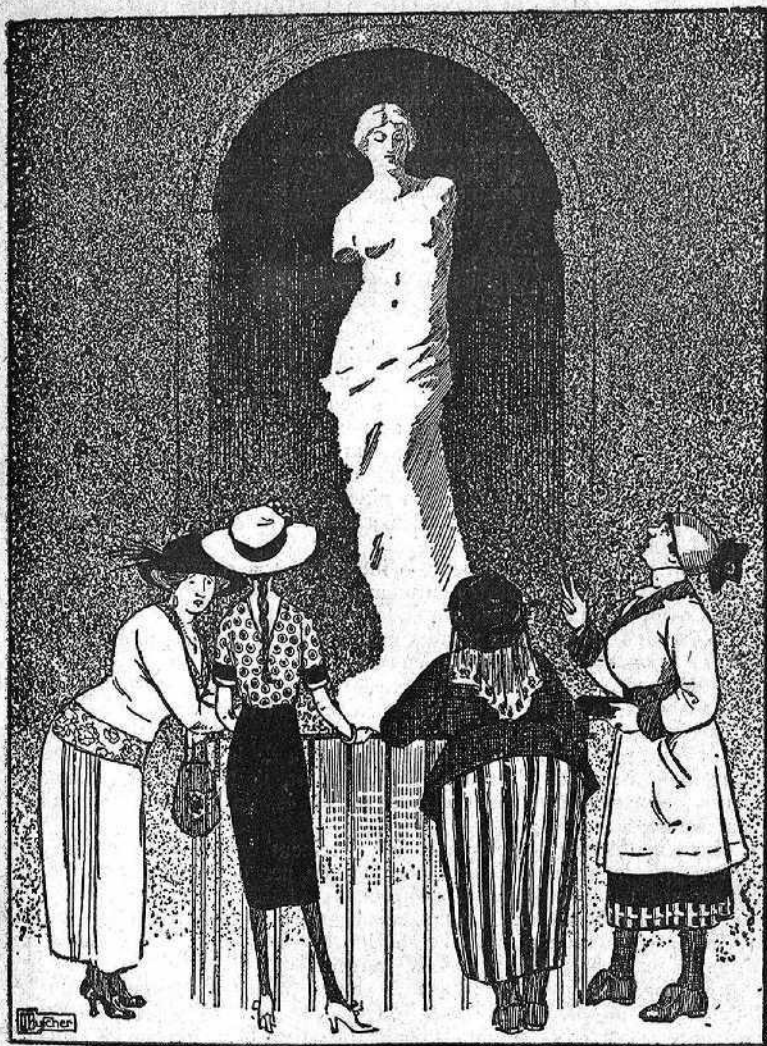
Ara davant tos ulls somriu l'encant
d'aquesta joventut d'amors florida.
I les hores, inquietes, van passant
i a dintre del teu cor tot, ara, és vida.

No malmetsis, amiga, l'ocasió
d'aquesta delectança benaurada
perquè, d'un bell somriure, la cançó
no més la sentiràs una vegada...

FERMÍ PALAU CASELLAS



CARICATURA ESTRANGERA, per Bucher



La Critica

La treta de l'Enriquet

Acabaven d'asseure's tots al voltant de la taula, quan de cop se senti la veu d'una de les dones de la cuina qui clamava:

—Mestressa, mestressa! Venen la senyora Turquin i la seva filla Nuri. Ja són quasi a tocar l'era de les trumfes!

La presidenta d'aquell dinar, cuità a tapar amb la cobertora — que encara fumava — la monumental sopera blanca, tota cenafada per graciosos fils daurats; pegà llambregada a l'herèu i sortí a l'encontre de les nou-vingudes.

No havia encara passat el lllindar, quan les forasteres ja atravessaven per entre els *parterres* florits, que s'allargaven a banda i banda de les blanques parets del nou edifici.

* * *

Mentre la vídua del màs Fermal feia la presentació del nous hostes, cap allà defora, se sentí un xiscle agut, seguit d'intermenable: uic... uic... uic, d'un gosset; era el de les senyores, que corria ranquejant i tremolós vers elles, sens gosar posar una pota a terra.

—Reina santíssima! — clamà la mare — aquests gossots han mossegat al Lulú!

—Ai, probissó! — feu la filla, aixecant-lo per les potes del davant, tot fent-li un malaguanyat petó a la punta del morret, d'un morro negre i lluent com d'un gos lleminer.

—No ho estranyi, senyoreta — intervingué la minyona — com que'l *Sangrat* ha vist que'l de vostès ensumava a la gossa i està d'ella tan gelós, li ha clavet, sols per a escarmentar-lo, una suau dentellada.

Vaia unes bromes més pesades gasten aquests gossots; amb una mica més se l'empassa sencer de viu en viu!

—Mira, Dolors — feu la senyora Antonia — tanque'ls al corral i de passada baixa un parell de cadires de la sala del davant, que les senyores ens acompanyaran a dinar.

La senyora Turquin s'assentà a l'esquerra de la mestressa. Al costat d'aquella s'hi assegué l'hereu i, prop d'aquest, la Nuri. Aixís, d'aquesta manera, s'anaven distribuïnt els demés, çò és, un jove i al seu costat una damisel-la.

La Nuri s'enfilà el peter a la falda, tement una altra embestida dels llebrers que ja s'havien escapat i campaven per dessota la taula, obrint ses rodones narius al ensumar quelcom.

Feia bona estona, que'l silenci, solament era interromput pel xerrupeix de les darreres cullerades de l'escudella, d'aquesta escudella greixosa de festa major i ningú gosava iniciar conversa.

Per fi, l'Ignasi, un dependent de comerç que havia vingut de Barcelona uns dies abans, amb la santa intenció d'estar lliure d'altres forasters, per aixís poder *flirtejar* més desembarassadament a la pubilla, aquella xicota de divuit anys, plena i rodanxona de cara, amb uns ullarros negres i tentadors, que li fulguraven per damunt ses galtes, fresques i rosades com un rovelló d'aquests tan tendres; aquella noia que feia glatir i bo-bejar a tot el jovent de més posició d'aquella encontrada i, que ell, el flam-mant botiguer, envalentonat per sos ardits de bon salta taulells, és pensava lograr tot seguit en fer-li bàtre el cor, per aixís donar amb més se-

guretat el cop decisiu i fer-li compromís de paraula abans d'entornar-se'n a ciutat.

—Vaja, jovent, que tots plegats semblen una colla d'ensopits. Amb un àpet com aquest que tant honoren el bon gust i esquisidès d'aquesta casa pairal i, demés presidits de tan bell estol de damisel·les que mateix que toies de fragants olors ens embaumen els àmbits d'aquesta sala? No tindrem tan sols uns galants mots de remerciament, per a quines escampen l'alegria i bon humor?

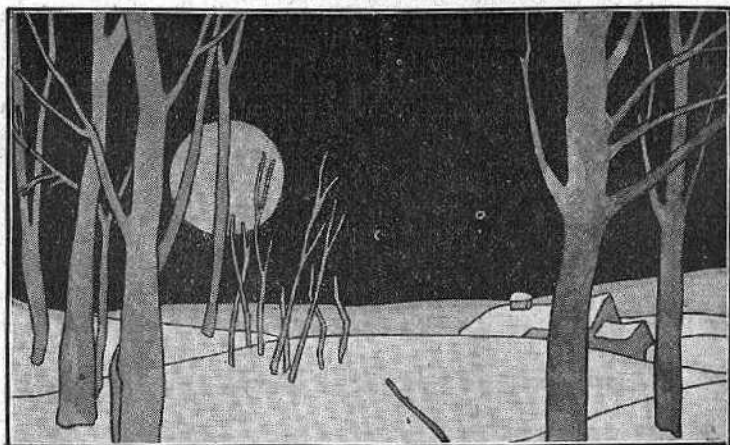
EN EL «CAMERINO», per Soler R.



—Quin anell m'has regalat!... Et deu haver costat molts quartos.

—Ja saps que jo, amb les teves coses, no m'ho prim.

RETRATS DE HIVERN, per R. Tona



Donya Neus, fabricant de panallons

—Oh, sí, — contestà la Nuri — Veig que'l jove està posseït de plena raó. Ningú ha obert la boca fins ara, sols no hagi sigut per a endrapar.

—Aveïam què'ns conta vostè, Marian, que és un dels més actius i entusiastes organitzadors d'aquesta festa, ja que enguany ha assolit un èxit tan gran com cap altre s'hagi vist?

—Mercès per a els elogis, qu'ls considero immerescuts — contesta l'herèu — jo no he fet tant com es pensa, sols he sigut un dels tants, que hi han contribuït amb son modest ajut.

—Vaja, no siguem tan modest — li tercià la Turquin, boi creuant-se un esguard d'intel·ligència amb la seva filla. — Fa tres o quatre dies que per conducte d'un ocellet d'aquells tan xerraires, sabem que va baixar a Barcelona amb el pubill del Màs Tranquil, sense que tinguessin l'atenció d'honar-nos amb una visiteta.

—Veurà, senyora Turquin — respondejà l'al·ludit, tot axamuscant d'aquella inesperada sortida — en casos com aquests, un home sols va per a enllestir feina i més encara, anant tot el dia amb els companys de comissió i que crèc ben natural deixar per a més bona ocasió, la complimentació als amics.

—Ah *picaro* més que *picaro*! Tant malament se l'ha tractat a nostra casa, les vegades que ha vingut a veure'ns?

—Es, que...

—No se li admeten excuses. ¿Pensa que no'ns assabentàrem, que amb el seu amic anaven a complimentar a les Florenses? Si fins s'hi quedaren a dinar i tot!

Mentre mare i filla anaven filigranant aquella avivada xerrameca amb el gran del Màs Fermal, l'Ignasi, el dependent botiguer, se les enfilà per llur compte amb la pubilla, tenint-la continuament amb una estudiada rialleta a flor de llavi.

La minyona vinga fer viatges del menjador a la cuina i de la cuina al menjador; ara arreplegant els plats d'un a un, o portant-ne altra estiva de nêts i lluent, que'ls anava distribuïnt davant de cada convidat.

Si aquests no haguessin romàs tan interessats en servir la hilaritat ja ben animada, haurien pogut notar que, quan la serventa es corbava per a canviar el plat del mosso, tot de sobte li esdevenia un brusc moviment, mateix com si es sentís la fiblada d'una bestioleta que se li clavés damunt les carns; tal eren les pecigades d'en Marçal, que li endinzava a les palpes de les anques.

Aquell dinar que havia començat entre la més gran desanimació, anava prenent caïres tan interessants, ja, que cada hu se les embrancava pel seu compte.

Les Turquins tenien presoner al pobre herèu, marejant-lo amb un reguitzell de preguntes tan indiscretes, que ell, per polidesa, les anava capejant ben a desgrat.

La Conxita, per altre cantó, anava aguantant el xàfec d'amorettes que li descapdellava el salta taulells, trovant llarga i enguniosa l'hora en que podria eixir d'aquell interminable avorriment.

En Marçal, vinga fer brincar a la Dolors, cada volta que se li presentava a tom; fent-li enrogir aquelles galtes colrades, que per moments li prenien uns tònics acarminats.

El senyor Parellada, el music major, are deixava anar algun mot escaducar a la nevoda de la vídua, o bé s'entretenia en tirar quiscun ós als gossos, que'ls craquejaven amatents dessota la taula.

L'amiga de la Conxita, una noia rossa i pigada, parlava de modes amb la pentinadora, que seia a prop seu; clavant de tant en tant una llambregada a un joveuet, qui encara no havia obert la boca.

El *Lulú*, el gosset de la pretendenta del fill gran del màs, vinga geure a la falda de llur mestresseta; obrint, de tant en tant, uns ulls d'esporuïment, el veure's creuar arran seu els llom cerdosos del gossos de la casa, que amb el morro caigut a terra, ressegueixen per tots indrets.

L'Enriquet, el més menut de la colla, que estava a l'altra extrem de la taula, costat per costat del mosso, no deixava de pit a son germà; comprenia de la manera angustiosa que devia romandre, voltat per aquell parell de gates maules que, amb l'escusa de la festa major, havien anat a conquerar-lo.

Aprofitant-se de la distracció de tots els comensals, es va esmunyir com una anguila per dessota la taula, tot empenyent el *Sangrat*, ben aprop de les faldilles de la Nuri. Alesores, agafà per una orella a n'el gosset, i, d'una revolada el tirà damunt el llebrer. Aquest, quan es vegé al seu damunt aquell intrús, se li abraonà pegant-li mossegada al clatell i fent-li donar un revolcor per terra. La víctima s'esporuguí i, desorientada, emprengué correguda cap a fora, perseguida pel mateix *Sangrat* i la gossa, que l'acorrallaven amb cap bona intenció.

Als crits d'esglai del gosset peter, s'aixecaren tots de taula i essent al portal, es trovaren amb l'hereu, que havia estat prou amantent, clavant una puntada de peu als seus, fent-los allunyar rondinant i amb la cúa entre cames.

Mentre tots, al defora, miraven i compadien aquella bestioleta que's revolcava per terra llançant llastimosos alarits, l'Enriquet, el caganíu del màs Fermal, sortia de quatre grapes per l'altre extrem de la taula, duent marcada al bell mig del rostre, una rialleta de satisfacció i picardia.

TOMÁS TORRENT I ROIG.

TREBALL!...

Treballant se redueixen
els camins entre nacions.
Treball! ancla salvadora
quan perdem les il·lusions.
Sa energia és font de vida,
la grandesa d'ambdós mons.

Ets el corn de la abundància
Déu de Pau. Déu de virtut.
Ets el bàcul que'ns apoia
en la nostra senectut.
El millor timbre de glòria
de la nostra joventut.

Alces temples sobre roques,
treus tresors del fons del mar,
treus palaus de dintre el marbre
i del arbre secular
treus vaixells, que portne vida
des d'un mar, a l'altra mar.

Les tenebres il·lumines,
del mar solques l'infinit.
enderroques les muntanyes
i alces torres de granit.
Sense tú, el cim de la Glòria,
mai ningú hauria assolit.

Ta potensa creadora
brilla en tots els horitzons:
fas que amb pell de fera indòmita
s'encatifin els salons
i les dames s'engalanin
amb les plomes dels paons.

Tot s'inclina a ta grandesa,
tot renaix al teu voltant
Ets le símbol de la força
i el turment de l'home errant,
Beneida ta constança
que treu llum del diamant.

Sense tu no hi ha alegria,
no hi ha vida, no hi ha amor.
Sense tu no hi ha esperança
de fruir d'un món millor.

Ets el pà de la família
de l'honrat treballador.

El treball aplanà el bronze,
l'acer dóma, labra l'or.
Si ens el dóna, Déu, per càstic,
beneit sigui el Senyor
ja que, amb ell, ens proporciona
benestar i pau i honor.

Qui el treball mira amb despreci
és un ser desventurat.
no compleix la llei suprema
de la humana Societat.
Enemic serà dels homes
i de tot lo que's creat.

Embeleix la nostra vida
el treball quotidià.
Serà forta i gran la Pàtria
mentre ens plagui el treballà.
No hem de temer mai per ella,
que el Treball ens és paisà.

Són les teves martellades
l'etern ritme del Progrés.
Oh! Treball, qu'es perfeccioni
l'obra teva més i més.
Si Plató va despreciar-te,
dels dos mons rebs, ara, el bés.

I quan s'ona l'hora augusta,
l'hora augusta del Treball,
roden màquines i aixorden
pels espais els cops de mall
i ferreigen les cadenes
dins del mar ancles avall.

A la guerra destructora
fas la guerra laborant.
Quin dolor! veure tants homes
morí, temples devastant.
Dir podries: Perdoneu-los
que no saben lo qu'es fan.

JOAN REDONDO

Records de patria

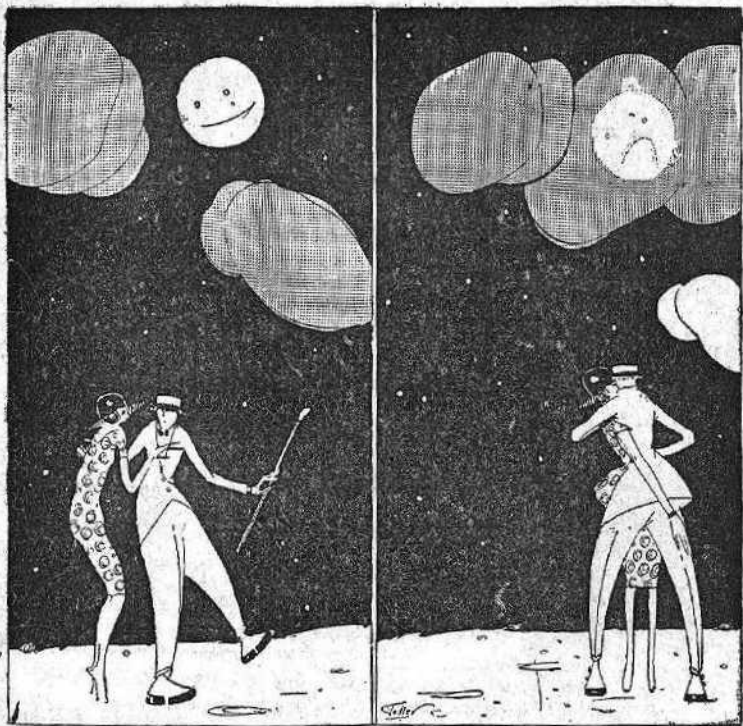
Al bon amic P. R. C.

Pel que ja coneix Galicia, la regió mes poètica d'Espanya, aquestes ratlles potser no interessaran, però tal volta li recordaran una emoció; la que jo he experimentat al visitar Santiago de Compostela. Aquesta ciutat monumental, és la nota sèria, quasi be podriem dir-ne trista en comparació de l'alegria que regna a les seves germanes de son entorn. Tant Corunya, Ponte-

vedra, Vigo, Ferrol enfi quasi totes es distingeixen per la parla dolça del sexe femení: quan un passa i no'l coneixen, el segueixen amb la vista, però no amb curiositat, molt al contrari, com invitant-lo a saludar, a dir-les'hi quelcom; fins i tot somriuen. Quan parlen ho fan amb un to de confiança, d'una bondat exquisida i espontaniament.

I portant-ne aquesta formosa im-

NOCTURN, per Toller



—Deixa't besar, per favor!
—No, que ara ens mira la Lluna...

(...Mes ella, sempre oportuna,
complan als malats d'amor!)

presió en nostre anim arriuem a Santiago, amb un cel gris permanent, que s'encomana als seus habitants i així es veuen totes les cases que gasten el mateix color, com una mena de rovell, que la pluja es cuida de conservar fent-lo torna negre. Aquí tot són obres d'art arquitectònic. Moltes esglésies, totes elles cosides de filigranes artístiques, hospitals, palaus, més esglésies i més combinacions escultòriques, però això sí, totes del mateix color.

Cap als afores hi han uns jardins anomenats "La herradura" desde on es divisa bonic paisatge i tot badant, atrau nostre atenció un bust, mes ben dit, tot un altre monument però aquest, modern i de marbre blanc que fou fet pels gallegos aimants de sa terra a la excelsa poetissa Na Rosalia Castro de Murguia; amb curiositat remarcada donem una volta a son entorn i llegim "Viva Galicia", una simpatia gran experimentem. Mes al

finir la volta, veiem una corona de bronzo, una tant sols, la unica i que la pluja ha fet marcar uns regallims a la pedra; ens hi acostem, llegim, i diu — A Rosalia Castro — Els catalans. — Al mitj quatre barres. Cor presos, silenciosos, venen a nostre pensament recorts de patria, una ona d'esperança, sentim en nostres venes. Es precisament el 11 de Septiembre.

Al darrera hi ha gravada al marbre una poesia de la que només em recorda uns versos. "Adios, adios que me vou,—herbiñas de camposanto; — donde meu pay s'enterrou, — herbiñas que biguey tanto, — terríña que nos criou."

I aqueix plany galleg, els regalims de les quatre barres, el "visca Galicia" i el cel gris, fins a mi i tot m'entristeixen, i torno o ciutat murmurant: — "Dolça Catalunya, Patria del meu cor, quan de tu s'allunya d'enyorança es mor..."

CAMALÓ.

Santiago, Septbre. 1921.

EL PESCADOR FILOSOP, per Vton



—Es un truco que m'he inventat. Quan trenen el cap per a mirar l'hora, els fusello.

EXCURSIONISTES, per Bon



—Les muntanyes de pedra, si no són d'En Gaudí no m'acaben de fer el pes per ara.

FORASTERS, per Vidi



— No cal que pugem a veure'l aquest panorama?...
— Quines ganes!... Si per dos rals ens el podem ficar a la butxaca.

PLENITUT

Passeijaves avui sola per l'horta
i has aixecat ton braç a un presseguer
i com si el Cel t'hagués obert la porta
el Sol jugava amb tu clà i rialler.

Han abastat un préssec tes mans fines
d'una branca torçada per tant fruit,
les fulles s'han mogut fent-te joguines
i el vent a l'horta feia un poc de bruit.

Tot abastant la fruita de la branca,
ton front d'esposa un préssec ha besat,
i ha esdevingut ta cara un xic més blanca,
i l'aire et duia cants d'eternitat.

Han gustat els teus llavis l'ambrosia
d'aquella fruita dolça or i carmí,
i l'arbre s'ha enjoiat amb ufanía
perquè t'ha vist com ell, fruita a collí.

AL CIM DEL MONTSENY, per *Picardol*



—Gualta, tu, quanta blancor.

—Si, noia, sembla un diari d'aquells temps de la censura.

* * *

En ta falda curulla ja de vida
joguineja un infant plàcidament;
una pomera et duu flaira exquisida
i ara, l'horta et contempla blanament.

Com la fruita caiguda de madura,
has aixecat ton fill de cara al món
t'ha saludat amb psalms Mare Natura
i un raig de Sol, ha lluminat ton front.

Llavors ha rumbejat l'horta amaranta,
les flors s'han esberlat plenes d'encant,
l'ocellada ha passat, canta que canta,
el vent, bo i bramulant, et deia santa...
Era l'amor, la vida triomfant!

JOSEP PONS TIG.

Històric

En un poble de la rodalia de Barcelona passà un fet que amb el temps arribarà a passar a l'història i es el seient: Hi havia un home que li deien En "Josep de la Gràcia" el qual renom li esqueia molt, doncs, era molt graciós. Anem al grà; tenia son pare mort a dalt de la cambra, i vingué Mossén Vicens, el rector del poble, a donar-li el pesam i després li digué: "I doncs, Josep, què li vols fer dir a ton pare?" (referint-se a les misses o oficis). A lo qu'ell contestà: "Miri Mossén Vicens jo ara en baixo i no li he pogut fer dir res. A veure, puji vostè a veure si li pot fer dir alguna cosa.

JAUME DEU MANGES.

UN PAGÈS A CASA L'ÓPTIC

(Conte vell)

—Déu lo quart!

—Passi endavant.

—Que hi és l'amo?

—Servidò.

—Doncs, ja veurà; miris, jo sóc el Xic de càl Noi Gran. Vostè no em coneix?

—(Ni ganes).

—No hi fa rè; em presentaré.

Jo venia aquí, perquè, segons m'ha dit en Solanes, vostè fa ulleres... d'això

que es posa damunt del nas...

—Molt bé; digueu què fa el cas.

—Doncs fa el cas que un servidò fa un bon grapat de setmanes

que, per un cas necessari,

em convé llegir el diari,

i em tin de quedà amb les ganes

—Comprenc; no veieu les lletres.

—Veig una cosa borrosa

que no sé el què és, una cosa

que per mi tot són etcèteres.

—No parlem més.

—I a Corbera, que és el poble d'on soc fill,

he notat que el noi Pubill,

que es trobava de manera

que d'aprop no hi veia rè,

d'aquesta eina va firar-se,

i no fa més que posar-se

això al nas... i llegeix bé.

—Mireu, bon home; aquí hi ha

l'escala de l'oculista;

ara provarem la vista

i sabreu què heu de portà

Aquesta forma d'ulleres

us agrada?

—Sí, són maques;

prò castiguen les butxaques.

—No; són barates.

—De veres?

—Pocs diners us costarà.

—I vol dir que fent-ho així

servidor podrà llegir

tot allò que em convindrà?

—Segurament.

—I a tothora?

—Teniu la vista cansada,

i aquesta peça preuada

us serà una auxiliadora.

—Som-hi, doncs.

—Proveu aquestes

i llegiu aquest papè.

Ho veieu clar?

—No veig rè.

—Qu'és estrany. Fora protestes;

proveu-vos aquestes, ara.

I llegiu; què diu això?

—No ho sé pas.

—No ho llegiu?

—No.

—Això sí que és cosa rara!

Però de totes maneres,

ho veieu clar...

—Veure-ho, sí.

—Que ja en sabeu, de llegir?

—No; i perxò em vui comprar ulleres.

SALVADOR BONAVIA

Un curt de geni

(MONÒLEG)

Mirant a les butaques.

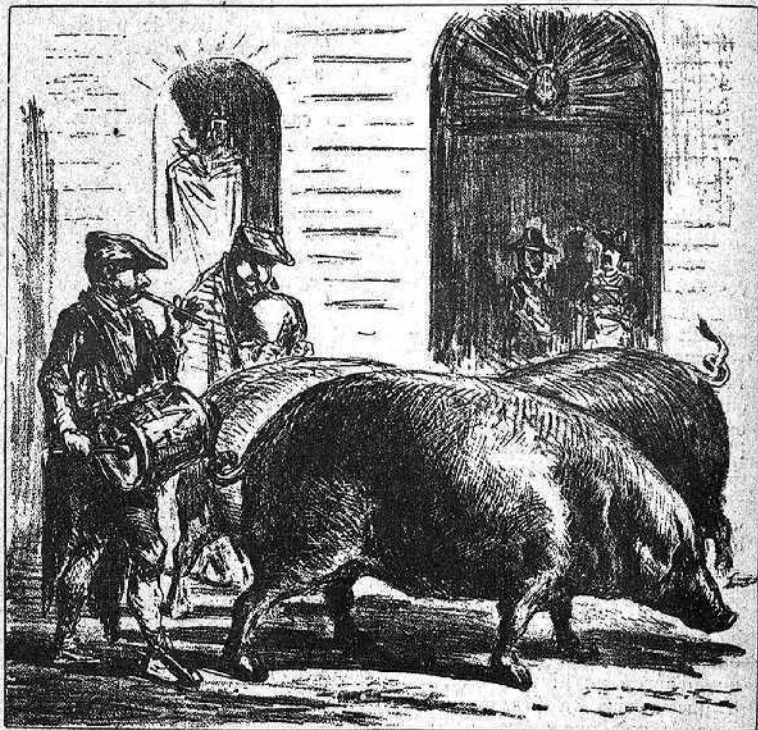
Bona nit i bona hora, senyors. ¡Ai Mare de Déu, que gent que hi ha! Servidor venia per a despedir-me... per a... pendre comiat, però em sembla que m'en donaré vergonya. Jo que'm pensava que en aqueixa reunió només hi trobaria quatre amics per a contar-los-hi una rondalla, per a celebrar l'acabament de la temporada d'estiu, i em trovo, tot d'una, entre mig de tots vostès, una reunió tan escollida. Oi! i fins senyores! Verge santa, què els diré? Vaja... que no'ls podré dir res, sóc tan curt de geni!

.....

Figurant que enraona amb una senyora de les butaques.

Curt de geni, sí senyora; curt de gambals, no senyora, per ara

CARICATURES D'ANTANY



ELS PORQUETS DE SANT ANTONI, per Tomàs Padró

—Si d'això en diuen porquets, no sé què seran porcs!

gracies a Déu encara no m'en manquen de gambals i sempre li demano a Nostre Senyor, que me'ls conservi sencers els gambals, i si pot ésser amb augment.

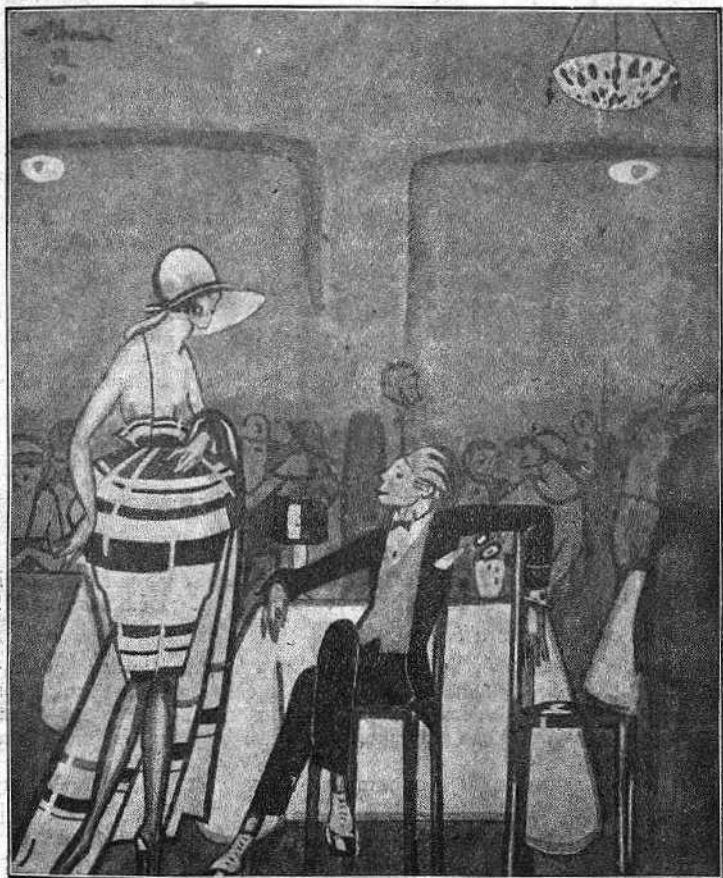
Mossén Rap, el pare capellà de les monges Felipones, cada dia em repeteix que amb tant d'encongiment no faré carrera, no passaré de sacerdot de missa i olla i que portaré pocs capellans a l'enterro.

Lo primer i allò de l'olla, ja em sap força greu, però lo darrer tant me fa, com que no seré jo qui els tindrà de pagar!

Reposat i amb un tò molt familiar com qui conta un quènto.

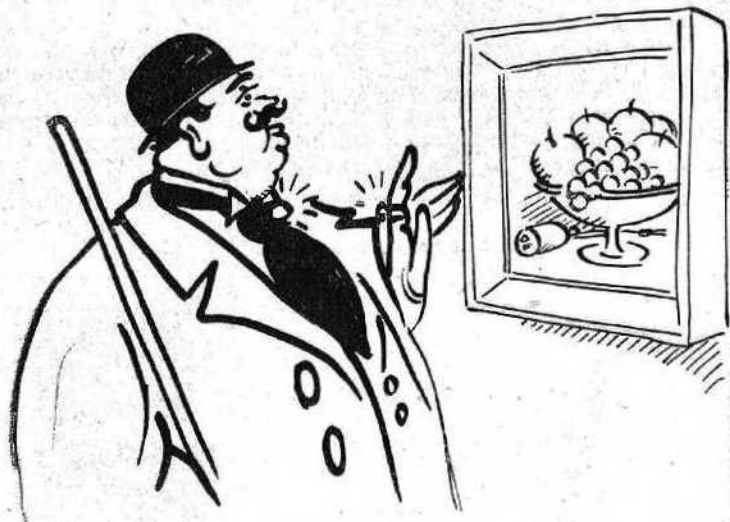
Serveridor, segueix els estudis eclesiàstics, el ram de la església; tot

A L'HORA DEL «TANGO», per Soler R.



—Ai, Marguerida,—qu'és avorrida —la mala vida!...

L'ACAPARADOR, per *Pícarol*



—Hola!.. Un pintor de substàncies?... Valg a comprar-li tots els quadros.

mon anhel és el d'esser un predicador de fama, no desitjo sinó ensorrar troncs a força de llatínorums que ara casi ningú els enten, ni els mateixos que'ls enjegen trona avall. (*A mitja veu*). Això els ho dic a vostès en confiança, perquè a mi no m'agrada mormurarà del pròxim (*Petita pausa*).

Torna a pendre el tò familiar

Quan jo arribi a rector, buscaré una majordona jove, revingudeta, de bon veurer, que'm faci els quefers i totes les feines de casa. Les joves van millor que les velles, son més... *netes* i endressades.

Dirigint-se a un punt determinat de les butaques.

Escolti, aixericda, es vol comprometre vostè pera quan arribi el cas? No rigui, dona accepti, vostè farà per casa perquè... ¡Déu nos en dó! (*Senyalant que té la cara bonica*).

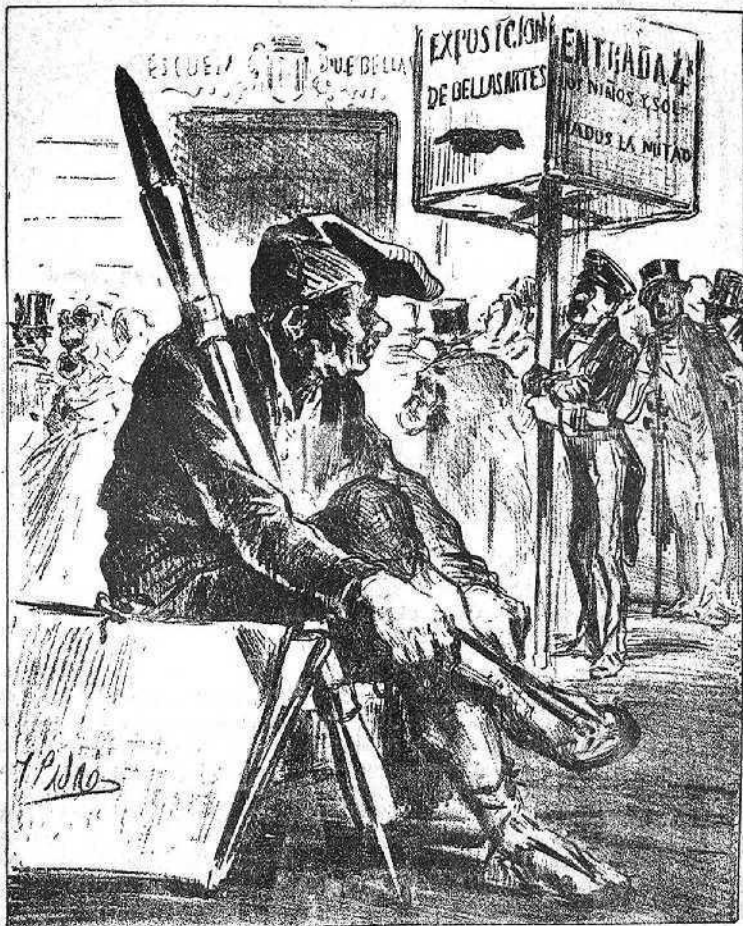
Ja ens la passarem bé, ja! Tinc molt bon caràcter, i la dona que estigui al meu servei, la tindrè recatada com la custòdia d'en Daroca, cor que vols, cor que desitjes, mai un reny, mai una disputa, no la faré anar cançada, perquè encar que un hom sigui llarc de gambals, diuen que sóc curt de geni.

Si la feina entrebanca, buscarem una *antiana*, que junt amb el sagristà facin la llimpiesa, per a que això sí, a casa no hi vui pas cap recó brut. Sóc net de neixença, no puc veure en cap part del món que s'hi facin trenyines. Mossén Rap diu que sóc un èstrenginador ambulat, i m'en alabo.

Vostè sols se ocuparà dels llits, de la roba blanca, de la cuina i de la netedat dels vasos sagrats, sobre tot les... canadelles. (*Pausa*).

La nostra vida serà plàcida, quieta, patriarcal. Usualment menjarem escudella, amb les tres carns, carn d'olla, un platillo, i postres, allò que diuen els menestrals: "sota cavall i rei"; els dies de festa, ademés, un pollastret rostit, o una cuixa d'anyell, o bé un conill a la bras, hi tinc una dèria per a el conill; i en el temps de la caça mai ens mancaran perdius, becades i alguna llebrota. En les grans diades senyalades, com són Nadal, Pasqües, Cap d'any, els nostres sants patrons i la Festa Major, aquests dies l'olla gran dintre la xica, lo que s'en diu un va i tot.

CARICATURES D'ANTANY



ACTUALITATS, per Tomàs Padró

—Calcem-nos bé les espartanyes, i anem a veure l'Exposició.

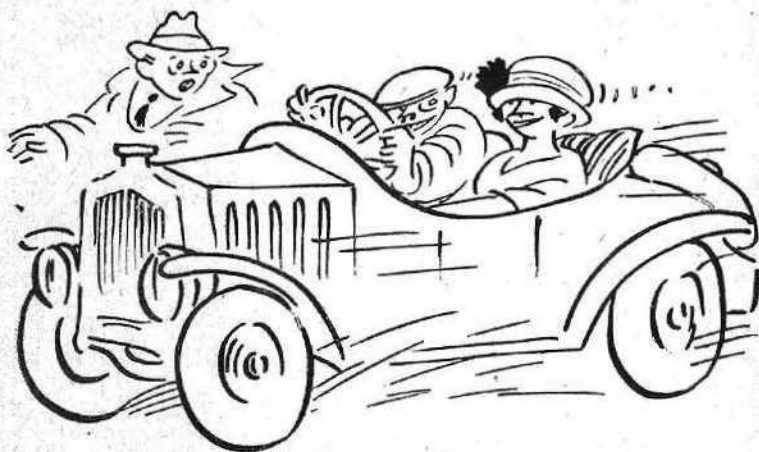
De cafè en pendrem cada dia i en el celler quatre botes arrengrerades plenes d'un bon xare-lo, esperant tanda.

Per Sant Martí matarem porc, per a que a casa no vui que mai hi falti llangonça. Una rectoria sense llangonça ja no és rectoria. La llangonça és necessària per a certes ocasions en què de cop i volta arriben convidats i forasters.

Tindrem hort i jardí. Cuidar i conrear l'ort, les verdures, les llegums, les patates, les cols, els naps, les escarxòfes, les xiribies, i el regar el jardí i cuidar les flors, serà feina meua. Unes mans bàrrueres ens ho farien malvé, ens ho espatllarien, i les flors tendres són molt delicades; jo tinc una passió per a cuidar poncelles!

Pausa llargueta.

ELS DRAMES DE LA VELOCITAT, per Picarol



— Ai, amaga'm, que és el meu marit!

— Què vol dir!... Que pugi, que li farem pagar la bencina.

Per a la Primavera, assentats al porxo, entre mig de roses, hortènsies, violes i clavells, veurem els oronells com s'empaiten, els ocells com porten al bec la brossa per a fer llur niu, i des de el nostre niuet sentirem els harmoniosos cants dels rossinyols, cardines, merles, verdúms i passarells.

Al estiu, farem la mig-diada i cap al tart, en el dies calorosos, com serem lluny del mar, ens banyarem al safareix de l'ort, on hi tirarem un quilo de sal per a fer aigua de mar.

A la tardor, cul·lirem les castanyes, les figues i els codonats per a fer la confitura; els aglans pel porc, trepitjarem els raims i farem caurer les olives. ¡Ja veurà que divertits són aqueixos jocs camperestres i pastoriis! I, finalment al Hivern, en aquelles nits llargues i fredes, abans de buscar la escalforeta del llit, fugint de les gelades, quan el vent, la pluja i la neu, assotin els finestrals de la nostra cambra arraulits al escó de la llar amb un bon foc, entre trago i caixelada, jo li contaré les vides dels

Sants Patriarques, des de Sant Cristòfol nano, fins a San Pancràs gloriós, o bé els fets històrics més culminants del vell Testament; com aquell de Dalila quan va esquilar a Samsó amb unes estidores de gitano, perquè encara no hi havia aquelles màquines que esquilen els homes com el bestia (*Pausa*).

Què li sembla el meu programa? ¿Eh que no sóc tan curt de geni com diuen?

Pausa. Mira per a totes parts del teatre com qui vol confiar un secret i no gosa. Per ultim, decidint-se, amb veu més baixa, diu:

I ara aquí en confiança, entre nosaltres dos, si vaig a provar que servidor no n'és gens ni mica de curt de geni! Escolti:

Canvi de tò, aire decidit amb desparpajo, sense hipocresia.

Si en lloc de les oracions, novenes i vides de sants, vol musica, vol juerga... olé! olé!, jo sé de tot. Li cantaré el *Morrongo*; el *Ven i ven*, el *Colón Colón treinta y seis* i hasta allò de: *Ay Ramón no me busques las cosquillas que'm venen esgarriances*. I si en vol més fins el *tàpame*, *tàpame*... Fa que no sóc tan curt com diuen?

Pausa. Mirant i dirigint-se a una altra part del teatre.

Sí senyora, sí, jo vaig anar a aprendre tot aixó i fins més i tot al Edén, al Folies, al Moulin, a tots els music-halls, m'he colzejat amb copletistes, tanguistes i camareres, però no hi vaig anar amb l'intent de pecar, que Déu m'en lliuri!, sino de veure, d'inspeccionar com i de quina manera pecaven, per mor de que quan aribés a confés i vingués al tribunal de la penitència un pecador o pecadora d'aqueixos, amb experiència li pogués aplicar la penitència justa que's mereix, no donant peu a què m'enganyés. Ara vostè ja ho sap i no faci mals pensaments.

Pausa llargueta. Mira fixo a una altra part del teatre. Accentua el desvergonyiment.

Veu? Ja ni ha una altra que'm fa l'ullet. Ha sentit allò del *Morrongo* i ja la tenim armada, i que vagin dient que sóc curt de geni!

Canta i balla un repertori lliure, picaresc, carregat de mostaça, i al acabar cau el Teló.

RAMON FRANQUEZA I COMAS





TAULA ALFABÈTICA D'AUTORS

TEXT

	Pàgs.		Pàgs.
A. R.—Niu d'amor.	108	Dedeu (Feliu).—Drama.	14
Albert (Salvador).—Ei monjo blanc.	56	Den Masdeu (Jaume).—Històric.	177
Aldavert (Pere).—«No hay novedad».	144	Divi Pañella (A.).—Intima.	88
Alemany (Xavier).—Muntanya amunt i muntanya avall.	157	Divi Toldrà (Jaume).—Rosina.	30
Alemany i Borrás (Josep).—«».	32	Fargas i Batlle (A.).—Cant als arbres.	75
Arnau (Miquel d').—Relativitats.	70	Fernández-Burgas (Alfons).—El secret del record.	112
Asmarats (Josep).—La dama enamorada.	44	Ferrer Gibert (Pere).—La lluna de mel.	132
Ayné Rabell (Joaquim).—Venjança!...	28	Franqueza (Ramon).—Un curt de gentl.	178
Badoret.—Maleit vent.	96	Gai (Geroni).—A muntanya.	128
Barbany (Josep).—La Glòria.	81	Oironella (Frederic).—Quietud.	67
Barceló i Bou (Ll.).—Regatejant.	39	Oraells Castells (Emili).—Intima.	151
Barcelona (Joan).—Bolves.	143	Grahiç (Jasep).—Esperant als marits.	47
Baucells Prat (J.).—Redolins per a l'Auca del Mal Pastor.	16	Graugés i Camprodón (Feliu).—Poemes de la nit.	108
Bernet Torras (Josep).—A soles.	143	Iglesias (Ignasi).—Cant de germanor.	163
Bonavia (Salvador).—Un pagès a casa l'òptic.	177	Jesup (Jeph de).—La calxera.	134
Borrell (Joaquim).—La calandria.	153	Juanico (F. de P.).—Pinzellada.	111
Bosch i Viola (Enric).—Matussalem enamorada.	125	Iust i Pastor (E.).—La despedida.	156
Boy (Santiago).—El pendó de Sant Lluís.	33	Llobera (Pere).—L'estiueig de la senyora Salitroncs.	17
Burgas (Josep).—Deute saldat.	74	Marinel·lo (M.).—Amorosa.	145
Camaló.—Records de pàtria.	173	Masfern (Ramon).—Els meus dictats.	80
Canigó (Victor).—La senyora de Tons.	102	Millà (Lluís).—Oda al caliquenyo.	94
Carveras Padrós (F.).—Trista.	95	Moreno Oliván (M.).—A uns llavis fem-nins.	113
Caso (Lluís de).—Egloga profana.	114	Novellas de Molins (J.).—Tardor.	95
Castellet i Pont (J. M.).—La nota de Breda.	87	Palau Casellas (Fermi).—A una gentil donzella.	165
Català (Jordi).—Carretera enllà.	50	Pamonicas (R.).—A tu.	20
Claverí (Carles P.).—Sol de hivern.	117	Paradox.—L'any vermell.	11
Colomer Fors (Pere).—D'un viatge a l'es-tranger.	115	Pepet del Carril.—Una apost.	110
Cornet (Florenci).—L'etern poema.	140	Perbellini (Enric).—De la Catalunya vella.	64
Corominas Prat (D. i V.).—En Maragall, alcalde d'Horta.	61	Petroni II.—Les roselles.	71
Costa i Sendra (A.).—Sideralia.	129	Pons i Martorell (J.).—Els boscos d'En Robinson.	19

	Pàgs.		Pàgs.
Pons i Tió (Josep).—Plenitut	175	Rusiñol (Santiago).—Els carrers vells	99
Portals i Pressas (J.).—Recança	122	Salet i Llorens (Emili).—Ideal	113
Prades (C.).—Mondanals	45	Salom Morera (Pere).—L'envelat i la noia malalta	150
Puig i Alfonso (Francesc).—La campana «Eulària»	119	Salvat-Papasselt (J.).—Platxeria	124
Puig Cassanyas (J.).—Triptic	146	Santorat	7 a 10
Pujol Massaguer (Ll.).—Sacrifici	21	Surriach Senties (R.).—Simplicitat	63
Radium.—La comarca del Nola	79	Tarrida (V.).—Epligrames	121
Rafart Mari (V.).—Roses	28	Torrent i Roig (Tomàs).—La freta de l'En- riquet	168
Redondo (Joan).—Treball!	186	Un estripagüentos.—La fi d'una llegenda	38
Revolts (Martí).—La dèria d'En Sisó	79	Verjollu.—Intima	37
Riba (Rafel).—Va de lliçó	65	Vidal (Romuald).—Una topada	40
Robert (J.).—Esperit comercial	154	Vidal i Jumbert (J.).—Els tripljocs de l'amor	83
Roca i Pagés (Manel).—El primer fruit	151		
Rodríguez (Eusebi).—Sonet	103		
Roig i Llop (Tomàs).—De re cullinària	98		

IL·LUSTRACIÓ

	Pàgs.		Pàgs.
A. del A.—Portada	3	John.—L'ex boixevic	38
A. del I.—Criaturada	78	Jou (J. Luis).—Sarau benèfic	36
Alarma (Salvador).—«El Pati Blau»	126	Jon (Ramon).—Femelles de luxe	57
«La Passió»	126	«Life».—Historieta muda	129
«Gaziel»	127	«London Mail» (Del).—Historieta	118
Am.—Piropos	14	Llovera (J.).—Caricatures d'antany	100
«Válgame el cielo, mi sastre!»	48	Intimitats	110
Visita d'amic	67	Malagarriga (Clvíra).—L'alegria de l'àvia	27
Anem.—Punts de vista	53	Mallol.—Inconsequències	55
Anònim.—Vinyetes	12-	Pobre condecorat	81
29-37-45-59-109-148-138-157		Marqués (Josep M.).—Un paisatge de Vi- ladru	60
Tartarin «chico»	34	N.—Si tens por, compra't un gos	33
Quan les bèsties parlaven	98	Descontentes	139
Aurley (S.).—Tots contents, menos dos	157	Nogué.—Voltants de Palafrugell	138
Balash (Mateu).—El sancti di guixi	49	Opisso.—Els èxits de l'Opisso a «L'Es- quella»	64-
Bauller.—Opera barata	88	65-72-73-76-91-159	
Blanes.—Escena del port	114	Un episodi gloriós	122
El recó de les costellades	132	La calxera (Il·lustració)	134 i 137
Bon.—Carta de Melilla	46	Padró (Tomàs).—Els porquets de S. Antoni	178
Mestre de dança	82	Actualitats	181
Vinyeta	117	Peilicer M. (J.).—Una pastoral a la illa de Lemos	142
Eminències mèdiques	149	Picarol.—Portadeta	5
Excursionistes	174	Vinyetes	6-
Bucher.—La Crítica	167	62-121-130-141-153-166	
Cardunets (A.).—Un recó de Llívia	34	Pintura bodegonista	15
Castanys.—Filosofies d'hivern	42	Un soci de l'U. Z. N.	21
Un bon patriota	154 i 155	Vlandes cares	25
Interior	162	Velles coneixences	30
Escribà.—Lliçó de cop de puny	14	La víctima del pop	112
A la mar bella	15	Predicant amb l'exemple	115
Les insaciables de la moda	62	Mirant pels descuidats	120
El cambrer imprudent	70	Després d'una corrida benèfica	144
Els desesperats	81	Estiuejadors	147
El rubor de la «midnette»	85	Al cim del Montseny	176
Tavernaris	85	L'acaparador	180
De la tranquilla bohèmia	87	Els drames de la velocitat	182
Cors sensibles	87	Planas (Eusebi).—El joc de cartes de l'amor	104 a 107
Fabrés (Antoni).—La noia del pensament llunyà	68	Prieto.—Cul de llàntia	43
Job pacient... i contri- buent	89	Raurich (N.).—Sant Pol de Mar	13
Una dona del poble	93	Reproduccions.—Les estacions de l'any	7 a 10
Farré i Paldejà.—Noies de Compiegne	27	Robert (J.).—Una plana de criatures	18
Ferrer.—Don Quixot	146	Rogers (A.).—L'origen dels balls exòtics	51
Ferro.—Gestes epiques	78		
Horta.—Carretera enllà	0		

	Pàgs.		Pàgs.
Roqueta.—Gent dels núvols	70	Tona (R.).—Retrats d'hivern	170
Sancho.—La Sirena	55	Trillas (A.).—Vinyeta.	144
Soler (R.).—Barcelona de nit	161	Urgell.—Vell cloquer.	116
En el «camerino».	169	Urgellés.—Natura decorativa	23
A l'hora del «Tango»	179	Vázquez (Carles).—La gitaneta lladre	75
Toller.—Nocturn	173	Els mosquits del vi	96
Ton.—Gente bien	89	Vidal (F.).—El campanar del poble que no és meu	164
Tona (R.).—La soletat del triomf.	124	Vidi.—Forasters.	175
Les fulles seques	131	Vion.—El pescador filòsof	174
Silueta deportista.	152		



III^a Fira Oficial de Mostres



I^a INTERNACIONAL

BARCELONA

15-25 MARÇ 1922

Coñac Terry

Representants
per a Catalunya **Societat Anònima Cosp**

Anselm Clavé, 14, pral.

Telèfon 4277 A.

BARCELONA



ESPECIALITATS

Competidor malla verde

V. O. malla blanca

N. P. U. malla dorada



ALCÁZAR ESPAÑOL

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE

Propietari: D. EMILI DE MAYOLAS

TOTS ELS DIES

Tarda a les 3 i mitja

Nit a les 9 i mitja

GRANS CONCERTS DE VARIETES

Compost de notables artistes de gènere alegre

Centre de reunió de la bona societat

— DESPRÉS DE LA FUNCIO DE LA NIT —

Grans resopons estil **TABARIN - PARISIÉN**

CARRER UNIÓ, 7   TELÉFON A. 2212

GRAN MUSIC - HALL EDEN CONCERT

Comte del Assalt, 12 Teléfon 3332

Propietari

D. FRANCISCO BUXÓ

Grans artistes espanyols i estrangeres - Totes
les nits després de l'espectacle grans festes
tabarinesques - **Restaurant de primer ordre**

TIPOS GANS

LOS MEJORES Y DE MAYOR
EFECTO ARTÍSTICO

VENTA EXCLUSIVA EN ESPAÑA
DE MAQUINARIA DE
KARL KRAUSE A. G.



Schnellpressenfabrik Frankenthal
ALBERT & Co.

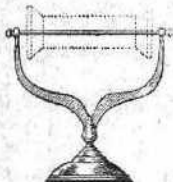
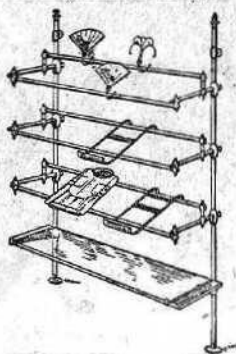


ROCKSTROH - WERKE



RICHARD GANS

BARCELONA: ARIBAU, 83 - MADRID: PRINCESA, 63



COMERCIENTS

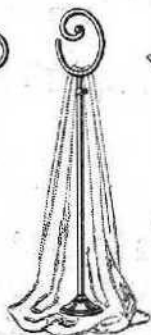
Si voleu presentar vostres
articles amb elegància i
esplendides visiteu la casa

**MARCELO VILA
BARCELONA**

i demaneu catàlegs especials
per a SABATERIA, TEIXITS,
QUINCALLA, CONFITERIA,
RELOTJERIA, etc.

Corts Catalanes, 570

Telèfon 2362 A. : Teleg. MARVILA



ARQUES model "SOLER"



Les úniques de un sol bloc massís, amb blindatge incombustible i imperforable fins amb el bufador provist amb el pany secret sense clau d'acció indirecte sistema "SOLER"

Preferida per les principals entitats bancàries nacionals i estrangeres i cases comercials.

A. SOLER CAPDEVILA

Fàbrica i despatx: Carrer d'Aldana, 3 : Telèfon 4584 A. : BARCELONA

Sastreria, Camiseria, Corbateria, Gèneres de punt, Guanteria, Paraigües, Bastons per a Senyors, Nenes i Nens, models exclusius de la casa : Altres fantasies en trajos i abrics per a Nens i Nenes de 2 a 14 anys Trajos i abrics confeccionats darrera moda per a Senyors i Jovenets, Uniformes de totes menes, Secció especial de Sastreria a mida, Assortit permanent per a dols i actes de etiqueta, Calçats, Barrets, etc.

: Se remeten catàlegs :

Grans Magatzems de Confeccions

Casa Pantaleoni H. ^{nos} ==

Portaferrica, 13 : : BARCELONA

Fàbrica de Confetti

IRIS

Marca registrada

Extens assortit

en

RAMS, FIGURES I CAPSES DE BOMBONS

Obsequis per a Balls

Barbarù, 8

BARCELONA



MARCA REGISTRADA

F^{CA} DE GÉNEROS
de
PUNTO

JOSÉ COLLDEFORNS

Salmerón, 99

BARCELONA

Jerseys per a senyora en seda i sedalina :: Especialitat en llana contra el reuma